

ДЕПАРТАМЕН ОСВІТИ ЖИТОМИРСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР
ДЕПАРТАМЕНТУ ОСВІТИ ЖИТОМИРСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

**«Занурення в майбутню професію як ігровий
засіб профорієнтації школярів»**

Навчально-методичний посібник

Житомир – 2020

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА

РОЗДІЛ I. РОЛЬ ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОЇ РОБОТИ У ПРОФЕСІЙНОМУ САМОВИЗНАЧЕННІ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ

- 1.1. Професійне самовизначення старшокласників як компонент всебічного розвитку (Калінін В.О.)
- 1.2. Значимість володіння іноземною мовою для учнів нового покоління при виборі професії (Папіжук В.О.)
- 1.3. Роль вищого мовного закладу освіти у формуванні мотивації до вибору професії (Полховська М.В.)

РОЗДІЛ II. МІСЦЕ ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ОВОЛОДІННІ ПРОФЕСІЯМИ, ПОВ'ЯЗАНИМИ З ВИВЧЕННЯМ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

- 2.1. Підготовка учнів до вибору майбутньої професії в умовах гейміфікації (Мяновська Т.М., Лавренчук І.В., Рябушенко О.М., Яворська І.А., Вижек І.В, Кондратенко Ю.В.)
- 2.2. Гра «Віртуальна подорож у професії» (“Mind Trip to the World of Professions”) у режимі педагогічної співпраці (Волошина Г.І., Кадащук А.Р.)
- 2.3. Можливості ігрового методу «занурення» у профорієнтаційній роботі старшокласників у мовному закладі освіти (Калініна Л.В.)
- 2.4. Програма «занурення» в процесі підготовки учнів до майбутньої професії (Калініна Л.В.)
 - 2.4.1. Проєкт «Інтеграція іноземної мови і культури» “How much you know about your English speaking world” як лінгвосоціокультурний ігровий компонент у оволодінні майбутньою професією (Калініна Л.В., Прокопчук Н.Р., Кузьменко О.Ю., Матушевська Н.В., Рудик І.М., Гирин О.В.)
 - 2.4.2. Спільні ігри-конкурси студентів вищого мовного заклад та учнів середньої школи у визначенні індивідуальних професійних інтересів старшокласників (Климович Ю.Ю.).
 - 2.4.3. Можливості творчої ігрової майстерні “Sounding a Film” у оволодінні творчим компонентом професії (Савчук І.І.)

- 2.4.4. Формування дослідницьких вмінь старшокласників в умовах «наукового консультпункту» як складової майбутньої професії (Жуковська В.В.)
- 2.4.5. Ігровий літній мовний табір в реальному або дистанційному режимі у професійному самовизначенні учнів (Щерба Н.С.)

Рекомендовано до друку Вченою радою Житомирського державного університету імені Івана Франка (Протокол № 10 від 28.08.2020 р.)

Рекомендовано до друку науково-методичним центром департаменту освіти Житомирської міської ради (Протокол № 1 від 11 вересня 2020)

Рецензенти:

Кравець О.Є. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри англійської мови з методиками викладання у дошкільній та початковій освіті Житомирського державного університету імені Івана Франка

Григор'єва Т.Ю. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри англійської мови Житомирського державного університету імені Івана Франка

Метою даного посібника є знайомство вчителя іноземної мови з можливостями проведення профорієнтаційної роботи з учнями старшої школи на основі форм та прийомів гейміфікації.

У посібнику вчитель вперше познайомиться з ігровим методом «занурення» в майбутню професію, з досвідом проведення нестандартних форм профорієнтаційної роботи як під час контактного навчання в школі, так і під час дистанційного навчання.

Посібник адресований вчителям іноземних мов, майбутнім вчителям іноземних мов, а також учням старшої школи, майбутня професія яких пов'язана з вивченням іноземних мов.

ПЕРЕДМОВА

Стрімкий розвиток технічних, інформаційних і полікультурних процесів сьогодення, тенденція світової інтеграції та інтенсифікації міжнародних контактів потребують підготовки молодого покоління до життя і праці у такому світі, що постійно змінюється. Саме це питання і є ключовим у вимогах Нової української школи: виховання у молодих українців усвідомленого переосмислення свого місця і ролі в сучасному світовому просторі.

Пріоритетна функція у формування життєвих потреб на основі набутого навчального і життєвого досвіду, накопичених знань, навичок та вмінь належить старшій школі, випускники якої постають перед вибором майбутньої професії. Крім того, сьогодні сучасний школяр має великі можливості іншомовного спілкування зі своїми однолітками з країн, мова яких вивчається, як особистого, так і віртуального, розуміє важливість оволодіння іноземною мовою для вибору своєї майбутньої професії. Допомогти старшокласникам у правильному професійному самовизначенні відповідно до їх власних бажань та індивідуальних можливостей, покликана не лише профорієнтаційна робота в школі, а й заклади вищої освіти (ЗВО), до яких учні мають намір вступати. Крім того, наш досвід показав, що проведення такої роботи в нестандартних ігрових формах має більшу ефективність і викликає більшу зацікавленість підлітків.

Метою пропонованого навчального посібника є знайомство шкільних вчителів іноземної мови та їх учнів з новими можливими ігровими формами профорієнтаційної роботи в ННІ іноземної філології Житомирського державного університету імені Івана Франка, які допоможуть учням підтвердити чи, навпаки, спростувати вибір обраної професії, пов'язаної з вивченням іноземної мови, виявити сутність і шляхи оволодіння професіями на прикладі студентів університету.

Метод «занурення» як ігровий засіб, який використовується саме з цієї метою, показав свою ефективність. Автори пропонують довготривалу програму «занурення» в професію, яка вже 3-й рік проводиться в ННІ іноземної філології, і запрошують учнів 10-11 класів приєднатися до неї. Крім того, шкільний учитель іноземної мови знайде в цьому посібнику розробки вже проведених профорієнтаційних ігрових заходів, які він може провести самостійно, зі своїми учнями в школі.

Авторський колектив сподівається, що посібник буде корисним як для вчителів, так і для випускників ЗЗСО і висловлює глибоку вдячність департаменту освіти Житомирської міської ради за підтримку цього видання.

Автори

РОЗДІЛ I. РОЛЬ ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОЇ РОБОТИ У ПРОФЕСІЙНОМУ САМОВИЗНАЧЕННІ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ

Калінін В.О.,

кандидат педагогічних наук, доцент,

заступник директора з навчально-методичної

роботи КЗ «Житомирський обласний

інститут післядипломної педагогічної

освіти» Житомирської міської ради

1.1. ПРОФЕСІЙНЕ САМОВИЗНАЧЕННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ ЯК КОМПОНЕНТ ВСЕБІЧНОГО РОЗВИТКУ ДИТИНИ

Входження України у світовий освітній простір зумовлено визначенням стратегії розвитку освіти у ХХІ столітті та формулюванням основних принципів освіти. Закон України «Про освіту» наголошує на необхідності забезпечення всебічного розвитку дитини як особистості, її нахилів, здібностей, талантів, трудової підготовки та професійного самовизначення. На здатність особистості самореалізуватися, бути готовими до життєвого і професійного самовизначення також спрямовані завдання Нової української школи, які передбачають озброєння учнів новою сукупністю знань про різні професії, створення комфортних умов для правильного вибору професії, виховання позитивного ставлення школярів до різних видів професійної та суспільної діяльності. Все вищезгадане свідчить про важливість проведення профорієнтаційної роботи школярів, що є прерогативою старшої школи, яка, крім завершення загальноосвітньої підготовки учнів, повинна сформувати ціннісні орієнтації старшокласників та їх професійне самовизначення.

Однак, щоб обрати майбутню професію за покликом душі, лише шкільних знань недостатньо. Завдання професійного самовизначення полягає у вихованні в учнів свідомої поваги однаково до різних професій. Саме старша школа покликана допомогти випускникам зробити гарний та вірний вибір професії, яка, з одного боку, була б корисною для рідної країни, а з іншого, приносила б їм задоволення. Тому професійно-орієнтована освітня програма старшої школи має на меті виявлення та розвиток здібностей і талантів дітей в різних галузях наук, культури, мистецтва тощо.

В рамках цієї програми професійна орієнтація має проводитися при вивченні всіх шкільних навчальних предметів, включаючи й іноземну мову. Для успішного самовизначення учням старшої школи потрібні не лише предметні знання, але й поглиблені професійні, що надасть їм змогу читати літературу зі спеціальності, в якій вони зацікавлені, не лише рідною, але й іноземною мовою, слухати і розуміти виступи науковців на професійно-значущі для них теми. У такому випадку вчитель-предметник виступає в ролі «тіда» з професійно-орієнтованого оволодіння предметом. Кому, як не вчителю, краще знати, кого з учнів його класу зацікавлює цей предмет поглиблено, чи має такий учень здібності до предмету, володіє певними особистісними та діловими якостями, необхідними для професії на основі конкретного предмету.

В науково-методичній літературі значна частина робіт, зокрема Захарової Н.М., Ємельянової О.Ю., Милованова А.А. спрямована на вирішення профорієнтаційних питань у викладанні шкільних навчальних дисциплін.

Низка вітчизняних та зарубіжних методистів (Ніколаєва С.Ю., Редько В.Г., Черниш В.В.) розглядають проблеми професійно-орієнтованого навчання іноземних мов. Разом з тим, практика засвідчує, що професійне самовизначення старшокласників як компонент всебічного розвитку дитини, ще не має достойного місця у змісті професійної орієнтації в нових сучасних соціально-економічних умовах. Визначаючи себе у світі професій,

старшокласники не можуть самостійно дослідити фактори, що впливають на вибір професії. Вони потребують грамотної організації і супроводження процесу особистісного та професійного самовизначення. Крім того, потреби сьогодення визначають необхідність удосконалення наявних форм і методів такої роботи, а також залучення інноваційних підходів до розвитку професійного самовизначення.

Слідом за Гудковою Є.Ф. під **професійним самовизначенням** ми розуміємо «свідомий вибір певної професії або сфери трудової діяльності з урахуванням власних інтересів, схильностей та здатностей. Це – остаточне рішення ким стати» [1; 27].

Самовизначення завжди передбачає вільний вибір. Під «вільним вибором» ми розуміємо свідоме професійне самовизначення, за якого установки особистості, яка самовизначається у виборі професії, з одного боку, відповідають суспільним вимогам, а з іншого, відповідають особистим даним, тобто покликанню, здібностям і професійній підготовці [1; 23].

Учні старшої школи вже здатні визначити особистісні сенси та цінності, які є джерелом і метою самовизначення. Більше того, професійне самовизначення полягає в основі планування їх життєвого шляху.

В методичній літературі розрізняють різні типи професійного самовизначення, до яких належать:

- **самовизначення в конкретних трудових функціях**, які приваблюють учнів і мотивують до вибору професії;
- **самовизначення в межах певного трудового процесу**, в якому учні здатні самостійно організувати власну діяльність і робочий простір;
- **самовизначення в межах спеціальності**, що дає учням можливість обрати колектив, в якому вони б хотіли працювати;
- **самовизначення в межах суміжних спеціальностей**, в нашому випадку, пов'язаних з вивченням іноземної мови;
- **життєве самовизначення**, що визначає спосіб життя, який би хотіли вести учні. Професія стає лише засобом досягнення бажаної мети.

Таке життєве і професійне самовизначення є передумовою задоволення обраною професією в майбутньому;

- **особистісне самовизначення** – це те, що надає життю особливого сенсу, дає можливість особистості розкрити свою унікальність та неповторність [1; 3; 4].

Усі типи професійного самовизначення ґрунтуються на основі проведення профорієнтаційної роботи в школі, оскільки старшокласники рано чи пізно стикаються з ними і якийсь із них стає для них визначальним.

Вчені також довели, що процес професійного самовизначення характеризується низкою компонентів, які необхідно враховувати під час проведення профорієнтаційної роботи. До таких компонентів належать:

- **психолого-педагогічний**, що має виховну функцію у визначенні професійних інтересів учнів, сприяє формуванню позитивних мотивів у виборі професії;
- **медико-біологічний**, який враховує вимоги до здоров'я й фізичних якостей тієї чи іншої професії;
- **соціально-економічний**, що передбачає процес засвоєння певної системи знань, навичок та вмінь, які дають можливість виконувати професійну діяльність.

Крім того, для успішної організації профорієнтаційної роботи, спираючись на три основні складові вибору професії: «хочу», «можу», «потрібно», вчені визначили основні її принципи:

I принцип – дотримання права вільного вибору професії відповідно до зацікавленості, схильностей, спрямованості особистості. Кожен учень має право самостійно вирішувати якій професії присвятити своє життя: «Чого я хочу»?

II принцип – опора на потенційний актуальний ресурс старшокласника: його здатності і таланти, стан здоров'я, психофізіологічні особливості й особистісні якості, знання, вміння та навички, що визначають професійну підготовку.

Наш досвід засвідчує, що учень випускного класу не завжди може об'єктивно оцінювати власні можливості, індивідуальні особливості й дати відповідь на питання: «Що я можу?»

III принцип – врахування суспільних потреб та ринок праці. Обираючи професію, учні повинні уявляти, наскільки вона буде затребувана у ХХІ столітті, «кому вона потрібна», які реальні можливості працевлаштування та продовження навчання.

IV принцип – погодження інтересів і можливостей учнів і суспільства при самовизначенні, урівноваження здорового сенсу, доцільності та життєздатності обраної професії.

V принцип – тривалість і багатоетапність професійного самовизначення: від проблеми вибору професії до самовизначення в межах спеціальності, формування професійного кругозору та індивідуального стилю професійної діяльності тощо.

VI принцип – системність профорієнтаційної роботи, забезпечення єдності цілей і дотримання послідовності, наступності її форм та методів.

VII принцип – діяльнісний характер професійної орієнтації. Саме практична діяльність є джерелом досвіду, знань про власні можливості вступу в професійні взаємовідносини [3].

Керуючись перерахованими вище принципами, вчитель може допомогти учням уникнути помилок у процесі самовизначення, вчасно підказати їм, в якій професії вони можуть максимально проявити себе, а в якій «загубитися», пояснити, чому саме він так вважає і переконати учнів, наводячи конкретні приклади.

Лабораторією іноземних мов Інституту педагогіки Національної Академії педагогічних наук України було проведено аналіз чинників та мотивів, що впливають на самовизначення учнів у виборі професії, пов'язаної зі знанням іноземної мови. Результати показали, що з 14 мотивів найбільший відсоток (61,9%) учнів 11 класів керувався мотивом «престижно» і 57,1% мотивом «просто подобається» [4; 177]. Такі

результати, на жаль, підтверджують наше припущення про недостатній рівень роботи з професійного самовизначення як у школі, так і вдома. Обираючи професію під дією випадкових факторів (наприклад, «тому що це мрія батьків» або «я бачив це в кіно» тощо), учні отримують психологічну травму, вступивши до ВЗО і усвідомивши, що це не їх омріяна професія.

Знання учителем старшої школи основних характерних особливостей професійного самовизначення, його принципів і типів допоможе йому грамотно, з урахуванням специфіки свого класу, спланувати профорієнтаційну роботу в школі і допомогти старшокласникам правильно самовизначитися і «віднайти себе у професії», про яку вони мріють.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гудкова Е.В. Основы профориентации и профессионального консультирования Учебное пособие / Под ред. Е. Л. Солдатовой. - Челябинск: Изд-во ЮУрГУ, 2004. - 125 с.
2. Закон України «Про освіту» / Освіта України. Нормативно-правові документи. – К.: Міленіум, 2001 – С. 11-38.
3. Климов Е.А. Психология профессионального самоопределения Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений. — М.: Академия, 2004. — 304 с.
4. Лінгводидактичні засади навчання іноземної мови учнів старших класів загальноосвітніх навчальних закладів: навчально-методичний посібник / Редько В. Г., Полонська Т. К., Басай Н. П. [та ін.] ; за наук. ред. Редька В. Г. – К. : Педагогічна думка, 2013. – 360 с.
5. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін./ за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. – К. : Ленвіт, 2013. – 590 с.

*Папіжук В.О.,
кандидат педагогічних наук, доцент,
в.о. завідувача кафедри міжкультурної
комунікації та прикладної лінгвістики ННІ
іноземної філології ЖДУ імені Івана Франка*

1.2. ЗНАЧИМІСТЬ ВОЛОДІННЯ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ ДЛЯ УЧНІВ НОВОГО ПОКОЛІННЯ ПРИ ВИБОРІ ПРОФЕСІЇ.

Перед кожною молодою людиною рано чи пізно постає питання: «Як обрати майбутню професію?», адже саме від цього вибору залежить реалізація свого потенціалу, місце в суспільному житті та отримання справжнього задоволення від своєї діяльності [5]. Формування поглядів молоді на вибір майбутньої професії залежить від її виховання, переконань, а також здібностей, інтересів, можливостей та набутих знань.

Питання розвитку професійного інтересу особистості розглядається науковцями по-різному, проте дослідники стверджують, що професійний інтерес є однією із властивостей особистості, що характеризує позитивне ставлення людини до певного виду трудової діяльності та її спрямованість на цю діяльність [6]. Питання мотивації особистості до здійснення професійного вибору та здатності до певної діяльності висвітлені в наукових дослідженнях О.Василенко, М.Печерової, М.Скиби, В. Гладкової, Є. Клімова, та інших.

Визначенням ролі й місця здібностей, інтересів, мотивів та індивідуально-особистісних рис у формуванні професійно важливих якостей займалися І. Бех, І. Зязюн, Б. Ломов. Проте проблема значимості володіння іноземною мовою для учнів при виборі професії ще не була предметом окремого розгляду, що і зумовило вибір теми публікації.

На сучасному етапі вибір професії випускниками ЗОШ є непростим, складно мотивованим та залежить від багатьох обставин. За твердженнями М. Скиби та О. Коханка [8, с.73] причинами цього явища є, по-перше, розширення діапазону професій (майже 500 професій зникає і стільки ж з'являється лише протягом одного року), що зумовлено появою нових галузей виробництва та науково-технічним прогресом; по-друге, змінюється зміст і характер праці; по-третє, ускладнюється сама структура особистості, її потреби і мотиви вибору професії [2, с.32].

Актуальність і цілі мовної освіти учнів середньої школи достатньо сильно мінялись на різних етапах її історичного розвитку, що було зумовлено, з одного боку, ідеологічним впливом політичного режиму, а з іншого – впливом соціально-економічної трансформації суспільного життя. Двома засадничими цілями, що виступали конкурентами, були практичне використання мовних знань і культурно-освітній вплив на особистість учня. Розуміння практичної ролі мовної освіти, в свою чергу, змінювалось відповідно до уявлень про характер міжнародної та міжкультурної комунікації.

У другій половині ХХ в. людство вступило в епоху глобалізації, яка змінює підходи до мовної освіти школярів, адже кількість іноземних підприємств, політичних, наукових, освітніх, культурних, спортивних та розважальних заходів збільшується в рази, розвиваються спільні шоу-бізнес і туризм, зростає чисельність іноземних поїздок і масштаб міграції українських громадян. Глобалізація означає значне збільшення ролі особистих контактів людей, а отже, вербальної комунікації, в тому числі міжнаціональної, яка вимагає знання іноземної мови. В наш час зростає швидкість, кількість, різноскерованість і полілінгвістичність інформаційних потоків, а також збільшується різноманітність і ступінь проникнення в повсякденне життя їх електронних носіїв. Сьогодні здатність до швидкого і правильного сприйняття і інтерпретації іншомовного смислового контенту набуває винятково важливого значення і на державному рівні, і серед

пересічних громадян, а особливо молоді. Сучасна людина існує в глобальному світі, де значною мірою знання іноземної мови утворює основу, ланку, що зв'язує соціально-економічні, політичні, культурні відносини, міжособистісну і професійну комунікацію. Від того, наскільки людина усвідомлює і втілює необхідність вивчення іноземної мови, іншими словами, наскільки вона мотивована, залежить ефективність «глобального діалогу», адже іноземна мова - це життєво важлива потреба для того, щоб стати реалізованою і успішною людиною. Розглядаючи нашу державу, не можна оминати той факт, що Україна є на шляху членства в Європейському Союзі, що дало змогу їй вийти на європейський ринок, залучивши до країни іноземний капітал, бізнес-партнерів і спровокувало високий попит на кваліфікованих спеціалістів з досконалим володінням іноземною мовою.

В даний час спостерігається підвищений інтерес учнів до іноземної мови, особливо в старших класах. Ймовірно, що головною причиною такого ставлення учнів до іноземної мови є соціальне середовище і та інформація, яка з неї надходить. Це кінофільми, Інтернет, радіо-і телепередачі, матеріали періодичної преси, твори художньої літератури, висловлювання відомих людей, судження друзів, знайомих, родичів і т.п.

Сучасні учні сприймають вивчення мови не тільки як предмету шкільної програми, але і як життєво необхідного уміння, що в подальшому зможе відкрити їм широкі перспективи до вибору потрібної, актуальної у наш час професії [9]. Відповідно до опитування Фонду «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва «Нове покоління на порозі дорослого життя: цінності, життєві плани, вибір професії», для досягнення високого становища у розвинених країнах Заходу потрібно, на думку учнів, мати у першу чергу високий інтелект, здібності (61%), гарну освіту (59%), **знання іноземних мов** (43%), чесність, принциповість (33%), політичну грамотність (31%) [4]. Випускники шкіл орієнтуються на престижні та добре розрекламовані в суспільстві професії, вважаючи їх високо оплачуваними і цікавими. В останній десяток років відбулася істотна зміна

в освіті – роль іноземної мови в професії сильно зростає і стала обов'язковим атрибутом вищої освіти. Адже знання, наприклад, англійської не тільки підвищує затребуваність людини на ринку праці, а й дає перспективу отримати роботу в престижніших компаніях з гідною оплатою праці, можливість отримати якісну освіту в іноземних закладах вищої освіти, працювати за кордоном, подорожувати і спілкуватися з цікавими освіченими людьми з усього світу. Це інтернаціональна мова бізнесу. Англійською говорить весь світ, вона зустрічається повсюдно і її роль в нашому житті, а зокрема в професії важко переоцінити [7], адже саме знання іноземної мови є передумовою успішної кар'єри.

70% професій майбутнього самих різних галузей включає вимогу оволодіння такими універсальними навиками, як багатомовність і мультикультурність (вільне володіння англійською та знання другої іноземної мови, розуміння національного і культурного контексту країн-партнерів, розуміння специфіки роботи в галузях в інших країнах). На думку синхронного перекладача, поліглота Дмитра Петрова, "сьогодні успішні ті, хто знає не одну, а кілька іноземних мов. Фахівці говорять про лінгвістичний бум, який переживає весь світ і Україна в тому числі. Євросоюз вивів формулу мовної освіти: "Рідна мова плюс дві іноземні". ЮНЕСКО оголосило XXI століття століттям поліглотів і запропонувало девіз: "Вивчаємо мови протягом усього життя". Знання ряду мов затребуване. І ця затребуваність буде наростати - і в силу розширення міжнародних контактів, і в силу того, що люди все більше мають потребу в інформації, яку можна отримувати в режимі реального часу. Крім того, знання більш ніж однієї іноземної мови суттєво розширює потенціал людської пам'яті, підвищує здатність до навчання на будь-якому рівні і в будь-якому віці" [10, с.31]

Іноземна мова, на думку учнів, є необхідною умовою для таких професій, як перекладач, вчитель іноземних мов, дипломат, екскурсовод, журналіст ... і не тільки, адже програміст, викладач, лікар, менеджер,

економіст, інженер, бухгалтер, що знає, наприклад, англійську мову, має набагато більший шанс отримати високооплачувану посаду в престижній компанії. А є ще професії, які не вимагають вищої освіти, проте знання іноземної мови в їхньому випадку дають можливість заробляти в декілька разів більше (наприклад, робітничі професії чи професії сфери послуг) або знайти роботу за рубежом.

Щоб з'ясувати, що штовхає не лише старшокласників, а й вже дорослих людей вивчати іноземні мови, соціологи не раз проводили опитування. Проведені дослідження дозволяють стверджувати, що з багатьох факторів, що впливають на успішне засвоєння молодими людьми знань мови, найбільш важливим є мотивація навчальної діяльності. Виявилось, що факторів, які найбільше мотивують оволодіти новими знаннями з іноземної мови, всього п'ять:

- **Кар'єрне зростання** Помітною конкурентною перевагою для багатьох претендентів може бути володіння двома і більше іноземними мовами. У той час як англійська корисна практично в будь-якій сфері, інші іноземні мови знадобляться, якщо фірма співпрацює з тим чи іншим іноземним партнером або є його представником. Знання іноземних мов не тільки допомагає швидко знайти хорошу роботу (приблизно в три рази швидше, в порівнянні з тими, хто мовами не володіє), але і робить тебе більш цінним, а, отже, добре оплачуваним фахівцем [3].

- **Навчання та стажування за кордоном.**
- **Комфортний відпочинок.** Основні навички в іноземній мові допоможуть "впоратися" за кордоном, тобто замовити їжу і напої, знайти дорогу, купити квитки, і т.д.

- **Участь в міжнародних конференціях та тренінгах..**
- **Ділові закордонні поїздки.**

Отже, володіння іноземною мовою в XXI столітті — це життєво важлива необхідність, щоб стати успішним та реалізованим. Європейський парламент і Рада Європейського Союзу 17 січня 2018 року схвалили

Рамкову програму оновлених ключових компетентностей для навчання протягом життя, серед яких «Мовна компетентність» – здатність ефективно використовувати різні мови для спілкування [11]. Володіння англійською мовою є серед запорук успіху на життєвому шляху, дозволяє піднятися на щабель вище, охопити більші простори спілкування, познайомитися з національними особливостями, культурою і традиціями народів інших країн. Безперечно, знання іноземної мови відкриває двері в світ можливостей учням нового покоління при виборі професії. Такі знання не лише дають ширший вибір траєкторії навчання професії, а й можуть стати однією з важливих цеглинок фундаменту, на якому будується все майбутнє життя молодій людині.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Василенко О. Орієнтири для вибору майбутньої професії випускниками загальноосвітніх шкіл у сучасних умовах./ Збірник наукових праць національної академії державної прикордонної служби України. Серія: Педагогічні науки., № 2(4) 2016, Режим доступу: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Imagefile_name=PDF/znp_nadpcpn2016.pdf
2. Василенко О. М. Особливості вибору майбутньої професії абітурієнтами вищих навчальних закладів: гендерний аспект / О. М. Василенко // Науковий вісник Ужгородського національного університету : Серія “Педагогіка. Соціальна робота” – № 32. – Ужгород, 2014. – С. 32–34.
3. Михалева Е.А. Языковое образование как составляющая экономического капитала личности на современном рынке труда / Е.А. Михалева // Фундаментальные исследования. - 2008. - № 7. - С. 91-93.
4. Нове покоління на порозі дорослого життя: цінності, життєві плани, вибір професії. Режим доступу: <https://dif.org.ua/article/nove-pokolinnya-na-porozi-doroslogo-zhittya-tsinnosti-zhittevi-plani-vibir-profesii>

5. Орієнтири для вибору професії [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.profosvita.org.ua/uk/guide/articles/8.html>. – Заголовок з екрану

6. Печерова М. В. Особливості професійних інтересів старшокласників з різними гендерними характеристиками [Електронний ресурс] / М. В. Печерова, С. В. Ситнік. – Режим доступу: http://psy-rdru.com/conference/Pecherova_M.V.,_Sitnik.doc – Заголовок з екрану

7. Профессии, связанные с английским языком. Режим доступу: <https://lingvomania.kz/1112-rol-anglijskogo-yazyka-pri-vybore-professii>

8. Скиба М. Є. Теорія і практика професійно-орієнтаційної роботи з молоддю : [навчальний посібник] / М. Є. Скиба, О. М. Коханко. – Хмельницький : ХНУ, 2007. – 322 с.

9. Строкань Д. ІНОЗЕМНА МОВА: ВСЕБІЧНИЙ РОЗВИТОК ВЧИТЕЛЯ НОВОГО ПОКОЛІННЯ. II Міжнародна науково - технічна конференція "ПРИРОДНИЧІ ТА ГУМАНІТАРНІ НАУКИ. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ". – Режим доступу: http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/28486/2/SNT_2019_Strokan_D-Foreign_language_comprehensive_314-315.pdf

10. Языковые карьеры. Беседа Ю. Лариной с синхронным переводчиком, полиглотом Дмитрием Петровым //Огонёк. - 2012г. - №38. - с. 30-33.: Режим доступу: <https://www.bibliofond.ru/view.aspx?id=730037>.

11. ANNEX to the Proposal for a Council Recommendation on Key Competences for Lifelong Learning [Electronic resource]. — Available at: <https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/annex-recommendation-key-competences-lifelong-learning.pdf>.

*Полховська М.В.,
кандидат філологічних наук, доцент
кафедри англійської філології та
перекладу, директор ННІ іноземної
філології ЖДУ імені Івана Франка*

2.3. РОЛЬ ВИЩОГО МОВНОГО ЗАКЛАДУ У ФОРМУВАННІ МОТИВАЦІЇ ДО ВИБОРУ ПРОФЕСІЇ

Профорієнтаційна робота в ННІ іноземної філології ЖДУ імені Івана Франка має давні традиції, проте, реагуючи на зміни, які відбуваються в українському суспільстві, в українській школі, в українській вищій освіті, на сучасному ринку праці, колектив інституту постійно намагається удосконалювати та змінювати форми цієї роботи.

В останні роки роботи зі школярами особливо нагально постала проблема інформування їх про велику кількість професій, що дозволить їм свідомо зробити вибір свого майбутнього, самовизначитися на основі своїх талантів, здібностей, інтересів, вподобань, зрозуміти, що майбутня професія повинна гарантувати їм право на постійний саморозвиток, професійне зростання, задоволеність життям у цілому. Тому колектив ННІ іноземної філології змістив фокус профорієнтаційної роботи з традиційних заходів та спрямував його на ігрові технології, які безпосередньо мають вплив на особистість учнів, створення умов, близьких до професійного середовища (організаційного, інформаційного, соціально-психологічного), які б дозволили зробити перші кроки для реалізації своїх знань, умінь, навичок володіння іноземною мовою, зрозуміти у якому напрямі їх розвивати та вдосконалювати, усвідомити переваги професійного розвитку спеціальностей, пов'язаних з іноземними мовами.

Підготовка здобувачів вищої освіти в ННІ іноземної філології відбувається за спеціальностями Філологія (германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська), Філологія (германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька), Філологія (прикладна лінгвістика (англійська мова), Середня освіта (Англійська мова і література), Середня освіта (Німецька мова і література). Метою освітніх програм, за якими здійснюється набір абітурієнтів, є підготовка висококваліфікованих та конкурентноспроможних перекладачів та вчителів відповідно. Об'єктом навчання та викладання на цих спеціальностях є іноземна мова – англійська, німецька, французька. Тому ряд основних зусиль професорсько-викладацького складу спрямовано на популяризацію вивчення англійської/німецької/французької мов та можливостей її застосування у професійній діяльності.

З метою занурення школярів середньої та старшої школи до мовного середовища, атмосфери професійного розвитку кафедри ННІ іноземної філології пропонують різноманітні ігрові види профорієнтаційної діяльності, як от:

1. Щорічний конкурс на кращий переклад прозового та поетичного творів, присвяченого святкуванню Міжнародного дня перекладача (30 вересня). Школам міста Житомира, надсилають два уривки англійськомовних/німецькомовних текстів з пропозицією їх перекласти. Після перевірки робіт учнів запрошують на майстер клас, де викладачі розбирають складні моменти, демонструють найбільш вдалі спроби їх перекладу, пояснюють застосування перекладацьких трансформацій, визначають і нагороджують переможців конкурсу. Слід зазначити, що конкурс привертає все більше і більше уваги школярів, саме через те, що він знайомить їх зі специфікою роботи перекладача з мовою.

2. Щорічний фонетичний конкурс для старшокласників “Sound Triumph”, основною метою якого є у креативній формі сприяти формуванню фонологічної компетентності школярів. Майбутні філологи декламують

вірш, виразно читають прозовий уривок, змагаються за кращий варіант озвучування відео-уривку, вимовляють скоромовки різними інтонаційними моделями, засвоюючи тим самим в інтерактивній формі навички та уміння сприймати і продукувати звуки.

3. Цикл літературних майстер класів, яким передуює онлайн опитувальник з пропозицією вибрати один із творів для аналізу. Досвідчені літературознавці, викладачі ННІ іноземної філології вчать школярів азам літературного аналізу, читаючи проф. Толкіна, В. Шекспіра, Д. Ролінг тощо.

4. Організація свят Днів відкритих дверей, які також відбуваються в інтерактивній формі. Школярам пропонується відвідати різноманітні майстер класи, які об'єднані спільною тематикою. Так, наприклад у 2019 році, було проведено тематичний захід “Welcome to Horwards”, який запропонував учням чотири майстер-класи: майстер клас з синхронного перекладу (Translation and Transmutation), де у кабінеті синхронного перекладу ННІ іноземної філології учні мали змогу зробити спроби здійснити синхронний переклад уривку, записати свій переклад на аудіо, отримати цей запис і проаналізувати його; літературний клас (Magic of Literature), під час якого учням запропонували здійснити літературний аналіз фентезі «Гаррі Поттер»; лінгвокраїнознавча вікторина (Defense against the Dark Arts), яка мала на меті продемонструвати важливість вивчення специфіки іншомовної культури; відео клас (Charms and Portions), де школярі озвучували уривок з фільму про юного чарівника і презентували свої роботи.

5. Проект «Перші кроки в Професію», спрямований на формування професійної орієнтації та удосконалення навичок володіння іноземної мови, який здійснюється у три етапи, під час осінніх, зимових та літніх канікул. Школярам пропонуються заняття з креативного читання, аудіювання, письма.

6. Традиційним для ННІ іноземної філології є проведення тижня Франкофонії, у рамках якого і студентам, і запрошеним учням шкіл

пропонується занурення у франкомовне середовище шляхом перегляду французьких фільмів, участі у фонетичному конкурсі, олімпіаді з французької мови, конкурсі художніх перекладів.

7. Проведення літніх мовних таборів, до яких у межах літньої практики залучаються студенти спеціальності Середня освіта (англійська/німецька мова і література). Необхідно зазначити, що залучення студентів до профорієнтаційної роботи є надзвичайно дієвим як для студентів, так і для учнів шкіл. Спостерігаючи за результатами опанування мовними навичками своїх старших друзів, спілкуючись з ними і отримуючи враження від навчання в мовному ЗВО, учні шкіл отримують інформацію з перших вуст. В ННІ іноземної філології існує практика створення студентських профорієнтаційних загонів, які відвідують школи міста Житомира та області.

Серед традиційних форм профорієнтаційної роботи зазначимо роботу професорсько-викладацького складу з талановитою молоддю під час проведення етапів Всеукраїнської олімпіади з англійської та німецької мов, Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів членів Малої академії наук України.

Під час профорієнтаційної роботи координовані зусилля викладачів і студентства ННІ іноземної філології спрямовані не лише на підготовку учнів ЗЗСО до професійного самовизначення, але й на допомогу у виборі життєвого шляху, який орієнтований на досягнення професійного успіху у майбутньому. Інтерактивні та ігрові форми проведення профорієнтаційних заходів, запрошення школярів до університету і надання їм можливості відчувати атмосферу вивчення іноземних мов сприяє формуванню стійкого інтересу до англійської/німецької/французької мов. Такий інтерес, на нашу думку, сприяє підвищенню компетентності учнів у гуманітарному профілі та є стимулом до навчальних досягнень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Белошицький, О. Соціально-педагогічні проблеми профорієнтації учнівської молоді / О. Белошицький // Трудове навчання (Шкільний світ). – 2012. – №4. – С. 46-51.
2. Житомирський державний університет імені Івана Франка 100 років. – Житомир «Полісся» 2019 – 244 с.
3. Калініна Л.В., Григорєва Т.Ю., Чумак Л.М. Формування мовної компетентності студентів 1 курсу мовного закладу освіти в умовах дидактичної інтеграції. – Житомир: Видавець О.О. Євенок, 2020 – 448 с.
4. Про Основні орієнтири виховання учнів 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів України [Електронний ресурс]
5. Футерко Л. Моє професійне майбутнє : психологічний тренінг / Л. Футерко // Психолог. – 2013. – № 11/12. – С. 97-100.
6. Gardner H. Intelligence Reframed: Multiple Intelligences for the 21st Century.- NewYork: Basic, 2000 – 320 p.
7. Kramsch C. The cultural component of language teaching. [Електронний ресурс]: The cultural component of language teaching. Режим доступу: <http://zif.spz.tu-darmstadt.de/jg-01-2/beitrag/kramsch2.htm>.

8.

РОЗДІЛ II. МІСЦЕ ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ОВОЛОДІННІ ПРОФЕСІЯМИ, ПОВ'ЯЗАНИМИ З ВИВЧЕННЯМ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

*Мяновська Т.М.,
завідувач науково-методичного
центру департаменту освіти
Житомирської міської ради*

2.1. ПІДГОТОВКА УЧНІВ ДО ВИБОРУ МАЙБУТНЬОЇ ПРОФЕСІЇ В УМОВАХ ГЕЙМІФІКАЦІЇ

В умовах реформування системи освіти в Україні особливо важливо не забувати, не тільки про прагненням сучасної молоді знайти місце рівноправного учасника суспільних процесів, а й про їхнє бажання до самореалізації та становлення як професіоналів обраної справи.

У сучасному світі, молодь не може самостійно знайти свої соціально-професійні орієнтири, тому заклади освіти мають не лише транслювати підростаючому поколінню обсяг знань, передавати суспільні вміння, формувати життєві орієнтири, а й організовувати роботу з учнівською молоддю щодо усвідомленого професійного самовизначення.

Всім нам слово «профорієнтація» здається знайомим та зрозумілим. Це поняття вміщує в себе організовану діяльність спеціалізованих установ, покликаних допомагати потребуючим роботи у працевлаштуванні. Методична література тлумачить це поняття як допомогу учням в пошуку та виборі професії. Та чи є ці дефініції повними? На нашу думку, нова українська школа має оцінювати підготовку учнів до вибору професії як довготривалий, та в певній мірі незворотній процес оволодіння учнем певної професії. В основу такої роботи мають бути покладені принципи

комплексності: організація профорієнтаційної діяльності повинна здійснюватись в соціально-економічному, психолого-педагогічному, медико-фізіологічному та професійному напрямках для забезпечення різнобічної готовності молодшої людини до вибору професії, доступності інформації, добровільності, конфіденційності та систематичності. Важливо пам'ятати, що профорієнтаційна робота - це частинка не лише виховної роботи, а й позакласної. І основним фактором її правильного становлення є добровільність участі в ній, соціальній спрямованості, ініціативності та самодіяльності учнів.

Крім того, таку підготовку потрібно проводити поетапно. Ми виділяємо три етапи. Перший, початковий (1-4 класи) – де знайомимо дітей з світом професій ігровій формі, формуємо повагу до професійної діяльності та намагаємося викликати інтерес до самовизначення. Другий, пізнавально-пошуковий етап (5-7 класи) – де ми систематично знайомимо учнів з професіями та формуємо навички самооцінки та самоаналізу. Та третій етап, базовий (8-11 класи) – де ми показуємо наукові основи вибору професії, вимоги професії до людини та створюємо умови для розвитку індивідуально професійних якостей. Також маємо не забувати, про професійне виховання, діагностику та консультацію, оскільки роль викладача – то є роль менеджера, який має допомогти учню зрозуміти своє призначення.

Ефективність організації профорієнтаційної роботи полягає у використанні активних форм та методів роботи. Звісно, учням 21 століття, народженим в цифровому світі ближче комп'ютерні технології, використання соціальних мереж, але процес навчання сьогодні вийшов за рамки простої передачі інформації. Наш досвід показує, що коли в учнів є зацікавленість, то будь-яка інформація засвоюється набагато краще завдяки позитивним емоціям і гарному настрою. Створити таку атмосферу на будь-якому уроці покликані технології гейміфікації, яку в педагогічній літературі визначають як використання ігрових методик в неігрових ситуаціях спілкування, що значно збільшує залученість учнів в предмет та мотивує до

пізнання. Саме в ігровій діяльності всі її учасники знаходяться в рівних умовах, чим і досягається терапевтичний успіх, так як в процесі гри учням легше розкрити свій потенціал, спробувати свої сили.

В умовах гейміфікації ігрові правила використовуються для досягнення реальних цілей. У випадку профорієнтаційної роботи, за рахунок ігрових технологій буденна інформація перетворюється в її захопливе дослідження, подорож по різних незнайомих професіях, знайомство з відомими професіоналами. Таким чином, освоєння майбутньої професії стає привабливим.

Як вже було зазначено, учні нового покоління на «ти» з усіма сучасними гаджетами, тому методи гейміфікації для профорієнтаційної роботи так само доцільно використовувати з допомогою комп'ютерних ігрових технологій. Наші спостереження показали велику ефективність так званих «ігор в альтернативній реальності» (alternative reality games), побудовані на інтерактивній розповіді з ігровими елементами. Як правило, такі ігри використовують в якості платформи реальний світ, у якому живуть і працюють люди з різноманітними професіями. Через поведінку людей різних професій в реальних професійних і побутових ситуаціях розкривається різноманітність професії, її позитивні та негативні сторони, що так або інакше має емоційний вплив на старшокласників. В таких іграх альтернативної реальності немає чіткої межі між реальністю і лінією гри, що робить незрозуміле – зрозумілим, нудне – живим та цікавим. Все це особливо приваблює учнів.

Базуючись на такій грі, вони часто самі відтворюють її епізоди в реальному житті, змінюючи і доповнюючи їх. Таким чином створюється більш цілісна картина певної професії.

Ідея привнести ігрову динаміку в профорієнтаційну роботу і тим самим змінити професійне самовизначення старшокласників на краще спонукала багатьох вчителів міста Житомир замінити деякі традиційні форми такої роботи на ігрові.

Нижче наводимо приклади уроків профорієнтаційного навчання англійської мови в старших класах, запропоновані кращими вчителями шкіл міста.

Лавренчук Ірина Володимирівна

вчитель англійської мови, вчитель-методист

ЗОШ №28 м. Житомира ім. гетьмана І.Виговського

LESSON PLAN CAREER CHALLENGES

Aims

- to practice reading skills (find specific detail in an article)
- to develop critical thinking & technology skills

Device and/or materials

Computers, handouts

Level

B2+

Learning Outcome

SWBAT:

- find specific detail in an article
- be aware of the career choices
- broaden their knowledge and technology skills

PROCEDURE

What's in this lesson?

- Ask Ss to look at the title of the lesson and suggest what it means and what they think the lesson will be about. Elicit answers and tell students to browse through their worksheets.

Suggested Answer Key

The title refers to the problem of choosing the occupation that all school leavers face.

Warm-up activity

1. Look through the list of professions and guess how they are related (*All of them are IT jobs*). Match the profession and its definition.

The tech industry is booming, and it is the perfect time to learn about the best technology jobs in the industry. We've ranked the most in-demand technology jobs out there.

1.	Artificial Intelligence/Machine Learning Engineer	A	Spend their working hours compiling, cleaning, and presenting data for organizations to make informed decisions.
2.	Data Scientist	B	Your Internet browser and even the apps on your phones were developed by them.
3.	Information Security Analyst	C	They focus on the information technology sector of a company, plan and coordinate everything this department does. They look for ways to improve IT systems and are in charge of highly skilled technical teams.
4.	Software Engineer	D	Primarily work with the production of software, overseeing code releases to make sure everything goes smoothly. Their job is to find where the software is inefficient and ensure that everything runs as efficiently as possible. They do this by monitoring the software, troubleshooting it, and editing or configuring it if need be.
5.	Cloud architect	E	They should demonstrate strong problem-solving, communication and analytical skills. But they also need a strong technical understanding of the company's specific hardware and software.
6.	IT Manager	F	These developers spend their time using big data to train models involved in natural language processing, economic forecasting, and image recognition.
7.	DevOps Engineer	G	They work on the front lines to protect information systems from cyber threats.

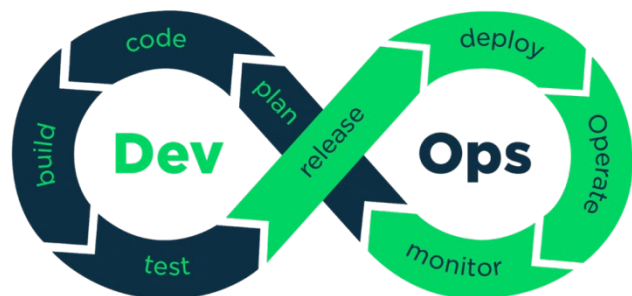
8.	Systems Administrator	H	Oversee the company's cloud computing strategy and are responsible for deploying, managing and supporting cloud applications.
9.	Web Developers	I	They research, develop, and test computer systems and their individual components. Tasks include creating schematics of computer equipment, modifying designs according to test results, and updating existing equipment to work with new software.
10.	Hardware Engineers	J	They design and create both the technical and visual aspects of a website. Tasks include meeting with clients to discuss needs, writing code using programming languages like HTML, and integrating graphics, video, or audio into the site.

(Suggested Answer Key – 1.F, 2.A, 3.G, 4.B, 5.H, 6.C, 7.D, 8.E, 9.J, 10.I)

2. Look at the picture and match it to one of the IT jobs from the list.

Word list

deploy	release
coding	compile
debug	mindset
vulnerability	update
hard skills	soft skills

- Go through the words in the list and explain/elicit the meanings of the words. Ss may look up the meanings in their dictionaries.

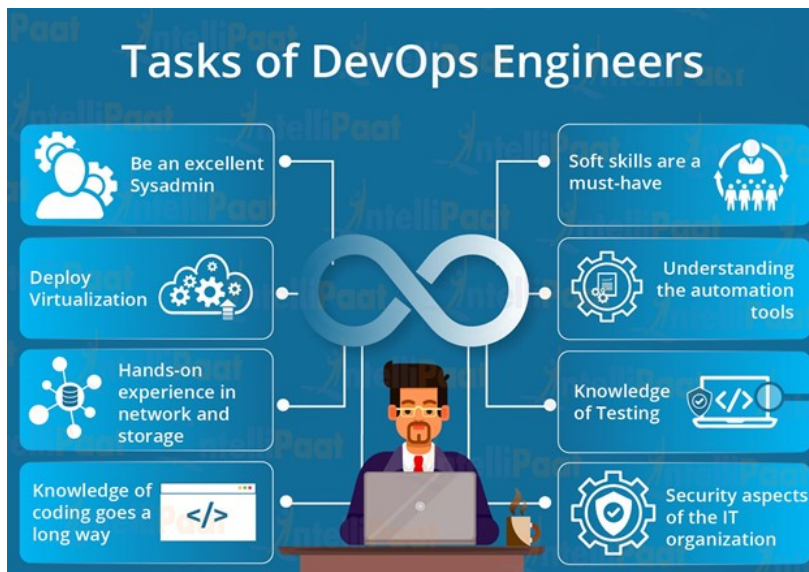
3. In pairs look at the leaflet and decide if the statements are true (T) or false (F).

1. The word “DevOps” comes from the contraction of two words “development” + “operations”

2. DevOps engineers should have strong communication and interpersonal skills.
3. DevOps engineers are in charge of coding.
4. DevOps is a mindset.
5. DevOps Engineer works with developers and the IT staff to oversee the code releases.

4. Watch the video and check your answers https://www.youtube.com/watch?v=_Gpe1Zn-1fE

(Suggested Answer Key – 1.T, 2.T, 3.F, 4.T, 5.T) Ability to connect to technical and business goals

5. Read the article and answer the questions.

WHO:

1. bridges the gap between the developers and the IT staff? *DevOps*
2. synchronizes all stages of software development and operation? *DevOps*
3. does DevOps cooperate with? *developers and the IT staff*
4. can become a DevOps engineer? *experienced IT specialists*

If at the dawn of the development of the IT universe you had to choose who to become: a programmer or a system administrator, today you can work at the junction of these two professions. This direction is called DevOps. What is this and what is the specificity of the activity? Let's find out further.

What is DevOps?

The term was obtained by abbreviating the term "Development Operations". Now for the IT universe, the acronym DevOps is a profession. But in 2008 the concept emerged as a movement to solve development problems. Then the companies realized that in order to create a quality product, it is necessary to optimize all stages of its creation and administration. This is how DevOps was born. These are ways to synchronize all stages of software development and operation.

The main task is to reduce the time spent on a project, improve its quality characteristics, and make the product effective and safe. As it turned out, neither the developer nor the system administrator can fully assume these responsibilities. It became clear that the IT world needs a DevOps specialist. Let's find out what tasks the pros perform.

What does DevOps Engineer do?

It's easier to say what a specialist does not work with. The list of his tasks is very extensive. Who is a DevOps Engineer? He is a developer, a system administrator, a tester, and even a manager. The multifunctional professional is engaged in:

- building and debugging code;
- automation of all development processes, from testing to deployment;
- delivery of the application to production;
- running tests;
- analysis of vulnerabilities;
- release of updates;
- program support throughout the entire life cycle.

Now it's clear why DevOps is needed. Without combining the work processes for creating an IT product, it is impossible to obtain the quality at the proper level.

Responsibilities

But let's get away from theory and find out who DevOps is in each specific office. What responsibilities do they bear? While testers, coders, and sysadmins have clearly limited areas of responsibility, the demand for a DevOps engineer is greater. His responsibilities cover:

- synchronization of programming stages;
- deployment of the release;
- regulation of infrastructure;
- organization of changes;

- monitoring and problem solving;
- automation of processes.

What should be a DevOps engineer?

He is a methodical person with an analytical mindset. He knows how to make decisions, manage, but at the same time works in a team. He sees the whole picture and every part of it.

Now for the hard skills of the interdisciplinary DevOps direction. What do you need to know? There are a lot of technical requirements for such a professional. This is the development, administration and directly DevOps technologies.

How do I become a DevOps engineer?

Learning a profession requires a base. More often experienced IT specialists grow up to it. But it happens that newcomers are attracted by the promising direction of DevOps. Where to begin? From the study:

- network technologies;
- Linux OS.

EXAM FOCUS Multiple choice

6. Read the article again. For questions 1-5, choose the correct answer, A, B or C.

- The labour market needs
 - have hardly influenced one's free choice of occupation.
 - created new opportunities.
 - narrow down the range of options.
- The foremost aim of a DevOps engineer is
 - to make developers work faster.
 - to help end users figure out their needs.
 - to be able to connect to technical and business goals.
- DevOps engineer does not work with
 - developers.
 - testers.
 - hardware.
- Strong communication and collaboration skills are a must-have for a DevOps engineer
 - to bring employees together to work towards a common goal.
 - to satisfy customers.
 - key stakeholders.

5. It's inferred that to become a successful DevOps engineer one has to
- A. be a newcomer.
 - B. be an experienced IT specialist.
 - C. possess an appropriate mindset.

(Suggested Answer Key – 1.B, 2.C, 3.C, 4.A, 5.C)

7. Complete the sentences with the words from the box.

update vulnerability hard skills debugs mindset software soft skills
deploy

1. Not only does DevOps require strong _____ like coding and automation, it also necessitates such _____ as curiosity, flexibility, self-motivation, and empathy.
2. DevOps helps develop and release _____ more rapidly.
3. The parachute failed to _____ properly.
4. Both children and adolescents show symptoms of great social _____.
5. When someone _____ a computer program, they look for the faults in it and correct them so that it will run properly.
6. Software _____ and testing is underway.
7. The most common hiring mistake is to find someone with the right skills but the wrong _____.

Check and Reflect

DevOps is not exactly rocket science. However, it requires an individual to have a lot of hard and soft skills. Some of which are really hard to gain and nurture. DevOps engineers should be able to do a lot on the tech side of things — from using specific DevOps tools and managing infrastructure in the cloud to writing secure code and checking automation tests.

They should be individuals who are passionate about what they do and who are ready to deliver the enormous amounts of value. They should be curious and proactive, empathetic and assertive, reliable and consistent. They should be able to put customers' needs above their team's needs and take action when required.

The DevOps role is not easy, yet it is totally worth it to become a DevOps.

To take things off the ground, check how many of the DevOps skills featured in this article you have. And if you lack some of them, be proactive and start learning right now!

LESSON PLAN

JOB INTERVIEW

Level: intermediate (10-11 grade)

Expected outcomes: by the end of the lesson students will be able to answer typical job interview questions, being active participants of the dialogue using proper language and grammar structures.

Procedure

I Introduction

T: hello everyone, as you grow older, many of you think about finding a part-time or full time job... And as you know many of new employees need to take a job interview so your future employer could decide whether you are the right person or not. So, today we will learn what to say during the interview, how to describe your strengths and weaknesses...

Warm up: *match the words with definitions, make up sentences with them:*

achievement	is an official document that you receive when you have completed a course of study or training.
CV	is a formal meeting at which someone is asked questions in order to find out if they are suitable for a job or a course of study.
fired	good things about you that are valued by the employer
an interview	when you are made to leave your job
personal qualities	is a brief written account of your personal details, your education, and the jobs you have had.
a certificate	is something which someone has succeeded in doing, especially after a lot of effort.

T: now when you know some basic words, which are used during a job interview, let us look at the typical questions you may be asked by the interviewer.

II Main part of the lesson:

Task 1: to know how to behave during job interview let us watch a mock job interview and while watching you have to write down the questions, which were put by the interviewer...So what questions have you written? Do you think they are standard?

Task 2: so let's continue practice the language and phrases for the interview...look at the picture, read the phrases and say for which questions they may be used?

English Phrases for Job Interviews

English With Life

Phrases for describing yourself

- *My name's
- *I was born and raised in ...
- *I live in ...
- *I attended the University of ...
- *I've just graduated from
- *I have worked for 5 years as a ...
- *I have worked for various firms including ...
- *I enjoy playing ...

Phrases for describing your profile

- *I perform well under pressure.
- *I developed some important skills.
- *I'm used to working in a busy environment.
- *I have very good people skills.
- *I'm a very organized person.
- *I manage my time well by planning out...
- *I'm good at dealing with change.
- *I work well under working pressure.

Phrases for explaining why You want this Job

- *I want to take on more responsibility.
- *In line with my qualifications.
- *I want to further my career in accounting.
- *I am impressed by the quality of your products/ services.

Phrases for talking about your strengths

- *I've always been a great team player.
- *I am an excellent communicator.
- *I am a trouble shooter.
- *I'm good at multitasking.
- *I'm good at resolving problem situations.
- *I'm self-motivated.
- *I have very good organizational and time management skills.

Task 3: here are the main questions you may be asked during the interview... work in pairs...choose one question and answer it...act it out:

1. *Tell me about yourself. ...*
2. *Why should we hire you? ...*
3. *What is your greatest strength? ...*
4. *What is your greatest weakness? ...*
5. *Why do you want to leave (or have left) your current job? ...*
6. *What are your salary expectations? ...*
7. *Why do you want this job? ...*
8. *How do you handle stress and pressure?*
9. *Describe a difficult work situation or project and how you overcame it.*
10. *What are your goals for the future?*

Task 4: now when you've practiced some separate questions and parts of the job interview here are some extra sentences to practice proper vocabulary:

1. I had a good working relationship with my _____ (= boss).
- supervisor
 - superior
 - superintendent
2. During an interview, you might be asked to describe how you _____ (= resolved) a difficult situation.
- dealt
 - dealt with
 - went through
3. We need someone who can work under minimum _____.
- supervision
 - supervisor
 - superior
4. Instead of using the word "difficult" to describe something, you should use a more positive word like:
- really hard
 - challenging
 - awful
5. Is there an _____ of which you are particularly proud?
- action
 - atonement
 - achievement
6. An interviewer will ask you about your strengths, but he/she might also ask about your _____.
- challenges
 - week
 - weaknesses
7. I was _____ for developing the company's intranet.
- responsible
 - made
 - responsive
8. Some of my _____ included helping customers, filing complaints, and dealing with emergency situations.
- jobs
 - duties/ responsibilities

activities

9. When someone asks you to "outline your experience" they want you to:

forget about your experience

brag about your experience

talk about your experience

10. Things/activities done on your free time (hobbies, etc) are known as "
_____ activities".

extracurricular

extra

extraneous

Task 5: your follow up task will be to prepare for the job interview by the given job vacancy (waiter, office worker, chef, hairdresser, teacher, and doctor), mind your education and professional skills.

III Home Assignment: here is the link to a TED talk about job interviews and experience during having too many of them... watch it and take notes of the main points mentioned:

<https://www.ted.com/talks/>

[ashwini_mrinal_bhagat_what_i_learned_from_32_grueling_interviews](#)

Яворська Інна Анатоліївна

вчитель англійської мови,

Житомирської гуманітарної гімназії №3

LESSON PLAN

INTERESTING JOBS

Aim: to develop learners' communicational skills on the basis of the text for reading.

Outcomes: by the end of the lesson the learner will be able to talk about the peculiarities of some unusual jobs, focusing on the qualifications and qualities needed for the job, responsibilities and hazards.

Equipment: textbook On Screen B1 WB, pictures with objects, cards with tasks, a table to fill in, lists of words and word combinations, a character adjectives box.

Procedure

1. Warming up activity.

- Look the objects and guess the topic of the lesson.

- Today we are going to talk about jobs.

3. Acquiring new knowledge.

Pre-reading tasks.

- Look at some unusual jobs that are available today.

Group up with your friends in accordance with the cards you have. (Waterslide tester, chocolate taster, lego master builder, island caretaker).

- In groups fill in the table with those words and word combinations that can be related to your job. Comment on your choice.

WATERSLIDE TESTER	LEGO MASTER BUILDER
-	-
-	-
-	-
ISLAND CARETAKER	CHOCOLATE TASTER
-	-
-	-
-	-

(The teacher provides students with word combinations from the text giving a chance for students to guess their meaning where necessary.)

Have big splashes	Scubadive
Tiny bricks	Sunburn
Tropical island	Sunbathe
Have a sweet tooth	Create objects
Guess new flavours	Play with toys
Pay the dentists' bills	Holidaymaker
Snorkel	Art and design

Strange ingredients

Lots of adrenalin

- Judging by the ideas about workers' responsibilities from the previous task, guess which job requires academic qualifications from the applicants.

Active reading tasks.

- Read the job adverts and tick those word combinations in your tables that respond to the jobs and cross those that are incorrect. (Appendix 1/ On Screen B1WB p.28)
- Find a highlighted sentence in the texts that proves that the job requires an academic qualification from an applicant.
- Read the job adverts again and decide which text mentions:
 - ✓ a job where you need to go on trips
 - ✓ a job where you need to do sports
 - ✓ a job where you make lots of money
 - ✓ a job where you get to make sculptures
 - ✓ a job that's bad for your health
 - ✓ an interview in front of a lot of people
 - ✓ an interview which goes on for a long time
 - ✓ a job that might involve dangerous animals
 - ✓ a job that involve the duties of a postman
 - ✓ a job where you have to use your senses.

4. Applying new knowledge.

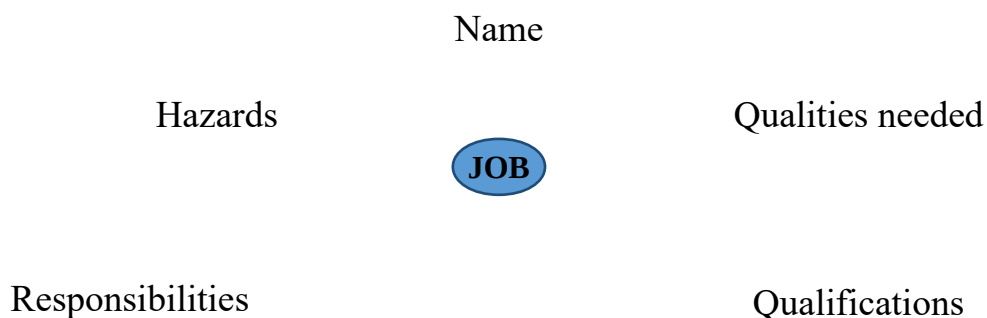
Post reading tasks.

- Take the card with a picture of a job and choose from the character adjectives box the qualities necessary for a good applicant. Explain the reason of your choice.

*Easy-going, truthful, bossy, honest, generous,
carefree, outgoing, helpful, shy, self-confident,
sensible, brave, sociable, open-minded,
hardworking.*

e.g. In my opinion, a good waterslide tester should be brave and confident because his job is rather dangerous and he always takes risks. What is more, ...

- Choose a job from the text you would like to take up and complete the mind map.

- You are applying for one of the jobs. Your partner is the interviewer. Act out an interview using the ideas from the mind map and the language from the box.

Interviewing	Responding
Why are you interested in the job of ...?	I'd like to get some experience doing...
What qualities do you have that make you suitable for the position of a?	I think I'm
Do you have any previous experience? What were your responsibilities?	I worked as a I was responsible for
Do you have any questions?	Do I need any academic qualifications?
I'll let you know by.... Thank you for coming.	Thank you for your time. I'm looking forward to hearing from you soon.

Summing up. Home task.

- Today we found out some interesting information about unusual jobs, their peculiarities, hazards, responsibilities and qualifications needed. I believe

that your future job will be the one you will really enjoy. Please collect some information about other fascinating jobs and present your ideas in the class.

*Вижак Ірина Володимирівна,
Кондратенко Юлія Володимирівна,
вчителі англійської мови ЗОШ №36
м. Житомира*

LESSON PLAN

CHOOSING FUTURE PROFESSION

Aim:

- to develop learners' 21st century skills
- to foster an interest in the world of professions and awaken interest in self-assessment using an aptitude test
- to encourage students to develop their career planning
- to create a fun and safe classroom environment for students

Learning outcomes:

By the end of the lesson students will discuss their career plans and make up their own career maps.

Language support materials:

- Tablets / mobile phones with the internet access
- QR-code scanner app, Wallame app
- Teacher's computer with projector
- White board or other writing surface for class display
- Video " How to Choose a Career" by Brian Tracy
- Career planning poster
- Quote about professions
- 6 plastic cups, 1 rubber band, 406 pieces of string
- White paper and markers

Forms of work: individual, group work, pair work.

Procedure:

Teacher: Hello, everybody. I'm glad to be with you and today we are going to have an unusual meeting. Look at the picture and guess the topic of our meeting.

Student: Jobs/ future profession/ career choices.

Teacher: Right you are. Today's topic is " Choosing Your Future Profession".

What are your expectations of our meeting?

Student: I expect to learn about modern jobs.

Student: I expect to find out how to make a right decision of my future profession.

Student: I expect to realize what job suits me.

Teacher: I hope you'll be able to confirm your expectations at the end of our meeting.

Teacher: In a new technological age new professions appear. To be successful in career students need to develop 21st Century skills . What Are 21st Century Skills? Read the definition and name some of them.

21st century skills are a range of competencies, taught across all levels of education, that give students the skills they need to navigate an ever-shifting workforce.

Pupils: group work, computer skills

Teacher: Great! Let's dive into three categories that 21st Century skills fall into.

1. Learning skills
2. Literacy skills
3. Life skills

Join 3 groups choosing one letter of a word " JOB".

1. Learning skills is for a group "J"
2. Literacy skills is for a group "O"

3. Life skills is for a group "B"

Scan QR-codes and flick through the websites to find some information about the 21st century skills. Represent the skills of your categories in 5 minutes.

1. Learning skills

2. Literacy skills

3. Life skills

Teacher: Now let's have fun. Solve a cup challenge in a group. Hold on to one piece of the string and manipulate the rubber band to grasp and move a solo cup. Move the cups to make a pyramid.

Teacher:

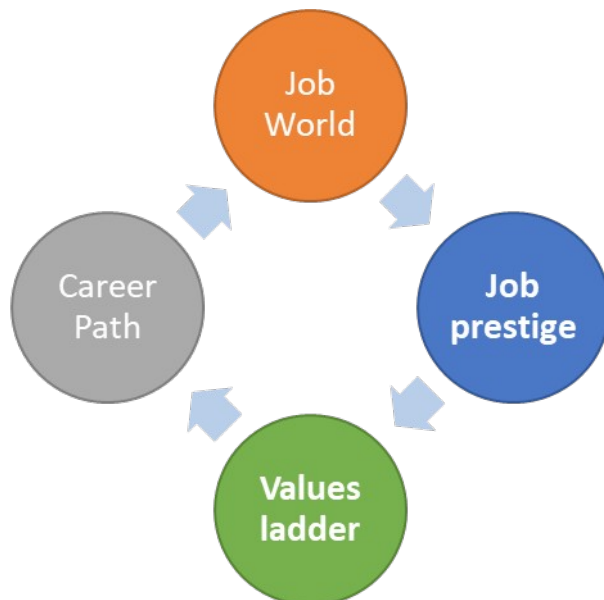
1. Was teamwork so important for this activity?
2. What are some skills needed to be good at teamwork?

By the way have you ever heard about Steve Jobs? What was he known for?

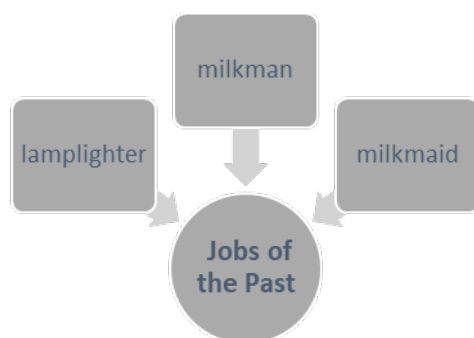
Student: He was known as a co-creator of the Macintosh computer, the iMac, the iPhone, the iPod, the tablet, iTunes, and a number of excellent inventions.

Teacher: I think that his quotation will sum up our cup challenge.

Now I suggest you rotate 4 stations in groups. You'll rotate your stations to cope with the tasks every 5 -6 minutes. Join four groups choosing colour cards: red, blue, green, yellow.

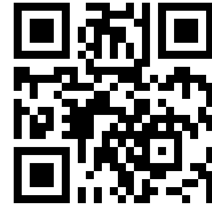
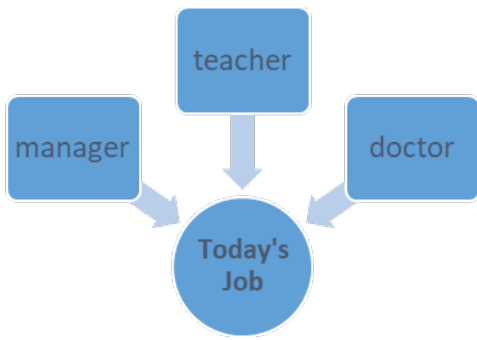

Station " Job World" : Use your mobile phones with QR-code scanners to open certain links and find out the names of the jobs to fill in the mind map. In five minutes you'll name a list of jobs.

My model for business is The Beatles. They were four guys who kept each other's kind of negative tendencies in check. They balanced each other, total was greater sum of the parts. w I see business. ings in business er done by one hey're done by a n of people.

FitXLclub

2.2. ГРА «ВІРТУАЛЬНА ПОДОРОЖ У ПРОФЕСІЇ» («MIND TRIP TO THE WORLD OF PROFESSIONS») У РЕЖИМІ ПЕДАГОГІЧНОЇ СПІВПРАЦІ

*Волошина І.Г., Кадашук А.Р.
магістри середньої освіти*

Студенти ННІ іноземної філології активно підключаються до профорієнтаційної роботи під час педагогічної практики в школі, особливо студенти-магістранти, які вже самі впевнились у правильності вибору власної професії і можуть на своїх уроках продемонструвати плюси своєї професії.

Крім того, уроки і позакласні заходи, які вони проводять в старшій школі, побудовані з використанням ігрового методу занурення, який допомагає розкрити потенційні можливості старшокласників, обійти традиційну установку на навчання як на важку працю, а навпаки, створити внутрішнє відчуття свободи мислити творчо, самостійно знаходити відповіді на питання, які їх цікавлять. Для цього учням також пропонуються нетрадиційні групові форми роботи у вигляді ігрової драматизації, під час яких старшокласники відчують себе комфортно, здобувають упевненість у власних силах, позитивні емоції, підтримку і схвалення всіх учасників іншомовного комунікативного спілкування. До таких форм можна віднести організовані студентами ігрові групові форми: Talk-show, Telebridges, Learning network, Mind-trips, Theme clubs etc.

Іншою великою перевагою такої профорієнтаційної роботи є формат педагогічної співпраці (team-teaching), коли двоє вчителів беруть участь у навчанні, сперечаються один з одним, пропонуючи учням висловити власну точку зору. Як показує практика, такий формат викликає в учнів велику зацікавленість, так як вони бачать своїх вчителів в іншій якості – в якості партнерів по спілкуванню, які міркують і дискутують з ними на рівних.

Наведемо приклад такого професійно-орієнтованого заходу, який був проведений студентами-магістрантами ННІ іноземної філології Кадашук А. Р. та Волошиною Г. І. під час педагогічної практики в Спеціалізованій загальноосвітній школі І-ІІІ ступенів №12 з поглибленим вивченням іноземних мов ім. С. Ковальчука м. Житомира.

«MIND-TRIP TO THE WORLD OF PROFESSIONS»

МЕТА: формування вмінь іношомовної мовленнєвої комунікації; виховання інтересу до вивчення англійської мови як засобу оволодіння професією, яка пов'язана зі знанням іноземної мови; підготовка до свідомого професійного самовизначення та становлення особистості на основі узгодження власних інтересів та потреб суспільства.

ВИКОРИСТАНЕ ОБЛАДНАННЯ: фотокартки з представниками різних професій, анкети для співбесіди, картки для рольових ігор, буклети.

УЧАСНИКИ: учнівський колектив 10-их класів Спеціалізованої загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів №12 з поглибленим вивченням іноземних мов ім. С. Ковальчука м. Житомира.

I. Warming-up.

Good afternoon, class! How are you today? I've recently heard a story which puzzled me. Do you want to hear it? Listen carefully and say why I was confused.

A man is leaving on a business trip and stops by his office on the way to the airport. The night watchman stops him and says, "Sir, don't take that flight. I had a dream last night that your plane would crash and everyone would die!" The business man cancels his trip and sure enough, the plane crashes, killing all the passengers. The man gives his watchman a \$10,000 reward for saving his life, then fires him. Why? Why did he just fire him? I personally think that the boss fired him because the night watchman stole something while working in the company. Anja, what do you think?

As for me, I think that the boss was just a crazy man. Guys, what do you think?

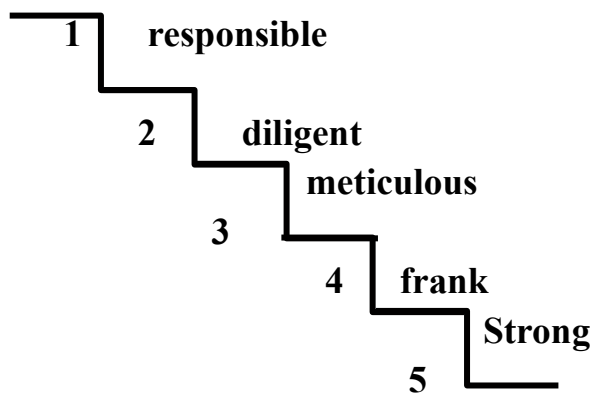
Students' answers.

Yes, exactly, he was fired because he fell asleep on his workplace, what actually means that he didn't suit the position of the nightwatchman.

Activity 1. In the whole class think and decide what qualities should a man have to be a good nightwatchman.

Activity 2. Team up with your friends. Count A/B.

A's go left, B's go right. Each team gets a sheet of paper. Your task is to rank 5 qualities important for a perfect nightwatchman and explain your choice. For example:

So what do you think we are going to talk about today?

Students' answers.

You are right, about professions and important qualities a man should possess to be good at the chosen profession.

Activity 3. In the whole class. You have been studying together for 10 years. Do you know each other well? Let's check it.

Do you know how to make paper airplanes? That's easy.

1. Fold the **paper** in half vertically.
2. Unfold the **paper** and fold each of the top corners into the center line.
3. Fold the top edges into the center line.
4. Fold the **plane** in half toward you.

5. Fold the wings down, matching the top edges up with the bottom edge of the body.

Inside your plane write a profession you are eager to choose after graduation, but don't show it to anybody while writing. Now, when you are ready, throw it in the air. Now catch a plane of another student. Read what is written inside. Who do you think could write this? Why do you think so?

For example, Zhora has a plane with the profession of an artist. I think that Masha could write this because she is very good at drawing, she has rich imagination, she is very creative.

Дана креативна гра має великий успіх в учнів усіх вікових категорій. По-перше, вони самі повинні зробити паперовий літак і написати професію, яку вони хотіли б мати, по-друге, ввіймавши літак товариша, вони повинні здогадатися, хто володіє якостями такої професії і пояснити, чому він/вона так вважає. Іноді вмінні передбачення неправильні і тоді вся група підключається до обговорення, так як бажання відгадати у грі завжди переважає.

Activity 4. Team up. There are many spheres where people can work using a foreign language: Science and Education, Consumer and Advertising Service, Business and Communication. Each of you take a piece of paper. Here you see some professions. Your task is to form 3 teams according to your professions.

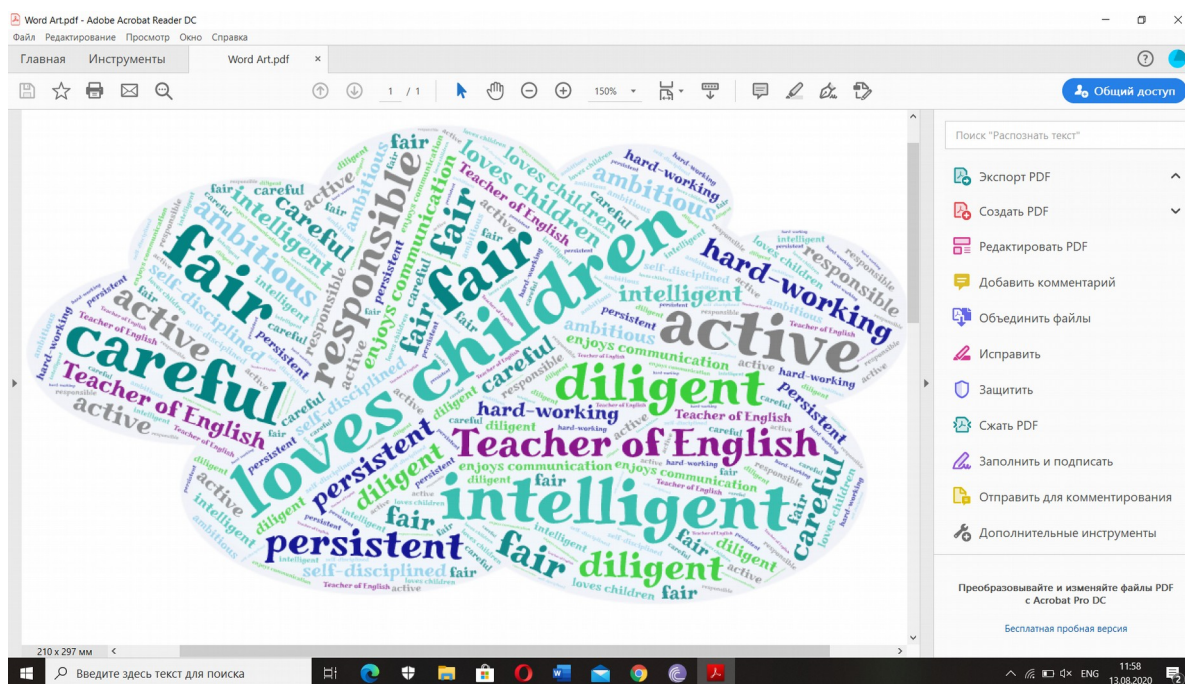
Science and Education: teacher, philologist, translator, tutor, methodologist.

Consumer and Advertising Service: speech writer, web-designer, copywriter, advertising manager.

Business and Communication: interpreter, accountant, social worker, manager, businessman.

Activity 5. Stay in your groups. In your groups chose the profession that has the best job opportunities nowadays and make a Wordcloud in which you will state essential skills and qualities that a man should possess to be successful at it.

Let me show you how to do it. Let's take a profession of an English teacher.

Present you Wordclouds to the whole class and comment on them.

Activity 6. Stay in your teams. So now you know the main qualities the man should have for his/her job. Now let's play.

In each team we need a boss and 4 applicants who want to get a job in a company. (distributing roles). In the 1st team a boss is looking for a teacher of English in a private school. 2nd – an office manager, 3rd – psychologist. The task of the applicants is to persuade the boss that you are the best for the position, you are to have a job interview, talk about your strong qualities, about your experience, some special skills, personal characteristics, maybe you've had some interesting job experience or internship abroad or scientific publications. Your task is to prove that you are the best from all candidates.

Гра дискусія «Професійні якості» передбачає роботу в трьох групах, в кожній з яких є вакантне місце (для вчителя англійської мови в школі, психолога, офіс-менеджера). Претенденти на посаду повинні переконати керівника, що їх професійні якості є важливими і чому саме їм потрібно надати цю роботу.

Describing your personality

You can say: I'm (easy-going), or I'm a/an easy-going person/employee/worker.

If you'd like to add punch, use an intensifier like very, extremely, really. ("I'm very trustworthy," "I'm an extremely focused employee.")

Describing your strengths

Some positive traits and skills:

- Organization
- The ability to multitask
- Perform to a deadline
- Solve problems
- Communicate well
- Work in an international environment and with people from all over the world
- Speak foreign languages
- Enthusiasm

You can use phrases like: I'm good at/I'm skilled at multitasking/working under pressure/working to a deadline, or My strength is/are my ability to problem solve/be enthusiastic/speak fluent English etc.

Describing your experience

- I have five years' experience as ...
- I worked in... (industry) for ... years and was promoted to ...
- I studied at the University of ...

- I worked for .../as...

Describing your goals for the future and why you want this job

- I'm looking to further my skills as a ...
- I'm want to further my career in .../as...
- I believe your company is an important player in its industry
- I feel my skills set is a perfect fit for your team and I can contribute by...

Вчителі-учасники педагогічної співпраці виступають в ролі комунікативних партнерів. Вони висловлюють свою думку з приводу ідей, запропонованих учнями. Іноді думки вчителів відрізняються, тоді учні приєднуються до гри, підтримуючи одного з вчителів, або, навпаки, не погоджуючись.

Activity 7. Individually every boss is to choose only one candidate and explain then why has he/she chosen exactly this person. To do that you may use following phrases:

- The candidate __ suggested...
- The skills presented by the candidate are very important for the position because...
- The candidate __ impressed me by...
- Our company appreciates... because...
- The candidate __ surprised me with his vision of the future work
- I appreciate the ambitions of the candidate 4, because...
- The candidate __ is the most suitable for the position because...
- In our company (work experience/amount of the scientific publications/practical skills/ability to work in team/personal attitude to work/such qualities as responsibility etc.) are essential/the most important/required/desirable
- The candidate proved his qualification for the job etc.

Учні з задоволенням приймають ролі керівників або бажаних отримати роботу по професії, стараючись довести, чому саме неї/нього

потрібно взяти на цю посаду, переконати керівника, якими професійними якостями повинен володіти спеціаліст в даній сфері.

Activity 8. Knowing a foreign language, you can travel far and wide and work in the office of multinational organizations. In the whole class you are to participate in a new talk-show “Profession vs. Fashion” and discuss a problem suggested. Each of you gets a role, read it and then act according to your character, improvisation is highly appreciated.

Four workers were fired from a multinational Science & Education company. The boss explained that they were dressed inappropriately. The workers are sure that their rights were violated and the boss didn't have any right to fire them. After this conflict four more workers quitted because they were also dissatisfied with the decision of the boss.

Ситуативна гра «Професія і мода» вимагала від старшокласників не лише вміння критичного мислення, але й soft skills. Кожен з учасників гри (звільнені працівники, які не притримувалися дрескоду, керівник науково-освітнього центру, який звільнив їх, експерти, представники різних професій) повинні були прокоментувати рішення керівника офісу зі своєї точки зору, полемізуючи з усіма іншими.

Roles of participants:

Boss – Mr. Adam Smith, 53 y.o. – You have been ruling the company for 10 years and consider it your child. You are conservative, very strict, too much strict, you don't put up with the point of view of people of lower position. You can't bear undisciplined and rebellious workers. Dress code you demand – black and white suits, black shoes.

Fired worker 1 – Mr. Juan Lupo, 38 y.o. – You are an accountant and emigrant from Mexico. You are sure that the boss has violated your rights as an emigrant by firing you. You have a big family (6 children) and you are the only person in a family who earns money.

Fired worker 2 – Miss Jane Austen 24 y.o. – You came from England to get some new experience in a designing sphere. Gothic culture is a way of your life and it's more acceptable for you to break the rules of dress-code of the company than that of the gothic movement. You don't regret that you've been fired and you think that your job shouldn't interfere with your personal life and interests.

Fired worker 3 – Mr. Tony Stark 34 y.o. – you like your job (because you like working with people) but you like comicbooks more. When people ask you to take off your superhero clothing you get really sad. You regret that you've been fired and you are ready to change your principle to get the job back because you haven't eaten for 3 days. You live alone and have a cat Jarvis, who is hungry as well.

Fired worker 4 – Mrs. Antonia Elizabeth Catalinsky, 40 y.o. – you are a woman of high principles but these principles don't coincide with the dress-code. You are sure that the clothing must be comfortable and show the person's personality.

The worker who quit 1 – Mr. Giacomo Panterioni, 27 y.o. – your grandparents are from Italy and you are very proud of that fact. You behave like a stereotypical Italian, very expressive and loud and highly emotional. Your decision to quit the job was on the spot and impulsive but you still don't regret, because you still consider it unfair.

The worker who quit 2 – Mrs. Dahlia Jones, 26 y.o. – you have social anxiety and quit because all people you were friends with, Jane Austen and Tony Stark, were fired and you are not going to work further in the company without them.

The worker who quit 3 – Mr. Jonathan Jonathan, 30 y.o. – you quit because Giacomo has persuaded you to do it and you were afraid that he can hit you if you don't agree (he looked very expressive and stronger than you). You are afraid to talk.

The worker who quitted 4 – Miss Julia Mouse, 19 y.o. – you are a new kid in the company, a trainee, you don't understand what is going on, you quitted because you don't like the job and everybody here are too strange. You don't like your boss and consider too old to be a boss.

Experts:

Expert 1 – Mrs. Kathrin de Marco, 66 y.o. – a teacher in a federal school. You are very conservative and think that the appearance is the essential for people working in Education sphere. You approve the boss's decision and argue with the workers and call them "Brats".

Expert 2 – James Wilson M. D. 35 y.o. – a doctor of psychology, you have many publications and private practice and you don't understand why you are wasting your time sitting in this circus but still you try to give your professional recommendations – keep calm/place yourself into others' shoes/find compromise etc.

Expert 3 – Sahara, 23 y.o. – a pop-singer. You are here to make some hype over your persona. You try to sound sophisticated but it doesn't work. In the course of the show you constantly change your point of view.

Expert 4 – Donovan Debrasco, 32 y.o. – a fashion designer. You have your own brand of clothing for office. You try to explain that the dress-code shouldn't be so strict, the most important thing is the person's self-expression, that goes alongside with fashion trends. Try to advertise your new collection.

Expert 5 – Gregory Brave, - 40 y.o. – a boss of the company "Office management & Design". You are strong and confident man, who respects his workers for their achievements but not for their look. Try to explain the boss that he should be more tolerant to the employees, otherwise he would work alone. In the course of the show you try to persuade fired workers to work for you because you are a better boss and the conditions are better in your company.

Expert 6 – Emilia Wood, 18 y.o. – a student in the University of Chicago, future teacher – you are a very responsible and intelligent student. You wanted to

get a job in this company but after the incident you changed your mind, because you think that it is not appropriate decision to fire a man because of his clothes.

Choose a card with your role, read it and then role play in the talk-show (учні самі обирають ролі і висловлюються по черзі з цього приводу).

Практика показала, що старшокласники готові відстоювати свою точку зору навіть наперекір думки інших співрозмовників, що свідчить про наявність власного «я». Такий батл був їм до вподоби, а головне, мав певний виховний вплив: в реальному професійному житті виникають різні непередбачувані ситуації і потрібно навчитися правильно знаходити з них вихід.

II. Summing up.

Today we had a wonderful trip to the world of professions connected with learning foreign languages. Looking back, answer the questions:

- What impressed you as unusual in the lesson?
- What conclusions have you made for yourself in choosing a profession?
- Which of the spheres mentioned do you see yourself working in?

At our next meeting we'll have "A Talking Journal" "Future Professions as I See Them". For this make a colourful page for our journal "Future Professions as I See Them". Think about the professions of future:

- What professions will be the most required?
- What professions will be highly paid?
- What new professions will appear?
- What professions will disappear at all?

Підбиваючи підсумки віртуальної подорожі в професії, вчителі запитують в старшокласників, чи бачать вони себе в якійсь з обговорюваних професій, якою мірою екскурсія вплинула на вибір професії.

На цьому ж занятті старшокласникам анонсується тема і форма проведення наступного профорієнтаційного заняття. Це буде звуковий

журнал «Професії майбутнього», для якого кожен з учнів повинен підготувати яскраву сторінку для журналу про нові професії, які можуть незабаром з'явитися і представити її у звуковому журналі.

Ми вважаємо таке ігрове «занурення» в професію доцільним, тому що воно викликає великий інтерес у старшокласників, а багато його форм стають популярними і використовуються не лише в профорієнтаційній роботі, але й в інших видах навчально-виховного процесу в школі.

Калініна Л.В.,

кандидат педагогічних наук,

професор кафедри міжкультурної комунікації

та прикладної лінгвістики

ІНІ іноземної філології ЖДУ ім. Івана Франка

2.3. МОЖЛИВОСТІ ІГРОВОГО МЕТОДУ «ЗАНУРЕННЯ» У ПРОФОРІЄНТАЦІЙНІЙ РОБОТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ У МОВНОМУ ЗАКЛАДІ ОСВІТИ

Як уже було зазначено, в новому тисячолітті предмет «іноземна мова» набуває вагомості значущості у світлі швидкоплинного розвитку світового полікультурного суспільства, приєднання України до Болонської конвенції, представлення українським випускникам середньої освіти можливості навчання за кордоном, отримання професій, безпосередньо або опосередковано пов'язаних з використанням іноземних мов, таких, як спічрайтер, секретар-референт або ресепшеніст, менеджер-логіст, менеджер з продажу, бренд-менеджер, гувернер, співробітник готелю, програміст, вчитель іноземної мови, методист позашкільного закладу, організатор виховної роботи тощо. Таким чином, іноземна мова стає дисципліною підвищеної соціальної та професійної значущості, що вимагає пошуку

цікавих та ефективних інновацій, пов'язаних не лише з викладанням іноземної мови, але й з розкриттям професійних якостей спеціалістів, які володіють іноземною мовою.

Лабораторією викладання іноземних мов Інституту педагогіки Національної академії педагогічних наук України було проведено дослідження, згідно з яким переважна більшість школярів (65,5%) – учнів 10-х класів і 52,4% учнів 11-х класів визначились з вибором однієї професії, пов'язаної з іноземною мовою. Решта школярів зупинила свій вибір одночасно на двох-трьох різних професіях, які не завжди є близькими за специфікою роботи [1; 176].

Однак практика засвідчує, що традиційні методи набуття знань про професію, природній процес задоволення жаги пізнання про неї зазвичай викликає зворотну реакцію – послаблення впливу профорієнтаційних бесід, зустрічей та інших заходів замість посилення їх ефективності. Причина цього, на наш погляд, у психології, яка пояснює вплив традиційних методів на основі переконання. Насправді, презентуючи інформацію про ту чи іншу професію, акцентуючи увагу на її перевагах і досягненнях, учитель або представник професії намагаються переконати слухачів, стимулюючи їх логічне мислення. Таке стимулювання не завжди співпадає з відчуттями, уявленнями, очікуваннями, а також особистою значущістю обраної професії для багатьох старшокласників.

На нашу думку, допомогти старшокласникам остаточно визначитися з вибором професії може ігрове «занурення» (“immersion”) їх в іншомовне середовище, що буде спрямоване на ознайомлення з особливостями цікавих для них споріднених професій, в основі яких полягає оволодіння іноземною мовою.

Метод «занурення» є активним методом, в основі якого полягає навіювання, а в нашому випадку – самонавіювання. Залучаючись до різних ігрових форм «занурення» підлітки самі помічають привабливість обраної професії, відчувають емоційний вплив, який стирає кордони невпевненості в

собі, дає можливість побачити свої потенційні можливості і сприяє виникненню бажання оволодіти цієї професією. В цьому полягає мета «занурення» у професію – стимулювати учнів самостійно приймати рішення, пройшовши «профорієнтаційне навіювання» в незвичній атмосфері, нетрадиційним ігровим способом, що стимулює появу їх особистісної зацікавленості, внутрішньої мотивації, виникнення бажання подальшого дослідження професії.

Розроблений в Канаді метод «занурення» широко відомий в педагогічній практиці за кордоном і є одним з провідних шляхів вдосконалення процесу викладання іноземної мови.

Дослідники даного методу, зокрема Тарнопольський О.Б., Кожушко С.П., Щетінін Н.П., Clark С., Genesee F.A., Met M., Snow M.M., Walker С.L. та ін. визначають його як «творчу побудову, в умовах якої студенти залучаються до експерименту з мовою заради спілкування між собою та з викладачем на освітні теми і теми, в яких зацікавлені студенти... таке спілкування відбувається на основі тих професійних знань, умінь і навичок, якими повинен оволодіти кожен студент [2; 162]; «методику викладання іноземної мови через викладання однієї або декількох дисциплін цієї мовою» (С. Clark, 2000); «специфічний тип інтегрованого навчання іноземній мові, метою якого є оволодіння мовою для спеціальних цілей» (С.L. Walker, D.J. Tedick, 2000) [7; 932].

Спираючись на базові характеристики даного методу, ми намагалися впровадити його в профорієнтаційну роботу з учнями старших класів, як ігрового для школярів, що обрали професію, яка вимагає володіння іноземною мовою.

Вчені довели, що «основоположною рисою даного методу є взаємопов'язане вивчення мови (з позиції його структури і культурного середовища, в якому він функціонує) і спеціальної дисципліни» [2; 161]. У нашому випадку «спеціальною дисципліною» є знайомство учнів з обраними професіями, їх характеристиками, можливостями застосування

іноземної мови, її особливостями вживання в різних ситуаціях спілкування, контекстах, залежно від типу професії. Таке «занурення» в професію дає можливість учням побачити майбутню професію «зсередини», зрозуміти як вона функціонує в реальному житті і переконатися чи, навпаки, зневіритися у виборі даної професії. В умовах «занурення» така профорієнтаційна робота може бути ефективною там, де цим професіям навчають, тобто у вищому навчальному закладі освіти.

Даний метод реалізується в Житомирському державному університеті ім. І.Франка, Інституті іноземної філології, в якому здійснюється підготовка спеціалістів за спеціальностями «Філологія. Германські мови (англійська або німецька) і література (переклад включно)» та «Середня освіта. Мова і література (англійська, німецька)». Наш досвід показує, що часто, обираючи професію, старшокласники керуються її назвою, популярністю в світі, престижністю у своїй країні, не вдаючись до того, що полягає в основі оволодіння такою спеціальністю, який шлях їм потрібно буде подолати до того, як опанувати її. Маючи бажання вивчити іноземну мову, щоб отримати спеціальність перекладача, журналіста, учителя, більшість старшокласників не уявляють, скільки зусиль потрібно докласти для того, щоб оволодіти такою спеціальністю на тому ж рівні, як і студенти мовних вищих навчальних закладів, і досягти успіху.

Ігровий метод «занурення», який ми використовуємо, допомагає старшокласникам побачити специфіку вивчення іноземних мов, ознайомитись з кар'єрними можливостями для філолога-педагога як науковця і практика, та філолога-перекладача, перекладача спеціальних текстів, консультанта, референта, лінгвіста-перекладача тощо, одночасно уникаючи «помилки» у виборі професії.

В процесі «занурення» знайомство з професією згадується в контексті сприйняття професійно-значущої іноземної мови. Наприклад, беручи участь в інтерактивних майстернях з курсу «Методика викладання іноземної мови», де студенти вивчають певну проблему, майбутні студенти чують «іншу»

іноземну мову, мову, сповнену спеціальних методичних термінів, слів та виразів, стають свідками формування професійних навичок та вмій, під час якого відбувається «зміщення» акценту з ізольованого викладання іноземної мови на комбіноване навчання мови з навчанням майбутньої спеціальності» (M.A. Snow, M. Met, F. Genesee, 1989) [6; 201-217].

Таким чином, старшокласники отримають можливість осмислити відмінності знань базового рівня іноземної мови, яку вони вивчали в школі, від професійно-спрямованої іноземної мови, якою вони можуть оволодіти в спеціальному вищому навчальному закладі. Оволодіння іноземною мовою в контексті їх майбутніх професійних інтересів є одним зі стимулів вибору професії, можливістю до її поглибленого та всебічного пізнання, і, в результаті, усвідомленням себе її частиною.

Досягненню мети власного оволодіння професійно-спрямованою мовою в її комунікативному аспекті сприяє 2-х річний ігровий проєкт «Сходи до мовного Олімпу», у процесі якого відбувається співпраця студентів, викладачів ННІ іноземної філології та випускників середньої школи з формування комунікативних професійно-орієнтованих умінь у вигляді рольових та ділових ігор або психодрами.

Рольова гра, яка полягає у виконанні будь-якої ролі в аматорській уяві, використовується як терапевтичний прийом для розучування і вдосконалення бажаної й адаптивної поведінки. Це особливий ігровий метод залучення учнів до творчої діяльності, метод стимулювання їх активності.

Її призначення – посилення привабливості, емоційної насиченості навчального процесу при розвитку професійних умінь, які властиві носію мови, і вирішення різних комунікативних задач.

Актуальність рольової гри з певним професійно-орієнтованим сюжетом в тому, що вона включає в себе риси як учіння, так і майбутньої професійної діяльності, дозволяє учням розкрити себе, сприяє виробленню активної позиції. Вплив цього виду діяльності полягає у розвитку в старшокласників професійно-значущих особистісних якостей, формуванні

об'єктивної оцінки своїх сил і здібностей в умовах максимально наближених до реальної майбутньої професії.

Ділові ігри представляють собою імітаційні моделі умов і динаміки майбутньої професії. Тому в ділових іграх учні і студенти брали на себе ролі, в яких вони будуть діяти після закінчення ЗВО. Практика засвідчила, що саме ділова гра дозволяє побудувати типові життєві ситуації, у процесі яких учням потрібно знайти правильну лінію поведінки, яка відповідає реальним обставинам їх майбутньої професії. Атмосфера ділової гри ставить їх перед необхідністю максимально реалізувати всі свої знання, досвід і уявлення.

Психодрама – як метод інсценування особистісного досвіду, тобто програвання ролей, передбачає активізацію психічних процесів учасників і спрямована на зняття напруги, яку відчувають учні при першому спілкуванні зі студентами, допомагає мобілізувати їх резервні можливості, привчає використовувати нові засоби для досягнення комунікативних цілей і формує у них новий погляд на майбутню професію та особистісне ставлення до неї. Нами використовувалися псих одрами «Мої перші сходи до мовного олімпу», «Як я бачу свою майбутню професію» тощо.

«Занурюючись» в іншомовне середовище в межах їх майбутніх професійних інтересів, старшокласники відчувають задоволення від того, що мають можливість навчатися один в одного, у випускників школи, а нині студентів, під керівництвом викладача вищого навчального закладу.

Високу ефективність у профорієнтаційній роботі з використанням методу «занурення» продемонстрував інтерактивний проєкт з вивчення мови і культури, як складової частини філологічної професії “How much you know about your English speaking world”, в якому учні не лише демонстрували наявні в них країнознавчі знання, мовні навички та мовленнєві вміння в лінгвосоціокультурному контексті, але й разом зі студентами ННІ іноземної філології та представниками різних шкіл самостійно поповнювали недостаючі знання в процесі виконання групової

пошукової роботи, вирішення проблемних соціокультурних задач, виконання ігрових тестових завдань, розв'язування кросвордів тощо. Таким чином, пізнання англomовної професії через «занурення» дає можливість покращити власний рівень володіння мовою такої професії, усвідомити й оцінити досягнення культур англomовних країн, знайти в них спільні й відмінні риси, а також провести паралель з рідною культурою, що значно збагачує їх власний культурний потенціал та сприяє ефективному формуванню лінгвосоціокультурної компетентності в ігровій формі.

Ще одним прикладом професійного «занурення» є запрошення майбутніх філологів, учителів англійської мови взяти участь у конкурсі «Твоя майбутня професія», що складається з низки номінацій, з яких учні обирають одну, наближену до власних інтересів. Наприклад: конкурс на кращий переклад тексту, вірша; дублювання та рольове представлення англomовного мультфільму і мультфільму українською мовою; створення проєкту на одну із запропонованих тем, розробка й проведення подій на певну тему тощо.

Підготовлені заздалегідь роботи старшокласників пропонуються для ознайомлення й оцінки студентами й викладачами мовного вищого навчального закладу. Аналогом «занурення» є їх презентація й захист англійською мовою, обговорення студентами й викладачами побаченого й прочитаного, а також висунення власних варіантів конкурсних робіт. Практика засвідчує, що така «співпраця» майбутніх філологів, студентів й спеціалістів Інституту іноземної філології дозволяє учням оцінити власні особистісні та професійні якості, «придатність» до бажаної професії та здатність оволодіння нею. Порівнюючи власні роботи з подібними роботами студентів, старшокласники усвідомлюють, що саме вони зможуть отримати протягом вивчення обраної спеціальності в університеті, якими навичками, вміннями та знаннями їм потрібно буде оволодіти для того, щоб стати хорошим професіоналом у певній сфері. І найголовніше – це дає їм

можливість переконатися у правильності обраної професії. У цьому полягає мотиваційна складова такого «занурення».

Таким чином, вибудовується логічний ланцюжок ігрового «занурення» в професію внаслідок спостереження й отримання інформації про професію через її усвідомлення та прийняття остаточного рішення.

На першому рівні старшокласники співвідносять побачене й почуте у ЗВО з обраної професії з власними наявними знаннями й уявленнями про неї.

На другому рівні вони здійснюють критичний аналіз отриманої інформації, порівнюють усі «за» і «проти» процесу оволодіння обраної професії, оцінюють власні можливості в процесі її оволодіння, беруть участь у запропонованих профорієнтаційних проєктах, розглядають можливі перспективи цієї професії в майбутньому тощо.

На третьому рівні випускник має можливість самостійно досягти рішення у правильності або помилковості обраної професії.

Наш досвід профорієнтаційної роботи з учнями на основі ігрового методу «занурення» засвідчив, що така робота не може бути обмежена рамками одного заходу. Для того, щоб мати повне уявлення про свою майбутню професію, старшокласники повинні пройти всю запропоновану ним програму «занурення», розраховану як мінімум на 1 рік. В ННІ іноземної філології була розроблена така програма, опису якої і присвячено наступний параграф.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Лінгводидактичні засади навчання іноземної мови учнів старших класів загальноосвітніх навчальних закладів : навч.-метод. посіб. / Редько В. Г., Полонська Т. К., Басай Н. П. [та ін.] ; за наук. ред. В. Г. Редька. – К. : Пед. думка, 2013. – 260 с.
2. Тарнопольский О.Б., Кожушко С.П. Методика обучения английскому языку для делового общения. К. : Ленвит, 2004. 192 с.

3. Щетинин М.П. Объять необъятное: записки педагога. – М.: Просвещение, 1986. – 176 с.
4. Clark, K. (2000) The Design and Implementation of an English Immersion Program. In K. Clark (ed.) The ABC's of English Immersion: A Teacher's Guide (pp. 24-30). Washington, DC.: Center for equal Opportunity.
5. Cummins J. Immersion Education for the Millennium: What We Have Learned from 30 Years of Research on Second Language Immersion. – 2000. – Retrieved December 12, 2002 from <http://www.itechilearn.com/cummins/immersion2000.html>
6. Snow M.A., Met M., Genesee F.A. A Conceptual Framework for the Integration of Languages and Content in Second Foreign Language Instruction // TESOL Quaterly. – 1989 – no. 23. – p. 201-217.
7. Walker C.L., Teddick D.J. The Complexity of Immersion Education: Teachers, Addresses and Issues // Modern Language Journal. – 2000. – Vol. I – no. 84 – p. 931-940.

Калініна Л.В.

кандидат педагогічних наук,

професор кафедри міжкультурної комунікації

та прикладної лінгвістики

ННІ іноземної філології ЖДУ ім. Івана Франка

2.4. ПРОГРАМА «ЗАНУРЕННЯ» В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ УЧНІВ ДО МАЙБУТНЬОЇ ПРОФЕСІЇ

Як було зазначено в попередньому параграфі, методика ігрового «занурення» поєднує мотиваційний, психологічний, когнітивний, творчий, лінгвістичний та лінгвосоціокультурний компоненти професійної орієнтації школярів, які прагнуть оволодіти професією з іноземною мовою.

Для того, щоб така робота стала ефективною, розроблена нами програма такого «занурення» враховує вимоги і базові характеристики, запропоновані даним методом. Ми змінили та адаптували деякі з них, які доцільно застосовувати у профорієнтаційній роботі в ігровій формі.

1. Вивчення іноземної мови має бути обов'язковим у процесі оволодіння професією.
2. Впровадження «занурення» доцільно проводити з учнями старших класів, які мають приблизно однаковий рівень володіння іноземною мовою (B1-B2).
3. Елементи профорієнтаційної спрямованості в будь-якій ігровій діяльності складають вагомую частину усієї програми.
4. Програма покликана забезпечити профорієнтацію в рамках спеціальностей ЗВО відповідного профілю.
5. Вплив іншомовного середовища обмежується рамками запропонованих профорієнтаційних заходів.
6. Надання психологічної підтримки в межах даної програми у ЗВО та адміністрацією шкіл, з яких приходять майбутні випускники.

З усіх відомих в науці моделей «занурення» з метою проведення профорієнтаційної роботи, на наш погляд, доцільно використовувати пом'якшений варіант щадного «занурення», який передбачає збалансоване використання іноземної та рідної мов. На користь даного варіанту свідчить низка факторів:

- профорієнтація школярів має індивідуальний характер у виборі професії: не всі учасники «занурення» зосереджуються лише на одній професії, яку пропонує ЗВО;
- учні можуть відчувати труднощі під час формулювання власних професійних інтересів іноземною мовою і краще роблять це рідною мовою;

- у кожного старшокласника свої властиві йому/їй психологічні особливості, які не можна не враховувати при організації процесу «занурення»;
- старшокласники, які залучилися до програми, можуть мати різні цілі – зацікавленість до вивчення іноземної мови в даному ЗВО, поглиблений екскурс в спеціальність тощо;
- програма розрахована від 1-го до 2-х років, з постійною кількістю учасників-учнів 10-11 класів.

Ця модель ігрового «занурення» була покладена в основу нашої програми, яка була апробована в ННІ іноземної філології Житомирського державного університету ім. І. Франка в 2018-2020 рр. і яка передбачає «занурення» у професію.

Розроблена нами програма представлена в наступній таблиці.

Таблиця 1

**Програма ігрового «занурення» в професію,
що пов’язана з вивченням іноземної мови**

Форма «занурення»	Мета «занурення»	Кількість «занурень»
• Відвідування навчальних занять студентів ННІ іноземної філології з різних аспектів.	«Занурення» у сприйняття професійно-орієнтованої англійської мови	ННІ іноземної філології 1 раз на чверть
• Проведення практичних занять для студентів ННІ іноземної філології за участю в них старшокласників в рамках проекту «Сходинки до мовного Олімпу»	«Занурення» в засвоєння продукування професійно-орієнтованої англійської мови	ННІ іноземної філології 1 раз на місяць
• Проведення ігрових лінгвосоціокультурних проектів за участю студентів, учнів середніх шкіл та викладачів ННІ	«Занурення» в поглиблене вивчення історії, географії, культури та англійської мови англomовних країн	ННІ іноземної філології 2 заняття щопівроку

<p>іноземної філології</p> <ul style="list-style-type: none"> • How much You Know about Your English Speaking World • Glimpses into the History of English Speaking countries • So Many Countries, So Many Customs and Traditions 		
<ul style="list-style-type: none"> • Проведення спільних ігор-конкурсів студентів ННІ іноземної філології та учнів старших класів: <ul style="list-style-type: none"> - Фонетичний конкурс на краще читання віршів англійською мовою; - Конкурс на кращий переклад вірша або прози англомовних авторів; - ДІУ конкурс на кращу візитівку англомовної країни (візуальний чи аудитивний конкурс); - Творчі профорієнтаційні конкурси: на краще написання твору на тему: «Я на шляху до своєї професії»; на створення «портрету» вчителя іноземної мови: “The Ideal English Teacher I Want to Become” 	<p>«Занурення» в оволодіння професією за індивідуальними інтересами</p>	<p>ННІ іноземної філології 1 раз протягом навчального року</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Організація й проведення творчої майстерні “Sounding a Film” 	<p>«Занурення» в оволодіння творчим компонентом професії</p>	<p>ННІ іноземної філології 1 раз на семестр</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Організація і проведення наукового «консульт-пункту» 	<p>«Занурення» у формування науково-дослідницьких вмінь учнів</p>	<p>ННІ іноземної філології 1 раз на семестр</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Проведення панельної дискусії «До вершини професійної майстерності» викладачів ННІ іноземної філології, студентів, учителів англійської мови області, випускників Інституту іноземної філології, які успішно працюють, використовуючи іноземну мову, і учнів старших класів 	<p>«Занурення» в оцінювання перспектив обраної професії</p>	<p>ННІ іноземної філології Фінальне занурення в кінці навчального року</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Ігровий літній мовний табір в умовах реального та дистанційного режимів як засіб самовизначення учнів 	<p>«Занурення» в образ учителя іноземної мови</p>	<p>1-2 тижня влітку</p>

Як видно з таблиці, розроблена нами програма розрахована на знайомство учнів з різними аспектами обраної професії засобами спеціально розроблених ігрових форм «занурення» - від пасивного спостереження за процесом оволодіння обраною професією студентами ННІ іноземної філології до власного повноцінного «занурення» у неї.

Кульмінацією програми є проведення панельної дискусії «До вершини професіоналізму», у якій беруть участь викладачі ЗВО, студенти,

випускники ННІ іноземної філології, які успішно працюють в різних сферах – учителі іноземної мови, перекладачі, менеджери, журналісти тощо. Гості дискусії діляться досвідом, розповідають як можна досягти вершини професіоналізму, які труднощі можуть трапитися на шляху до її досягнення і як їх можна уникнути, які можливі перспективи має обрана майбутня професія. Учні і студенти із задоволенням беруть участь в дискусії і задають гостям не стандартні питання, а питання, пов'язані з побаченим або з програмою «занурення». Їх цікавить, чи достатньо знання іноземної мови, якою вони збираються оволодіти, які вміння є особливо важливими у професії, на що їм варто звернути увагу у професійній підготовці тощо.

Наш досвід засвідчує, що така профорієнтаційна робота дає можливість уникнути набору «випадкових» студентів ЗВО, які налаштовані лише на оволодіння іноземною мовою, а не професією, пов'язаною з нею. Старшокласники, які зробили свідомий вибір професії, по-іншому ставляться до її оволодіння. З перших днів студентського життя у ЗВО вони не лише демонструють ентузіазм, але й беруть участь у всіх заходах, які проводяться в ННІ іноземної філології, ініціюють нові проекти, пропонують інші форми проведення традиційно прийнятих заходів, що свідчить про бажання «спробувати» себе в обраній професії.

Іншою перевагою цієї програми є те, що після деяких форм «занурення», до вихідної кількості старшокласників залучаються інші учні шкіл, що, на наш погляд, свідчить про зацікавленість підлітків у даному виді профорієнтаційної роботи і, відповідно, про ефективність обраного методу «занурення».

Нижче пропонуємо деякі з форм ігрового «занурення» в професію як приклад профорієнтаційної співпраці школи та вищого закладу освіти.

2.4.1. ПРОЕКТ «ІНТЕГРАЦІЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ І КУЛЬТУРИ» “HOW MUCH YOU KNOW ABOUT YOUR ENGLISH SPEAKING

WORLD” ЯК ЛІНГВОСОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ІГРОВИЙ КОМПОНЕНТ МАЙБУТНЬОЇ ПРОФЕСІЇ

Прокопчук Н.Р.,

*кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри міжкультурної комунікації та
прикладної лінгвістики ННІ іноземної
філології ЖДУ імені Івана Франка*

“HOW MUCH YOU KNOW ABOUT GREAT BRITAIN”

Описаний в попередніх розділах метод ігрового «занурення» в майбутню професію з успіхом пройшов випробування в профорієнтаційній роботі серед старшокласників ЗСО м. Житомира протягом 2019-2020 н.р. Дана вікова група школярів була обрана, враховуючи вікові психологічні особливості та певний рівень володіння іноземною мовою, а саме B1-B2 (за шкалою володіння іноземною мовою Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти (CEFR)). Саме цей рівень володіння, на нашу думку, дає можливість вільно спілкуватися з носіями мови та чітко, детально висловитись на широке коло тем, виражати свою думку з певної проблеми, наводячи різноманітні аргументи за і проти, а розвинутий кругозір та загальні знання з багатьох предметів, що вивчаються (географія, історія, правознавство, мистецтво, фізика тощо) дають можливість залучати міжпредметні зв'язки та проводити аналогії, використовувати вже набуті знання, навички та уміння у завданнях та ситуаціях професійного характеру іноземною мовою.

Метою даного проекту було «занурення» в поглиблене вивчення історії, географії, культури та англійської мови англійськомовних країн, тобто залучення лінгвістичного та лінгвосоціокультурного аспектів майбутньої обраної

професії засобами різноманітних ігрових когнітивних, пошукових, творчих та мотиваційних форм «занурення».

Перша та друга частини цього проекту “How much you know about Great Britain” та “How much you know about the USA” проходили в першому півріччі у запланованому режимі в реальному часі. Мотиваційний, когнітивний, лінгвістичний та лінгвосоціокультурний компоненти проекту професійної орієнтації школярів забезпечувалися рядом ігрових пошукових та творчих завдань. Друга частина проекту - “How much you know about Australia” та “How much you know about Canada”- проходила у другому півріччі навчального року і носила частково віддалений характер: оскільки карантин та дистанційне навчання внесли свої корективи у проведення заходів, дані частини проекту проходили в режимі онлайн з використанням платформи “Zoom” ат ігрової платформи “Kahoot”.

Учасниками кожної частини проекту ігрового «занурення» у майбутню професію були представники дев'яти різних шкіл міста Житомира. Кожна школа обрала по шість учасників, які і сформували команди своїх шкіл, і взяли участь у змаганнях на кращі знання з мови, культури, традицій, історії, географії, літератури та мистецтва англomовних країн.

Перша частина проекту -“How much you know about Great Britain” проходила восени серед команд-учасниць шкіл № 1, 3, 5, 6, 7, 8, 10,12, 16.

Оскільки до проекту були залучені не лише викладачі, а й і студенти ННІ іноземної філології, вони відігравали значну фасилітатну та допоміжну роль у проведенні занять. Їхня функція полягала у підборі візуальних опор, допомозі розробки певних завдань, нарахуванні балів командам за кожну правильну відповідь, консультаціях учасників та загального підрахунку балів команд з визначення трійки переможців.

Для подолання психологічного бар'єру та введення учасників у тему заняття командам були запропоновані прості запитання типу:

- *What is the official name of the country?*
- *What island is it situated on?*

- *How many parts does it consist of? What are they?*

Наступним завданням було завдання на формування вмінь лінгвосоціокультурної здогадки (*a Guessing Game*). Командам було запропоновано прослухати певну мелодію, вгадати музичний інструмент та сказати в якій частині Великобританії він вважається національним. Давши правильну відповідь учасники певної команди, мали назвати три загальновідомі факти про дану частину.

E.g. Listen to the piece of music and guess which instrument it is?

Say which part of GB it belongs to.

What do you know about this part? Name 3 facts about it.

Традиційно, англійським національним інструментом називають гітару

(a guitar)

шотландським – волинку (a bagpipe)

ірландським – арфу (a harp),

а ввалійці історично славляться

своїм чоловічим хором (Welch male choir)

Нижче пропонуємо посилання на аудіозаписи, що використовувалися:

Guitar: <https://www.youtube.com/watch?v=szSCiGROTUo>

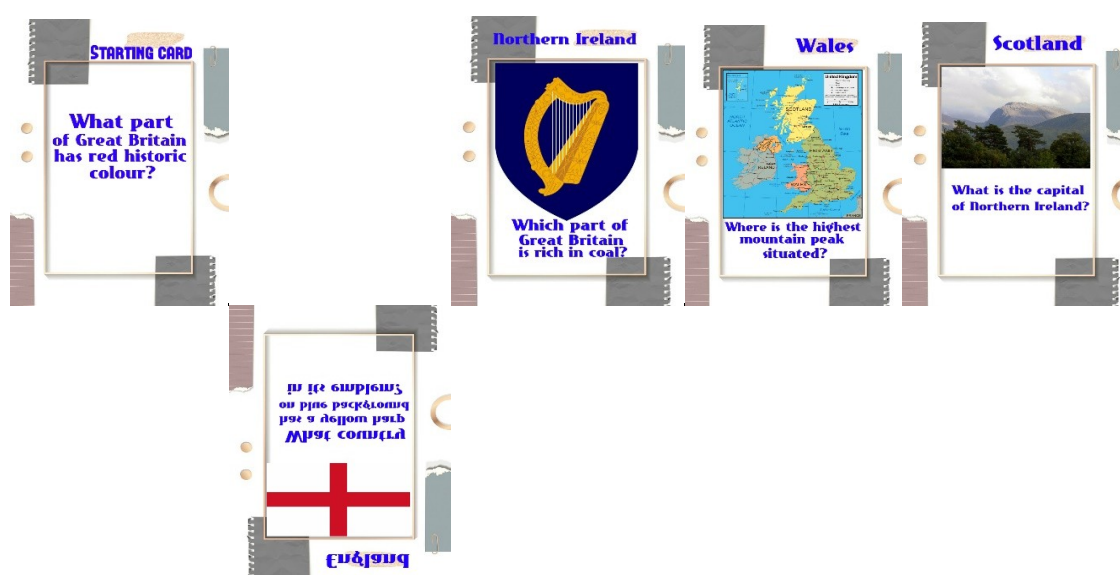
Harp: <https://www.youtube.com/watch?v=QFIKx3YPL5I>

Bagpipes: <https://www.youtube.com/watch?v=rpBw0oCO4C8>

Welch male choir: <https://www.youtube.com/watch?v=U1fLiDjLf5c&list=PLk6KI0RX13fMDo0-PXzaVuYDfrcHBPHWU>

Третім завданням даного лінгвосоціокультурного змагання було Гра-Лото по Сполученому королівстві Великої Британії (*Great Britain Bingo*). Кожній із дев'яти команд було запропоновано вибрати по три картки. Кожна картка містила відповідь і запитання. Перша карта із запитання розміщувалася на дошці. Якщо учасники команди вважали, що правильна відповідь до запитання попередньої картки знаходиться у них, вони приклеювали її до дошки, «задаючи», таким чином, наступне запитання іншим командам. На кінець виконання даного завдання на дошці мав з'явитися логічний «ланцюг» з 28 карт із запитаннями та відповідями. Кожна правильна відповідь зараховувалася командам як окремий бал.

Наведемо приклад даного країнознавчого «лото-забави».

Belfast

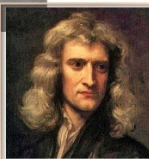
Which of the two Houses of the British Parliament makes laws?

The House of Commons

Who is the present Prime Minister of Great Britain?

Isaac Newton

Who of the British politicians made possible Britain's victory in World War II?

Winston Churchill

What English town is connected with the life of W. Shakespeare?

Boris Johnson

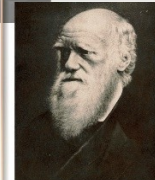
Which of the British politicians made possible Britain's victory in World War II?

Stratford-upon-Avon

What is the greatest English stone monument?

Charles Darwin

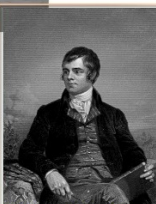
What is Wimbledon famous for?

The most important international tennis event takes place there

What poet glorified the beauty of Scotland?

Robert Burns

What national game of Wales is played with an egg-shaped ball?

Stonehenge

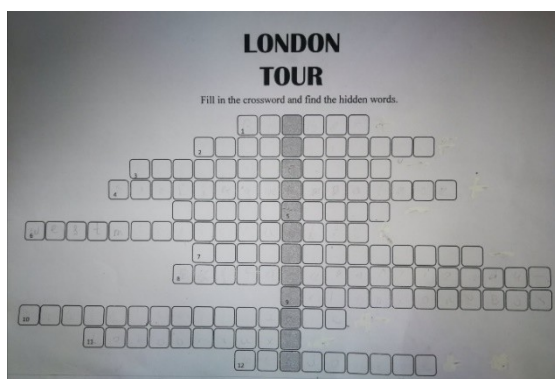
What is the greatest English stone monument?

Такі кооперативні та рухливі ігрові форми роботи завжди викликають жвавий інтерес в учасників, особливо підлітків, оскільки містять елемент змагання, перевіряють правильність набутих знань з таких предметів, як мова, література, історія, географія, музика, точні науки, розвивають вміння «командного духу», передбачення, показують, що обрана професія не стоїть осторонь інших, а є пов'язана з низкою суміжних професій та фахів.

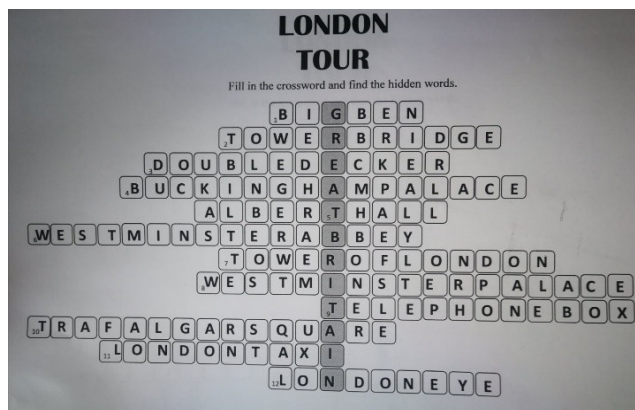
Ще одним завданням даної частини ігрового лінгвосоціокультурного проекту було розв'язання кросворду, пов'язаного з історією, традиціями та визначними місцями Лондона (*London Tour Crossword*).

Кожна група учасників отримувала 2 аркуші із завданнями кросворду формату А-3. В межах встановленого часу старшокласники кожної школи мали дати максимальну кількість точних відповідей, розв'язуючи кросворд. По виконанні завдання всі кросворди вивішувалися у публічний доступ – на дошку чи стіну. За кожну правильну відповідь команди отримували окремий бал. Таким чином, старшокласники виявляли свої лінгвістичні та соціокультурні знання про країну мови, якої вивчається.

Наведемо приклад кросворду, що використовувався під час проведення проекту.

Переможцями даної гри були команди, які вписали максимально точно всі слова даного кросворду та правильно склали заховане слово “Great Britain”.

Завершальним завданням даної частини ігрового проекту був *квест* “*Scavenger Hunt*”. Методом жеребкування школи-учасниці поділилися на 4

команди за назвами частин Великобританії – Англія, Шотландія, Північна Ірландія та Уельс. Завданням для команд було знайти заховані 4 предмети, традиційні чи символічні саме для певної частини країни. Всі предмети (брелоки, статуетки, ляльки, брошки, сувенірна продукція, фото, карти та картки) були заховані на першому поверсі ННІ іноземної філології. За певний відрізок часу всі учасники мали знайти, вибрати відповідні предмети та потім пояснити, чому вони вважають, що саме ці предмети належать до «їхньої» частини. Бали учасникам нараховувалися лише у випадку правильних «знахідок» та логічного пояснення їх належності до відповідної частини Великої Британії.

Для команд-учасників вікторини в цьому завданні були підготовлені наступні предмети-символи:

England – Tudor red rose

Beefeater

Yeoman

Paddington

Scotland – thistle,

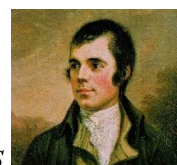
kilt/tartan,

unicorn,

Robert Burns

Ireland – shamrock,

flax flower

leprechaun

Ginger ale

Wales – red dragon,

daffodil,

leek

Welsh oak

Остання гра виклакала найжвавіший інтерес в учасників, оскільки вони із задоволенням покинули свої місця та аудиторію і кинулися обшукувати усі куточки фойє та коридору інституту філології. Цікаво було спостерігати, як діти, знайшовши предмет, вирішували у своїй групі, чи є він символом їхньої частини Великобританії, чому саме, пояснювали, згадуючи прочитане та вивчене. Вибравши потрібний предмет,

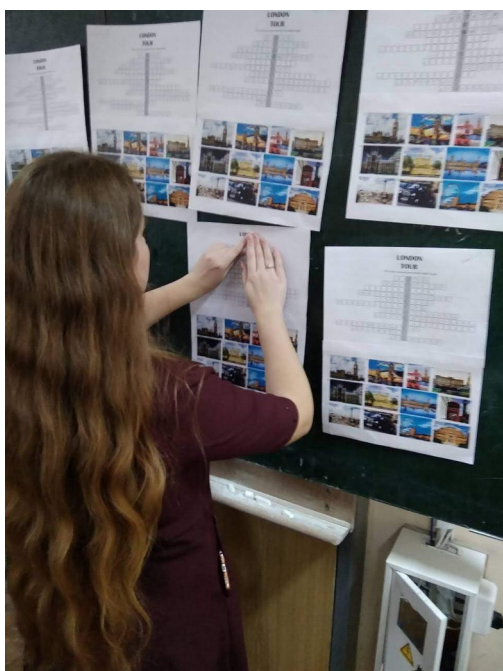

йшли на пошуки іншого, а коли були не впевнені, залишали його на тому ж місці. Особливо приємно було спостерігати за взаємодією старшокласників у змішаних групах, які до того були суперниками і захищали честь власної школи. На даному етапі вони, як одна команда, підтримували, стимулювали

один одного, обирали хто буде захищати та обґрунтовувати вибір своїх «скарбів», допомагали їм лексично та граматично правильно оформлювати свої пояснення, занурюючись в історичні та соціокультурні нюанси культури та традицій країни, мова якої вивчається. Бали групам нараховувалися лише за наявності правильно обраного предмета та логічного пояснення його належності саме до Англії, Шотландії, Ірландії та Уельсу.

Переможцями першого етапу лінгвосоціокультурної вікторини стала команда старшокласників Житомирської міської гімназії № 3, які, виявивши ґрунтовні знання з мови, історії, літератури, культури, мистецтва та традицій Великобританії та, набравши найбільшу кількість балів, отримали почесні грамоти, подарунки та вийшли у фінал даного проекту.

Результати проведеного контактного заняття-вікторини у рамках даного проекту «How Much You Know About Your English Speaking World» та

позитивні відгуки школярів-учасників, їхніх вчителів, які також були присутні в аудиторії та слідкували за ходом проведення лінгвосоціокультурного квесту, студентів-майбутніх вчителів, котрі допомагали при підготовці та проведенні даного заходу ще раз підтвердили той факт, що знання мови не є достатнім показником професійної підготовки спеціаліста філологічного профілю. Важливим фактором всебічних та ґрунтовних знань, навичок та вмінь при виборі майбутньої професії відіграють культура, історія, звички, традиції країн, мова яких вивчається. Тому, на нашу думку, методика «занурення», що пропонується, поєднає мотиваційний, психологічний, когнітивний, творчий, лінгвістичний та лінгвосоціокультурний компоненти професійної орієнтації школярів, які прагнуть оволодіти професією з іноземною мовою.

Як зазначалося вище, програма «занурення» в професію, пов'язану з вивченням іноземної мови є довгостроковим проектом, який включає різні форми та цілі «занурення». Метою профорієнтаційної роботи серед старшокласників в наступному році є «занурення» в **оволодіння професією** за індивідуальними інтересами, під час якого планується проведення спільних конкурсів студентів ННІ іноземної філології та учнів старших класів, а саме: організація й проведення творчої майстерні “Adding a sound track to the film”, “Making a film English speaking”; організація і проведення наукового «консульт-пункту; проведення панельної дискусії «До вершини професійної майстерності» викладачів ННІ іноземної філології, студентів, учителів англійської мови області, випускників Інституту іноземної філології, які успішно працюють, використовуючи іноземну мову, і учнів старших класів; літній мовний табір в умовах реального та дистанційного режимів як засіб самовизначення учнів.

Кузьменко О.Ю.

*кандидат філологічних наук, викладач
кафедри міжкультурної комунікації та
прикладної лінгвістики ННІ іноземної
філології ЖДУ імені Івана Франка*

Матушевська Н.В.

*кандидат філологічних наук, викладач
кафедри міжкультурної комунікації та
прикладної лінгвістики ННІ іноземної
філології ЖДУ імені Івана Франка*

“HOW WELL WE KNOW THE USA”

Учасники розбиваються на 10 команд по 5-6 чоловік у кожній. Їхнє завдання-набрати якомога більшу кількість балів в кожному завданні та усій грі загалом.

Task 1. Magic Box («Чарівна скринька»)

Представники команд по черзі витягують 1 предмет з торбинки. Вони мають назвати цей предмет, за що отримують 1 бал, та пояснити, як цей предмет стосується США. Надання додаткової інформації про історію, що пов'язує цей предмет з США, приносить додаткові бали (1-2) команді.

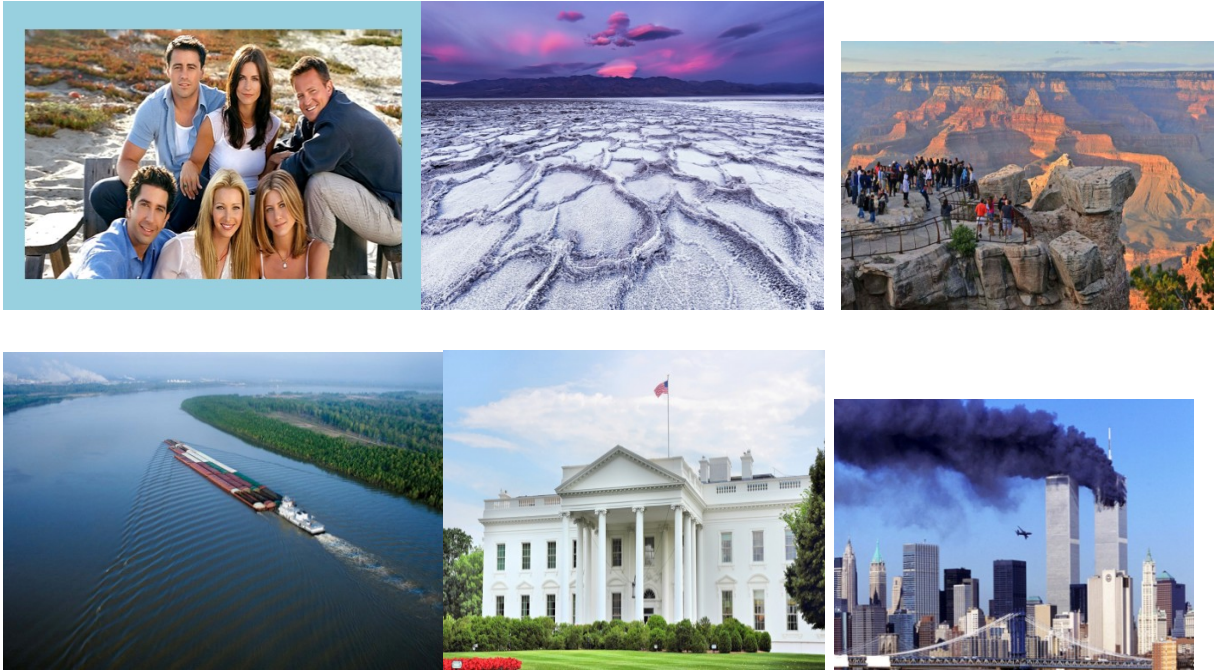
1. Apple
2. Coca-cola bottle
3. Hot-dog
4. Statue of Liberty
5. Dollar
6. Eagle
7. Mickey mouse
8. Cowboy
9. Bell
10. Flag

В кінці кожного завдання бали підраховуються та сумуються.

Task 2. Guess the picture («Відгадай»)

Командам пропонуються 10 слайдів, що відображають ті чи інші аспекти американського життя. Бали отримує та з команд, яка першою вгадає, що на картинці. Однак решта команд можуть заробити бали (по 1 за кожну відповідь) за умови надання суттєвої додаткової інформації про представлену картинку.

Keys: 1) Mount Rushmore, 2) Washington Monument, 3) Uncle Sam, 4) the Golden Gate Bridge, 5) "Friends", 6) Death Valley, 7) Grand Canyon, 8) the Amazon River, 9) the White House, 10) Twin Towers.

Task 3. Cross the odd word out («Знайди зайве»)

Учасники працюють в командах упродовж 3 хв. За цей час їм необхідно викреслити зайве слово у кожному з рядків, що може принести максимум 10 балів. В кінці бали підраховуються, проводиться роз'яснення стосовно тих моментів, де була допущена найбільша кількість помилок.

1.	John F. Kennedy	Franklin D. Roosevelt	George Washington	Neil Armstrong
2.	Robert De Niro	Robert Pattinson	Al Pacino	Johnny Depp
3.	William Gates	Mark Zuckerberg	Timothy John «Tim» Berners-Lee	Steven «Steve» Jobs
4.	John Lennon	Michael Jackson	Elvis Presley	Stevie Wonder

5.	Morse code	baseball	dishwasher	the World Wide Web
6.	the Missouri	the Severn	the Colorado	the Yukon
7.	New York	Big Apple	Houston	New Amsterdam
8.	Good Friday	Thanksgiving	Memorial Day	Christmas
9.	Stanford	Harvard	Yale	Lancaster
10.	Michael Jordan	David Beckham	Mike Tyson	Serena Williams

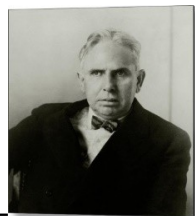
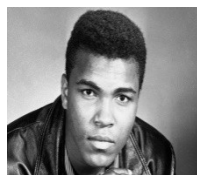
Keys: 1) Neil Armstrong, 2) Robert Pattison, 3) Timothy John «Tim» Berners-Lee, 4) John Lennon, 5) the World Wide Web, 6) the Severn, 7) Houston, 8) Good Friday, 9) Lancaster, 10) David Beckham.

Task 4. Conundrum on the USA («Ребуси»)

(name)

(name)

(natural disaster)

+

”” + ””

= 2 words

(surname)

(dwelling)

В командах учасникам необхідно розшифрувати феномен американської культури. Для цього вони мають послуговуватися картинками з підказками. Так, наприклад, треба вгадати, що або хто зображений на картинці і

відняти від слова стільки літер (на початку чи в кінці), скільки вказано апострофами. Склавши літери, що залишилися, учасники отримують 2 слова, що позначають феномен американської культури. Команда, що правильно і найшвидше розгадає ребус, отримує 5 балів.

Key: *American dream.*

Task 5. Guess the quotation by QR codes («Розшифруй код»)

13 QR кодів, кожен з яких позначає 1 слово з цитати Франкліна Делано Рузвельта, розклеєні в коридорі. Учасникам необхідно зібрати якнайшвидше усі слова, скласти цитату з них, прокоментувати її та сказати, кому ці слова належать. Команда, що найшвидше та правильно впоралася із завданням, отримує 5 балів.

Key: *“Men are not prisoners of fate, but only prisoners of their own minds”.*

Students need to take photos of all the codes, decipher the words and guess the quote. The winner gets 5 points for this task (Franklin D. Roosevelt).

Task 6. Music contest («Музичний конкурс»)

Учасникам пропонуються 10 музичних фрагментів відомих американських виконавців чи гуртів. Завдання команд-якнайшвидше вгадати пісню (1 бал) та виконавця/ів (+1 бал).

Keys: *Ed Sheeran “Shape of you”, Imagine Dragons “Believer”, Justin Bieber “Where are you now?”, Katy Perry “Chained to the rhythm”, Lady Gaga “Poker Face”, Maroon 5 “Moves like gagger”, Michael Jackson “Billie Jean”, Rihanna “Shine bright”, Pink “Funhouse”, Celine Dion “My heart will go on”.*

Бали за усі завдання підсумовуються і оголошуються переможці.

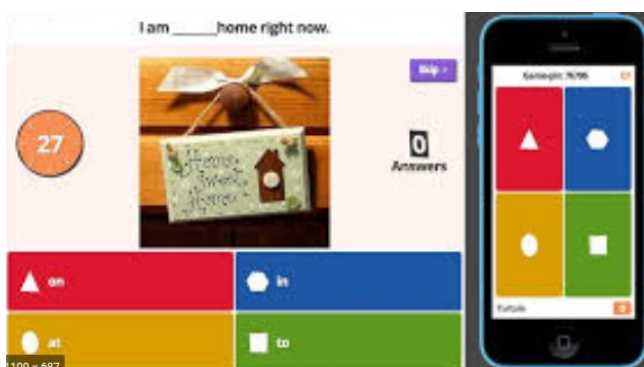
Рудик І.М.

*доцент, кандидат філологічних наук,
доцент кафедри міжкультурної комунікації
та прикладної лінгвістики ННІ іноземної
філології ЖДУ імені Івана Франка*

ІГРОВІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ В ОНЛАЙН-СЕРЕДОВИЩІ З ВИКОРИСТАННЯМ РЕСУРСІВ ПЛАТФОРМИ КАНООТ

Не будь-який процес отримання інформації являє собою навчання. Для розуміння відмінності між цими двома процесами звернемося до статистичних даних.

Так, обсяг інформації, яка надходить до мозку людини через органи чуття, становить 11 мільйонів одиниць (бітів) на секунду. Більшість цієї інформації транслюється до мозку органом зору - очима (10 млн од.). Водночас, здатність мозку свідомо обробляти інформацію обмежується

лише 50 одиницями (бітами) на секунду [1], що означає, що переважна кількість інформації, яку ми отримуємо, не запам'ятовується, а отже, й не перетворюється на стійкі знання.

Відомо, що Kahoot – це платформа, яка пропонує викладачам цікавий спосіб перевірити навчання та знання своїх учнів. Це надзвичайно корисний інструмент ігрових освітніх технологій, який вимагає мінімальних технічних знань для створення вікторини, опитувань та обговорень. Він був використаний для учнів старшої школи в профорієнтаційній роботі. На цій

платформі учням були запропоновані лінгвосоціокультурні вікторини, які мотивували їх до самоосвіти.

Цінність використання даної ігрової платформи полягає в тому, що вона зберігає результат кожної вікторини, зіграної учнями, дає можливість проаналізувати, які запитання видалися учням проблемними та, навпаки, занадто легкими.

Особливості навчання в онлайн-середовищі

З вимушеним переходом освітнього процесу в онлайн-простір, виникла необхідність застосовувати методи навчання, які б стимулювали засвоєння знань саме в онлайн-середовищі. До таких, перш за все, відносимо викладення інформації з урахуванням навчальних модальностей учнів: візуальної, аудіальної, текстуальної (що реалізується через читання чи письмо), й кінестетичної. Визначити провідну модальність (або провідний стиль навчання) учнів можна за допомогою анкети VARK questionnaire. Акронім VARK позначає чотири зазначені модальності: visual, aural, reading/writing, kinesthetic. Що стосується власне анкети, її було розроблено протягом 1987-1992 років дослідниками з Нової Зеландії Нілом Д. Флемінгом і Колін Мілз. З 2001 року анкета знаходиться в вільному онлайн доступі. Для проходження опитування, користувачі можуть обрати одну з 35 мов (на момент написання статті), серед яких — російська [3].

Наступною практикою, якою не можна нехтувати при укладанні навчальних матеріалів, призначених для онлайн-середовища, є суттєва обмеженість у часі. Тривалість однієї навчальної події (наприклад, відео-лекції) не повинна перевищувати 15-18 хвилин. Згадаймо, наприклад, що надзвичайно популярні лекції курсу TED talks завжди тривають лише 15-20 хвилин [2].

Нарешті, чи не найважливішим методом у процесі розробки матеріалів, призначених для онлайн-користування, вважаємо прив'язаність до раніше засвоєних знань. Такий підхід, на нашу думку, сприяє формуванню системних, а не фрагментарних і розрізнених знань.

Розробка онлайн-вікторини Explore Australia

Онлайн-вікторину Explore Australia було проведено на ігровій платформі Kahoot (<https://kahoot.com/>). Основними перевагами цієї платформи вважаємо:

- швидку й легку авторизацію учасників (без попередньої реєстрації);
- можливість одночасного доступу для 50 учасників для вищих навчальних закладів і 1000 учасників для навчальних закладів середньої освіти (в безкоштовній версії);
- можливість проводити тести/вікторини як синхронно для усіх учасників (live games), так і асинхронно, у вигляді домашнього завдання без часових обмежень (challenges);
- можливість варіювати час, відведений на виконання кожного завдання;

Choose a way to play this kahoot

- яскрава

Play a live game together with learners over video or in class

Assign a challenge game to learners who play it at their own pace

представлення результатів у детальній зведеній таблиці, в процентах і балах, з урахуванням як обраної відповіді, так і часу, витраченого на виконання завдання.

Зважаючи на викладені вище особливості навчання в онлайн-середовищі, до вікторини Explore Australia було включено 20 тестових завдань множинного вибору. Кожне завдання містило питання (a stem) і відповідні йому множинні варіанти відповідей. Серед варіантів відповідей містився один ключ (the key) — вірна відповідь; і три дистрактори (distractors) — неправильні варіанти відповідей.

Згідно результатів вікторини, представлених у зведеній таблиці, усі дистрактори виявилися достатньо складними, що засвідчує їх функціональність. Найвищий показник правильних відповідей на питання склав 94% від усіх учасників, а найнижчий — 38%.

Which of the disasters hit Australia in Nov'19-Jan'20?	Quiz	94%
Which of the rivers are in Australia?	Quiz	38%

Детальну інформацію про завдання, наведені вище, можна побачити на наступних скріншотах:

Which of the disasters hit Australia in Nov'19-Jan'20?

☐ volcanoes	✗
☐ earthquakes	✗
☒ fires	✓
☐ tsunamis	✗

Which of the rivers are in Australia?

☐ the Severn	✗
☐ the Hudson	✗
☒ the Thomson	✓
☒ the Murray	✓

Зазначимо, що саме низький індекс складності вважають найбільшим недоліком дистракторів, який чинить негативний вплив на якість тесту в цілому.

На виконання кожного завдання учасникам відводилося від 30 до 60 секунд. Вважаємо, що більше часу могло б стимулювати учнів до пошуку відповідей за допомогою зовнішніх джерел інформації — ще один чинник,

який необхідно враховувати при переведенні процесу тестування в онлайн-простір.

За змістом, тестові завдання розподілялися за такими галузями знань, як:

- географія

What is the national capital of Australia?

30 sec

	Brisbane	✗
	Melbourne	✗
	Sydney	✗
	Canberra	✓

Where do most Australians live?

60 sec

	near the coast	✓
	in the central part of the country	✗
	in northern territory	✗
	in western Australia	✗

What is the closest country to Australia?

60 sec

	New Zealand	✗
	Indonesia	✗
	Tasmania	✗
	Papua New Guinea	✓

- історія

One of the first recorded Europeans to reach Australia was Captain James Cook. What nationality was he?

30 sec

	British	✓
	Dutch	✗
	Spanish	✗
	Portuguese	✗

Who did the British massively send to Australia in the 18-19 centuries?

60 sec

	priests	✗
	botanists	✗
	prisoners	✓
	volunteers	✗

- мова й література

What does the name Australia literally mean?

30 sec

	southern	✓
	northern	✗
	eastern	✗
	western	✗

What are people living in Sydney called?

30 sec

	Sydneysiders	✓
	Sydneymers	✗
	Sydneymans	✗
	Sydneymese	✗

'A sparky' is the Australian English for:

60 sec

	a sportsman	✗
	a firefighter	✗
	an electrician	✓
	an actress	✗

Which of the authors is an Australian writer?

60 sec

	Markus Zusak ('The Book Thief')	✓
	Honore de Balzac ('Gobseck')	✗
	Ernest Hemingway ('The Old Man and the Sea')	✗
	Paolo Coelho ('The Alchemist')	✗

- сучасна культура й усюї Австралії

In which season does Australia celebrate Christmas?

30 sec

- spring ✗
- summer ✓
- autumn ✗
- winter ✗

Who is believed to be the highest-selling Australian music artist?

60 sec

- Justin Drew Bieber ✗
- Rihanna ✗
- Eminem ✗
- Kylie Minogue ✓

What is illegal almost everywhere in Australia?

60 sec

- to hold a koala ✓
- to play a gaming machine ✗
- to fly a small drone ✗
- to fish ✗

What is compulsory (обов'язкове) in Australia?

60 sec

- to wear a school uniform ✗
- to drive on the right-hand side of the road ✗
- to vote in the elections ✓
- to be able to swim ✗

Згідно отриманих результатів, найбільшу складність для учасників становили питання з географії та окремі питання з літератури:

	'Oliver Twist' by Charles Dickens	 	6
	'The Children of Captain Grant' by Jules Verne	 	22
	'The Picture of Dorian Gray' by Oscar Wilde	 	2
	'Les Misérables' by Victor Hugo	 	4

Зазначимо, що всі без винятку дистрактори в наведеному вище завданні є творами, включеними до шкільної програми з зарубіжної літератури для 9-11 класів. При цьому, 35% учасників не змогли дати вірну відповідь на це питання, обравши натомість інші твори (5.88%, 11.76% і 17.64% на фото зверху).

Таким чином, ігрові платформи типу Kahoot дозволяють проводити дистанційне оцінювання знань учнів під час дії карантинних заходів. При дотриманні викладених вище вимог, зокрема, при використанні раніше засвоєних учнями знань, онлайн тести й вікторини доцільно використовувати не лише для оцінювання, але й для закріплення знань учнів.

Гирин О.В.

*доцент, кандидат філологічних наук,
доцент кафедри міжкультурної комунікації
та прикладної лінгвістики ННІ іноземної
філології ЖДУ імені Івана Франка*

ЛІНГВОСОЦІОКУЛЬТУРНА ВІРТУАЛЬНА ВІКТОРИНА “EXPLORING CANADA” НА ІГРОВІЙ ПЛАТФОРМІ КАНООТ

Останнім етапом краєзнавчої вікторини був “Exploring Canada”. Оскільки на момент його проведення в Україні все ще було запроваджено

карантин, то його, так само, як і попередній етап, необхідно було проводити дистанційно.

Для того, щоб уникнути різнопланових форм проведення, “Exploring Canada”, за прикладом вікторини про Австралію, було вирішено проводити на базі платформи Kahoot. Така форма, у свою чергу, вводить деякі обмеження з типів завдань, які можна представити учасникам, оскільки у базовій версії в Kahoot доступними є лише кілька видів запитань, однак адміністратор може в режимі реального часу відстежувати процес проходження вікторини учасниками, спостерігаючи за тим, хто і коли підключився, на які запитання учасник дає правильні та неправильні відповіді, скільки часу йде на роздуми. Разом з тим, при такій формі проведення видається неможливим контролювати самотійність виконання завдань учасниками. Ліміт часу на запитання фактично не залишає учасникам можливості для пошуку відповідей на різноманітних ресурсах, проте не виключає сторонньої допомоги.

Учасниками етапу вікторини були чотири навчальні заклади, серед яких був також заклад-переможець попереднього етапу. “ дні відбувався збір контактної інформації учасників інформації: адрес електронної пошти та номерів телефонів. За одну добу до початку вікторини учасникам було розіслано інструкцію, фрагмент якої приведено нижче.

... Завтра о 14.45 я розішлю вам посилання та код для проходження онлайн вікторини на платформі Kahoot. Починати проходити слід о 15.00

При реєстрації ви маєте вказати свій нік, який має містити номер школи, прізвище, ім'я, наприклад: 5IvanenkoIvanna. Якщо ваш навчальний заклад не має номера, а є, приміром, ліцеєм, то можете написати його аббревіатуру, наприклад LZDTUIvanenkoIvanna

Вікторина містить 30 питань, які є двох видів: вибрати правильну відповідь та true/false. Час на кожне запитання обмежений -30 та 20 секунд відповідно для цих двох видів завдань. Поки ви читаєте запитання, відлік часу не починається, але на прочитання завдання відводиться біля 5

секунд. Решта часу - на обдумування відповідей. Крім правильності відповіді також враховується швидкість відповіді. Чим швидше - тим краще. Але не поспішайте.

Питання переважно нелегкі, і стосуються таких рубрик: географія, політика, шоу-бізнес, спорт, культура, національна ідентичність.

Можуть бути (і є) запитання "з каверзою", тому дуже очевидні речі можуть не бути такими.

Вікторину проходимо один раз. На це у вас піде 30-40 хвилин. Після останнього запитання вам висвітиться ваш результат та ваше поточне місце. Майте на увазі, що з проходженням вікторини іншими учасниками, це місце може змінитися.

Вікторину буде відкрито до 16.00...

Отже, учасникам було надано орієнтовні рубрики запитань та надано формальні інструкції щодо реєстрації в платформі та проходження етапу вікторини.

Також на період етапу вікторини було створено Viber-групу для швидкого зв'язку з учасниками на випадок необхідності відповіді на організаційні запитання в режимі реального часу.

Отже, як і планувалося, після "переклички" у Viber-групі учасникам було розіслано посилання на Kahoot. У цьому етапі вікторини взяв участь 21 учасник, а також 2 сторонні особи, які, очевидно, допомагали учасникам. Як було вже зазначено, адміністратор має доступ до оперативних даних проходження Kahoot, тому із додаткових параметрів можна з'ясувати, хто з учасників проходив вікторину, знаючи або запитання, або варіанти відповідей. Однак, зважаючи на те, що перемога в етапі та вікторині в цілому не давала формальних бонусів, то дискваліфікувати учасників та заклади не було сенсу. Вважаю за необхідне у майбутньому, для уникнення подібних порушень правил, розсилати посилання на Kahoot учасникам одного навчального закладу по черзі. Тобто, спочатку посилання отримують

учасники одного закладу, через 10 хвилин іншого, ще через 10 хвилин — наступного, і т.д.

Що стосується власне запитань, то, як і зазначалося в інструкціях, вони належали до таких рубрик: географія, політика, шоу-бізнес, спорт, культура, національна ідентичність. Проаналізуємо запитання, поставлені учасникам; при цьому правильні відповіді виділені напівжирним шрифтом.

1. *Who was the first prime minister of Canada?*

A) *Robert Borden*

B) *Lester Pearson*

C) ***John Macdonald***

D) *Joe Clark*

Це питання стосується історії Канади та опирається на знання учасників. Тобто, інтуїтивно дати відповідь не вдасться, потрібно знати конкретну відповідь.

Такого ж характеру було і запитання №2:

2. *When did Canada gain its independence?*

A) *September 16, 1810*

B) ***July 1, 1867***

C) *December 10, 1898*

D) *August 15, 1947*

Запитання №3 стосується географії та опирається на фонові знання учасників, тобто на нього можна дати відповідь навіть якщо в процесі підготовки до вікторини не зустріти конкретно цієї інформації.

3. *Complete the sentence: Canada is the _____ largest country in the world in terms of land.*

A) ***second***

B) *third*

C) *fourth*

D) *fifth*

Запитання №4 стосується фольклору та опирається на знання учасників або на логічне мислення:

4. *According to folklore, what is the name of the lake monster that lives in Okanagan Lake?*

A) *Nessie*

B) ***Ogopogo***

C) *Leviathan*

D) *Morag*

Так, виключивши відомого шотландського монстра, залишається вибрати ім'я, яке, виходячи із індіанської назви озера, також, очевидно, має бути індіанським.

Запитання №4 стосується фольклору та опирається на знання учасників або на логічне мислення:

5. *The first woman to climb Mount Everest was from Canada. What's her name?*

A) *Hazel Findlay*

B) *Sharon Wood*

C) *Shauna Coxsey*

D) *Angela Eiter*

Запитання №5 стосується історії Канади та опирається на знання учасників, які вони отримали, готуючись саме до цього етапу вікторини.

Запитання №6 стосується спорту та опирається на знання учасників або на логічне мислення:

6. *Which sport was invented by a Canadian?*

A) *Football*

B) *Soccer*

C) *Golf*

D) *Basketball*

Так, виключивши футбол та, відповідно, соккер, що є одним і тим же видом спорту, який було винайдено за різними даними або в Англії, або ще в Римській Імперії, залишається гольф та баскетбол, з поміж яких і варто вибирати.

7. *What is the largest lake entirely in Canada?*

A) *Lake Huron*

B) *Great Bear Lake*

C) *Great Slave Lake*

D) *Lake Erie*

Запитання №7 стосується географії та містить невелику “каверзу” оскільки серед назв озер представлені 2 озера, які межують зі США, тому правильною відповіддю бути не можуть.

8. *Which city in Canada is the second largest French-speaking city in the world?*

A) *Ottawa*

B) *Vancouver*

C) *Toronto*

D) *Montreal*

Запитання №8 є, можливо, найлегшим і також стосується географії та опирається на фонові знання учасників.

9. *Who was the first female prime minister in Canada?*

A) *Kim Campbell*

B) *Kathleen Wynne*

C) *Christy Clark*

D) *Rachel Notley*

Це питання є фотозапитанням, хоч фото тут відіграє допоміжну роль. Запитання №9 стосується історії Канади та опирається на знання учасників.

10. *What is the national animal of Canada?*

A) *Eagle*

B) *Eagle*

C) *Beaver*

D) *Fox*

Запитання №10 є про національні символи та опирається на знання учасників.

11. *Which of the following taxes exists in Canada?*

A) ***Dog food***

B) *Funeral costs*

B) *Child support*

D) *Hobby supplies*

Запитання №11 належить до питань типу “Цікаво” та опирається на логічне мислення учасників.

12. *What's the lowest recorded temperature in Canadian history?*

A) -59

B) -80

C) **-62**

D) -73

Запитання №12 стосується географії та опирається на знання учасників.

13. *Who is Canadian among the following people? ?*

A) *Elton John*

B) *Nicole Kidman*

C) *Michael Jackson*

D) ***Celine Dior***

Запитання №13 стосується шоу-бізнесу та містить “каверзу” оскільки на фото представлена Ніколь Кідман, яка є Австралійкою, однак у тексті запитання йдеться не про фото, а про перелік людей.

Далі йдуть запитання типу правда/неправда.

14. *The first European settlers in Canada were Spanish*

TRUE

FALSE

Запитання №14 стосується історії та може базуватися як на спеціальних, так і фонових знаннях учасників.

15. *The Mackenzie River is the longest river in Canada*

TRUE

FALSE

Запитання №15 стосується географії та опирається на спеціальні знання учасників.

16. *There are 42 national parks in Canada*

TRUE

FALSE

Запитання №16 належить до питань типу “Цікаво” та опирається на знання учасників, набуті спеціально до вікторини.

17. *The national sport of Canada is cricket*

TRUE

FALSE

Запитання №17 належить до категорії спорт та опирається на фонові знання учасників.

18. *The author of “Life of Pi” Yann Martel is from Canada.*

TRUE

FALSE

Запитання №18 стосується літератури та опирається на спеціальні знання учасників.

19. *The summer Olympic Games in 2010 were held in Canada*

TRUE

FALSE

Запитання №19 є черговим каверзним запитанням, належить до категорії спорт і опирається на знання учасників, а також логічне мислення: у 2010 році Олімпійські ігри були зимовими.

20. *The Canadian motto, “A Mari Usque ad Mare”, means “From ocean to sea.”*

TRUE

FALSE

Запитання №20 є лінгво-країнознавчим, опирається на знання учасників та логічне мислення. Не знаючи латини, все-одно можна дійти до висновку, що різні форми одного і того ж слова (*mari* та *mare*) навряд чи відповідають двом різним поняттям (*океан* та *море*).

21. *Forests cover almost 50% of Canada*

TRUE

FALSE

Запитання №21 належить до питань типу “Цікаво” та опирається на знання учасників, набуті спеціально до вікторини.

22. *Trans-Canada highway is 7604 miles long*

TRUE

FALSE

В запитанні №22, що належить до категорії “Цікаво” число наведене правильне, але одиниці виміру мають бути “кілометри”.

23. *Lacrosse is a native Canadian sport*

TRUE

FALSE

Запитання №23 належить до категорії спорт та опирається на фонові знання учасників.

24. *There are 8 time zones in Canada*

TRUE

FALSE

Запитання №23 належить до категорії географія та опирається на спеціальні та фонові знання учасників.

25. *Canadian Francs are the national currency of Canada*

TRUE

FALSE

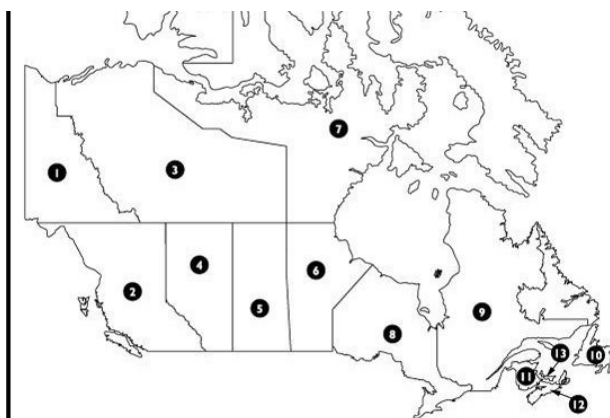
Запитання №25 належить до категорії державні символи та опирається на фонові знання учасників.

26. *Toronto is a larger city than Ottawa*

TRUE

FALSE

Запитання №26 належить до категорії географія та опирається на спеціальні знання учасників.

Запитання № 27 - 29 є однотипними, належать до категорії адміністративний устрій та опираються на спеціальні знання учасників.

27. Name the administrative unit number 2 in the picture

28. Name the administrative unit number 5 in the picture

29. Name the administrative unit number 8 in the picture

Запитання № 30 належить до категорії шоу-бізнес та містить невеликий жарт; оскільки Джим Керрі є найвідомішим актором канадського походження, то не прочитавши запитання, учасникам може видатися, що вони вже знають відповідь. Тому Джима Керрі у варіантах відповіді немає.

30. *Who of the following celebrities is Canadian (except Jim Carrey of course:))?)*

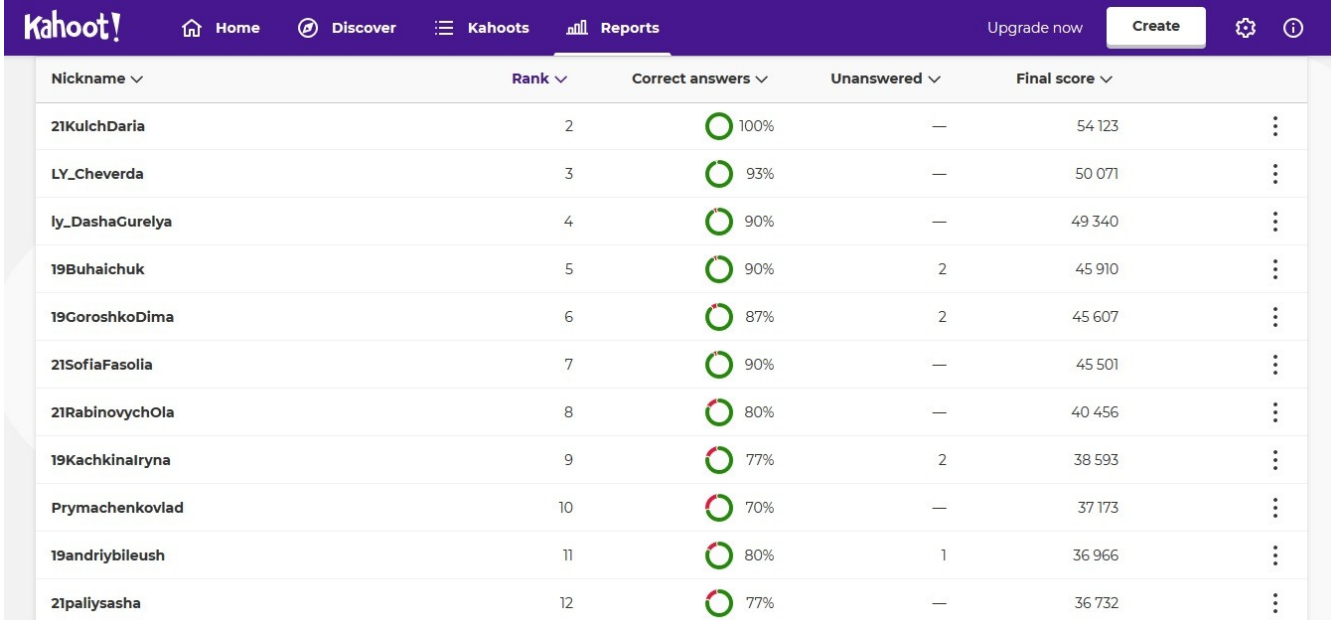
A)-Pamela Anderson

B) Ryan Gosling

C) *Mike Myers*

D) *They are ALL Canadians*

Отже, за результатами проходження учасниками етапу вікторини було визначено переможців у особистому заліку та заліку закладів освіти. Як позитивний момент варто зазначити, що переважна більшість учасників показала високі результати у вікторині.

The image shows a screenshot of the Kahoot! website's quiz results page. The table lists 12 participants with their nicknames, ranks, correct answer percentages, unanswered counts, and final scores. Each row includes a small progress indicator (a circle with a percentage) and a three-dot menu icon on the right.

Nickname	Rank	Correct answers	Unanswered	Final score
21KulchDaria	2	100%	—	54 123
LY_Cheverda	3	93%	—	50 071
ly_DashaGurelya	4	90%	—	49 340
19Buhaichuk	5	90%	2	45 910
19GoroshkoDima	6	87%	2	45 607
21SofiaFasolia	7	90%	—	45 501
21RabinovychOla	8	80%	—	40 456
19Kachkinalryna	9	77%	2	38 593
Prymachenkoviad	10	70%	—	37 173
19andriybileush	11	80%	1	36 966
21paliysasha	12	77%	—	36 732

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гапонів А.Б., Возна М.О. Лінгвокраїнознавство. Англomовні країни. Підручник для студентів та викладачів вищих навчальних закладів. Вінниця: НОВА КНИГА, 2005. 464 с.

2. Coleen Degnan-Veness, Chantal Veness. The United States of America. Macmillan. 2018. 94 p.

3. Quirky and Interesting Facts About The USA. URL: <https://handluggageonly.co.uk/2017/12/27/14-quirky-interesting-facts-usa/>

4. Facts About America That Most Americans Don't Know. URL: <https://bestlifeonline.com/america-facts/>

5. United States of America Quiz. URL: <https://www.britannica.com/quiz/united-states-of-america-quiz>

6. Markowsky G. Physiology. Encyclopedia Brittanica.
<https://www.britannica.com/science/information-theory/Physiology>
7. Sun T. How to create effective learning for students online.
<https://www.universityworldnews.com/post.php?story=20200515072512826>
8. The VARK questionnaire. <https://vark-learn.com/the-vark-questionnaire/>

Климович Ю.Ю.

*аспірант кафедри педагогіки, професійної
освіти та управління освітніми закладами
ННІ педагогіки ЖДУ імені Івана Франка*

2.4.2. СПІЛЬНІ ІГРИ-КОНКУРСИ СТУДЕНТІВ МОВНОГО ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА УЧНІВ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ У ВИЗНАЧЕННІ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ПРОФЕСІЙНИХ ІНТЕРЕСІВ СТАРШОКЛАСНИКІВ

Проблема професійного самовизначення випускників закладів середньої освіти є надзвичайно складною і водночас актуальною в наш час. Саме відповідальний і свідомий вибір майбутньої професії, яка б відповідала нахилам та вподобанням учнів, забезпечує реалізацію їх життєвих планів, постійний особистісний та професійний розвиток, позитивне ставлення до себе та до суспільства. Тож, головною метою профорієнтаційної роботи з учнями ЗСО є ґрунтовна допомога у виборі ними майбутньої професії, тобто у **професійному самовизначенні**.

Наш досвід організації та проведення профорієнтаційної роботи показав, що найбільш ефективними та цікавими для учнів та студентів є **мовні ігри-конкурси**. Мовна гра-конкурс – це одна з форм проведення профорієнтаційної роботи, що мотивує учнів та студентів до вивчення іноземної мови шляхом своєрідної творчої ігрової конкуренції між ними. Таким чином, майбутні абітурієнти, співпрацюючи та конкуруючи зі студентською молоддю «поринають» у їх сферу діяльності, що сприяє формуванню конкретних професійних орієнтирів.

Тематичні мовні ігри-конкурси в університеті, як правило, проводять від 2-х до 5-ти студентів, впродовж усього періоду організації та проведення

заходу вони активно діляться досвідом зі школярами. Слід зауважити, що на всіх етапах організації конкурсу студенти тісно співпрацюють з викладачами, знаходяться під їхнім наглядом. Таким чином, творча гейміфікована діяльність дає змогу урізноманітнити процес професійної орієнтації, внести в нього елемент розваг та сформувати невідомий інтерес школярів до майбутньої професійної діяльності. Наведемо приклади спільних ігор-конкурсів студентської та учнівської молоді, які були найбільш ефективними під час профорієнтаційної роботи в ННІ іноземної філології:

● “Month Poster Contest”

Конкурс постерів для учнів закладів середньої освіти. Старшокласники шкіл міста Житомира готують постери на певну тему, яка б показала їхні орієнтири в майбутньому:

- ✓ *“Choosing a University”;*
- ✓ *“My Future Profession”;*
- ✓ *“Past and Future of our Education”;*
- ✓ *“My Class in 10 Years” etc.*

Учні зображують професії та заняття, які вони вважають перспективними і описують, чому саме їх хочуть освоїти в майбутньому. На кожному постері розміщено QR-код, просканувавши який, студенти та викладачі інституту можуть проголосувати за ту чи іншу роботу. Щомісяця

участь в конкурсі беруть 5 шкіл, одна з яких, за кількістю голосів, наприкінці місяця здобуває перемогу та отримує корисні подарунки (підручники, сертифікати для участі в курсах підготовки до ЗНО тощо).

Таким чином, можна здійснити моніторинг професійних і творчих інтересів старшокласників та використати інформацію під час подальших зустрічей студентів з учнями шкіл.

● “Promising Young Writers Program”

Конкурс есе англійською, німецькою чи французькою мовами. Тематика конкурсу може бути різноплановою:

- ✓ «*Teacher as a calling*»;
- ✓ «*Literature: Contemporary or Classic?*»;
- ✓ «*Britain is Great*»;
- ✓ «*Online Learning: pros and cons*» etc.

Метою такого конкурсу є пошук писемних талантів серед студентської та учнівської молоді: щомісяця їм надається можливість проявити себе у написанні есе з певної теми. Відтак, можна визначити інтереси учасників: одні обирають літературну тематику, другі – лінгвокраїнознавчу, треті – вчительську та ін. Як правило, переможець визначається окремо в кожній номінації, найкращі молоді автори отримують можливість відвідати заняття з обраної тематики («Методика навчання англійської мови», «Лінгвокраїнознавство», «Історія літератури» та ін.). Тож, викладачі можуть визначити приблизний відсоток потенційних студентів для кожної зі спеціальностей та обрати цільову аудиторію для подальшої профорієнтаційної роботи.

● “Zhytomyr Ivan Franko State University Film Festival”

Конкурс короткометражних фільмів англійською мовою для учнів та

студентів. Для кожної школи міста обирається один студент-магістр, який є «продюсером» фільму, він, в свою чергу, обирає команду для зйомок серед учнів старших класів школи. Разом

вони впродовж двох місяців створюють сценарій, обирають локації, костюми для акторів тощо. Тематика фільмів:

- ✓ «*Snow White and the Seven Lessons*»;

- ✓ *«Graduation: Endgame»;*
- ✓ *«Class Wars: The Last Jedi»;*
- ✓ *«La La Language» etc.*

Наприкінці усі знімальні групи збираються в університеті на так званий кінофестиваль, судьями виступають викладачі та дирекція.

Така творча ігрова співпраця між студентами та учнями дозволяє останнім продемонструвати не лише своє знання англійської мови, але й креативність та командну роботу. Студенти – майбутні вчителі, у свою чергу, мають змогу розвивати організаторські вміння, які потрібні для подальшої роботи з дітьми.

● **“Young Innovators”**

Конкурс для майбутніх вчителів, які вже мають певний досвід роботи з учнями шкіл. З кожної профільної школи міста обирається по одному учню 11 класу, всі вони разом формують

збірний клас, який виступає і учасником і суддею. Студенти по черзі проводять мовні творчі ігрові майстерні з учнями, демонструючи свої знання з методики навчання іноземної мови, а учні, наприкінці, голосують за найкращого, на їхню думку, вчителя.

Така співпраця є надзвичайно корисною як для студентів, які практикують свої професійні навички у реальних умовах, так і для учнів, які отримують нові знання з мови та знайомляться зі специфікою навчання на вчительській спеціальності.

● **“University Puppet Theatre”**

Конкурс драматизації уривків з п'єс відомих авторів для учнів старшої школи. Студенти-магістри готують англомовні адаптації уривків вітчизняних п'єс, а учні розігрують лялькові вистави за їх мотивами. Тематика вистав:

- ✓ *“Little Red Riding Hood”* («Червона шапочка»);
- ✓ *“The turnip”* («Ріпка»);
- ✓ *“Three Bears”* («Три ведмеді»);
- ✓ *“Cinderella”* («Попелюшка»);
- ✓ *“Tom Sawyer and Aunt Polly”* («Том Соєр і тітка Поллі»).

Перевагою лялькового театру над традиційним є той факт, що деякі учні відчувають психологічні труднощі під час очного спілкування іноземною мовою і не можуть подолати мовний бар'єр, натомість, використання ляльок допомагає позбавитися від стресу та сприяє реалізації творчого іншомовного потенціалу старшокласників.

● **“Phonetic Competition for Beginners”**

Конкурс для тих, хто хоче перевірити свої знання з фонетики та позмагатися за корисні та цікаві призи. Фонетичні конкурси є надзвичайно ефективними саме на початковій стадії вивчення іноземної мови у ЗВО (1 курс) та заключній стадії її вивчення у ЗСО (11 клас), адже вони спонукають учасників до удосконалення своїх мовленнєвих навичок.

Вже традиційним у ЖДУ імені Івана Франка є фонетичний конкурс **“Sound Triumph”**, який об'єднує

англомовну молодь міста. Журі обирає переможців у кількох номінаціях:

- ✓ *«Найкраща презентація»* (“*Team Presentation*”);
- ✓ *«Найкраще декламування поезії»* (“*Poem Reading*”);
- ✓ *«Найкраще дублювання мультфільму»* (“*The Best Cartoon Dubbing*”)
- ✓ *«Виразне читання»* (“*Expressive Reading*”)

Слід зауважити, що студенти-магістри активно допомагають викладачам у організації конкурсу, шукають автентичні тексти та відео, за потреби, тренують учнів та студентів 1 курсу, діляться досвідом участі у схожих конкурсах.

● “The Best Poetry Translation”

Конкурс перекладу віршів з англійської, французької чи німецької мови, який відбувається у два етапи:

1. *Письмовий*: учасники (учні та студенти) надсилають на адресу ННІ україномовні письмові переклади поезій відомих зарубіжних авторів;
2. *Усний*: автори найкращих письмових робіт запрошуються для участі в декламуванні власних перекладів.

Автори робіт, допущених до другого туру конкурсу, нагороджуються дипломами учасників конкурсу, а переможці конкурсу – призами та сертифікатами для участі у майстер-класі з художнього перекладу.

В результаті спостереження, нами було виявлено, що такий різновид творчої діяльності як спільні ігри-конкурси має свої переваги у порівнянні з традиційною профорієнтаційною роботою:

- *ігри-конкурси слугують засобом виявлення найбільш здібних та обдарованих учнів;*
- *слугують інструментом моніторингу професійних орієнтирів сучасної молоді;*
- *грамотна організація спільних ігор-конкурсів студентів та учнів допомагає зацікавити та пробудити у останніх симпатію до того чи іншого виду професійної діяльності (викладання іноземних мов, перекладацька діяльність, написання художніх текстів тощо);*
- *розвиток рефлексивних навичок та формування адекватної самооцінки учасників завдяки творчій конкуренції між ними;*

- формування важливих у 21 столітті **soft skills**: навички командної роботи, навчання впродовж життя, відповідальність, комунікабельність, висока моральність тощо.

Після проведення спільних ігрових заходів продовжується індивідуальна робота з потенційними абітурієнтами: викладачі підтримують з ними тісний зв'язок використовуючи соціальні мережі, школярів запрошують на позанавчальні заходи у ЗВО (фестивалі, зустрічі тощо). Таким чином, освітнє середовище, в якому профорієнтаційна діяльність інтегрується з навчальною, сприяє формуванню чітких професійних орієнтирів та адаптації до соціально-економічних умов не лише учнів, але й студентів ЗВО, інтерес яких до професійної педагогічної діяльності, в результаті, значно зростає.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Колесников А.А. Научные основы профориентационного обучения иностранным языкам в системе непрерывного филологического образования. Рязань, 2016.
2. Петровский А.В. Основы теоретической психологии /А.В.Петровский, М.Г.Ярошевский. М.:ИНФРА-М, 1998.
3. Пряжников.Н.С. Профессиональное и личностное самоопределение. М. Изд-во «Институт практической психологии»1996.
4. Карп К. М. The Gamification of Learning and Instruction: Case-Based Methods and Strategies for Training and Education. New York: Pfeiffer: An Imprint of John Wiley&Sons, 2012.
5. Koster R. Theory of fun for game design . O'ReillyMedia, Inc., 2013. 300 p.
6. Super D. E. Occupational psychology. L.: Tavistock, 1971. X+2009 p.

*доцент, кандидат філологічних наук,
доцент кафедри міжкультурної комунікації
та прикладної лінгвістики ННІ іноземної
філології ЖДУ імені Івана Франка*

2.4.3. МОЖЛИВОСТІ ТВОРЧОЇ ІГРОВОЇ МАЙСТЕРНІ “SOUNDING A FILM” У ОВОЛОДІННІ ТВОРЧИМ КОМПОНЕНТОМ ПРОФЕСІЇ

1. Створення звукового супроводу іншомовних художніх фільмів як одна з технік творчого використання відеоматеріалів в навчанні іноземної

МОВИ

Оновлення змісту сучасної вищої освіти супроводжується розробкою ефективних навчальних технологій. Пошук прийомів, що забезпечують ефективність і якість мовленнєвої діяльності студентів, формування мовної особистості нового типу, здатної до креативної діяльності, потребує детального інтегрованого вивчення питань дидактики, педагогічної психології, методики викладання іноземних мов, теорії міжкультурної комунікації. Застосування відеофільмів (уривків з телепередач, програм новин, художніх, документальних, мультиплікаційних фільмів, реклами і відеокліпів) в навчанні створює мовне середовище в навчальних умовах (Т.Г.Дубініна, М. Жаміт, Л. В. Калініна, С.А. Самойленко Н. Greene, Ch. Crespi, С.Kramtsch, Ch.Roell), їх перегляд створює природну комунікацію, ознакою якої виступає мовна поведінка в певній соціальній ситуації, що стає можливим у творчій майстерні.

Творчі майстерні – спеціалізовані практичні заняття з певної теми, що передбачають активне залучення учнів та студентів для формування їх практичних навичок шляхом залучення учасників до творчих проєктів. Майстерні уможливають реалізацію альтернативного підходу до викладання; розвиток зрілої особистості, її критичного та креативного

мислення; підвищення мотивації у дітей; впровадження інноваційних форм роботи сучасної школи та міжпредметної інтеграції. Найбільш сприятливі умови для реалізації таких цілей навчання забезпечуються за умови організації *занять в мовному середовищі*, зокрема в застосуванні художніх фільмів в процесі навчання. Аналіз вітчизняної та зарубіжної методичної літератури виявили великий потенціал методики викладання англійської мови на основі автентичних художніх фільмів. Роль аудіовізуальних засобів у навчанні іноземних мов відзначається в працях психологів (І. О. Зимня, О.О. Леонтьєв та ін.) і зарубіжних педагогів (Б. Бліс, С. Каннінгхем, Д. Коттон, Р. Купер, Дж. Роуз, Дж. Шерман, Д. Еванс і ін.).

Одним з оптимальних прийомів роботи з автентичним художнім фільмом у навчанні іноземної мови є озвучування ролей його персонажів мовою оригіналу.

Мета створення звукового супроводу художнього фільму студентами. Використання відеоматеріалів стає невід'ємною частиною процесу навчання іноземним мовам, оскільки дає можливість розвивати навички аудіювання, лексичну, граматичну й соціокультурну компетентність студентів, створює *природне мовне середовище на заняттях*. Як наслідок така робота на заняттях урізноманітнює діяльність студентів, підвищує рівень мотивації вивчення іноземної мови, дає можливість працювати з автентичними зразками мови, що є особливо необхідним з огляду на відсутність іншомовного оточення.

Завдяки творчій роботі з відеоматеріалами здобувач вищої освіти має набути таких ***компетентностей***:

- фонологічна компетентність – знання та слухо-вимовні й ритміко-інтонаційні навички мовленнєвої перцепції та продукції;
- лексична й граматична мовна компетентність – навички, які утворюються в процесі читання, аудіювання й говоріння при виконанні комунікативних вправ;

– соціокультурна компетентність, що формується шляхом розширення країнознавчих та соціокультурних знань у процесі формування фонетичних навичок;

– міжкультурна компетентність – знання про спільні та відмінні дистинктивні риси звукової й ритміко-інтонаційної організації висловлень англійською й українською мовою;

– професійно-орієнтована комунікативна компетентність – через презентацію нових методів навчання та залучення студентів та учнів ЗСО до занурення в реальні англійськомовні умови взаємодії.

Новизна застосування такого прийому роботи як озвучення фільмів полягає в тому, що незважаючи на існування різноманітної кількості технік роботи з ними, досі не розроблена загальна методика викладання на основі художніх фільмів. Також існує суперечність між великими навчальними можливостями застосування відеоматеріалів у навчанні та недостатнім використанням технік роботи з ними в викладанні англійської мови. *Практична цінність* здійснення звукового супроводу художнього фільму полягає в тому, що розроблений комплекс прийомів роботи з автентичним художнім фільмом може бути використаний на заняттях з іноземної мови в вищих навчальних закладах та закладах середньої освіти.

2. Алгоритм створення звукового супроводу іншомовних художніх фільмів як одна з технік творчого використання відеоматеріалів в навчанні іноземної мови

Методика організації навчального процесу у творчій майстерні заснована на теоретичному осмисленні студентами особливостей мовної поведінки англійськомовних персонажів, розвитку вміння їх сприймати й інтерпретувати, імітації й затреновуванні зразків в ситуаціях рольового спілкування та подальше застосування отриманих знань у професійному, академічному й міжособистісному спілкуванні з носіями мови. Використання відеоматеріалів у викладанні іноземної мови засноване на

принципі наочності. Сприйняття й переробка інформації при перегляді фільмів здійснюються в формі слухо-зорового синтезу, на базі якого створено та розроблено аудіолінгвальний і аудіовізуальний методи викладання іноземних мов.

Алгоритм роботи з іншомовними художніми фільмами базується на трьох етапах: підготовки, активного перегляду й підведення підсумку.

ЕТАП ПІДГОТОВКИ:

Крок 1. Вибір автентичних художніх фільмів здійснюється відповідно до тем, передбачених навчальною програмою, з урахуванням вікових особливостей студентів. Тож критеріями відбору художніх фільмів, які можуть бути використані для здійснення звукового супроводу в якості засобу професійно-особистісного розвитку студентів у вивченні іноземної мови у вищій школі, є такі: естетичний (фільми, відповідні категорії художньої цінності); професійно-етичний (виховний потенціал фільмів, можливість використовувати їх з метою формування у студентів професійно й особистісно-релевантних якостей); соціально-психологічний (з урахуванням психологічних і соціальних особливостей студентського віку); емоційний (інтереси й жанрові уподобання студентів); професійно-

інструментальний (фільми, що демонструють порядок дій і методів

професійної діяльності); термінологічний (оцінюється термінологічна насиченість фільмів); критерій наступності (з урахуванням реальної у студентів бази загальних, спеціальних і лінгвістичних знань, умінь і

навичок) (Фрайфельд, 2006). Так, у роботі творчої майстерні для озвучування ролей персонажів 2017 року було обрано мультфільм “Zootopia”, 2018 року – “The Angry Birds”, 2019 – “Shrek”.

Крок 2. Підготовка до перегляду фільму. На цьому етапі завдання складаються з вправ, що виконуються перед переглядом, для уникнення мовних, лінгвокогнітивних і

комунікативно-прагматичних бар’єрів у сприйнятті змісту фільму: вправи на прогнозування змісту фільму, роботу з лексикою, активізацію фонових знань.

Крок 3. Попередній перегляд фільму з метою ознайомлення з його сюжетом та виокремлення фрагменту для озвучення. Обраний епізод має відображати сцени з достатньою кількістю персонажів, щоб активно задіяти учасників творчої майстерні.

Крок 4. Робота зі скриптом до обраного фрагменту фільму – його прочитування та опрацювання. На цьому етапі знімаються основні мовні труднощі в сприйнятті фільму й розумінні його змісту, вводяться й закріплюються нові слова, аналізуються функціональні типи використовуваних у фільмі висловлень, автентичні розмовні формули, країнознавчі реалії, формуються змістовні орієнтири для сприйняття кінофільму й соціально-психологічний фон, знімаються можливі труднощі розуміння за допомогою прийомів відпрацювання техніки читання і вибіркового аудіювання окремих фрагментів звукового супроводу фільму

(М. Жаміт). Скрипт є сценарієм з діалогами персонажів з часовим проміжком реалізації їх фраз та нумерацією реплік. До прикладу, скрипт фрагменту мультфільму“Shrek 2”:

63

00:04:45,700 --> 00:04:48,780

“Wanted. Fairy tale creatures”.

64

00:04:54,210 --> 00:04:56,670

All right. This one's full.

65

00:04:57,290 --> 00:04:59,380

Take it away!

66

00:04:59,460 --> 00:05:03,340

- Move it along. Come on! Get up!

- Next!

67

00:05:03,420 --> 00:05:06,340

Give me that! Your
flying days are over.

68

00:05:06,430 --> 00:05:09,050

That's 20 pieces of silver
for the witch. Next!

69

00:05:09,140 --> 00:05:11,850

- Get up! Come on!

- Twenty pieces.

70

00:05:11,930 --> 00:05:14,310

Sit down there!

71

00:05:14,390 --> 00:05:16,900

Keep quiet!

72

00:05:16,980 --> 00:05:19,860

This cage is too small.

73

00:05:19,940 --> 00:05:22,060

Please don't turn me in. I'll
never be stubborn again.

74

00:05:22,110 --> 00:05:24,110

I can change. Please!
Give me another chance!

75

00:05:24,190 --> 00:05:26,570

- Oh, shut up. Oh!

ЕТАП АКТИВНОГО ПЕРЕГЛЯДУ:

Етап активного перегляду включає запитання на визначення правильності тверджень, тестових завдань з варіантами відповідей, заповнення пропусків або вибір з низки запропонованих лексичних і фонетичних одиниць тощо.

Крок 5. Активний перегляд обраного фрагменту фільму для виконання завдань на перевірку розуміння інформаційного та вербального наповнення відеоматеріалу.

ТВОРЧИЙ ЕТАП:

Завершальний етап передбачає обговорення побаченого та виконання *творчих завдань* для активізації фонетичної, лексичної та комунікативної компетентності виконавців.

Крок 6. Розвиток комунікативної компетентності: заохочення викладачем до обговорення, допомога педагога студентам та учням у компенсації прогалин в їх знанні іноземної мови за допомогою комунікативних стратегій; ефективність комунікації повинна мати пріоритет над формальною точністю в оцінці рівня знань учнів і їх прогресу. Художні фільми надають можливості для проведення аналізу, побудованого на зіставленні культурних реалій і особливостей поведінки людей в різних ситуаціях міжкультурної комунікації. Аналіз міжкультурної взаємодії передбачає дослідження вербальних (фонологічних, морфологічних, лексичних, синтаксичних) і невербальних особливостей спілкування представників різних лінгвокультурних спільнот, що і є предметом аналізу в роботі з сучасними англomовними фільмами.

Серед пріоритетних завдань сучасної вищої освіти важливе місце посідає створення умов для формування високого рівня міжкультурної компетентності вчителя (В. Борисов, Л. В. Калініна, А. Костюченко, Т. В. Овсянникова), а також учнів і студентів у середніх і вищих навчальних закладах на заняттях з іноземної мови з урахуванням їх майбутньої

професійної діяльності (Колодько, 2003). Міжкультурна компетентність є кінцевою метою іншомовної освіти (Н. Баришніков, І. Зимова, Г. Єлізарова). Сучасні концепції навчання іноземних мов характеризуються прагненням не лише забезпечити студентів необхідними мовними засобами, а й сформувати у них певний когнітивний багаж, що створив би відчуття культурної спільності з носіями мови і надав спілкуванню особливої повноти та багатомірності (Воротняк, 2010).

Крок 7. Розвиток фонологічної компетентності: прочитування учасниками обраного фрагменту скрипту з апеляцією до знань та навичок перцепції та продукції: 1) звукових одиниць (фонем); 2) фонетичних ознак розпізнання фонем; 3) фонетичного складу слів; 4) фонетики речення, тобто просодії речення (наголосу і ритму фрази, інтонації); 5) фонетичної редукції тощо (Дворжецька, 2005; Єрко, 2005; Трубецкой, 2000; Goldsmith, 1995; Ласу, 2007). Специфіка фонетичної системи іноземної мови вимагає подолання мовних труднощів вимови при оволодінні нею. Робота над вимовою в процесі навчання іноземної мови студентів має суттєве значення для вироблення умінь і навичок усного мовлення, читання й розуміння прочитаного або сприйнятого на слух матеріалу, а також міцного його засвоєння. Навички вимови повинні доводитися до такого ступеня досконалості, який забезпечив би їх повну автоматичність, що стає можливим завдяки такому виду діяльності, як озвучування фільму.

У процесі здійснення звукового супроводу фільму учні та студенти мають змогу проявити фонетичні *навички*:

- розрізняти в мовленні довгі та короткі голосні, дифтонги, глухі та дзвінкі приголосні, аспіровані та неаспіровані приголосні й виразно вимовляти перелічені звукові контрасти;

- сприймати модифікації голосних і приголосних звуків у зв'язному мовленні (слабкі форми, позиційні алофони, асиміляцію, елізію тощо);

- вміти самостійно продукувати вищезгадані модифікації в зв'язному мовленні;

- розрізняти в мовленні наголоси та правильно їх ставити в багатоскладових словах;
- виділяти в висловленні важливу інформацію, використовуючи логічний наголос, і користуватись ритмом;
- визначати мовленнєві функції у висловленнях, виражених за допомогою різних інтонаційних моделей;
- передавати різні комунікативні функції у продюкованих висловленнях за допомогою інтонації.

Активація цих навичок в здійсненні звукового супроводу фільму дозволяє створити ефект "занурення" в ситуацію спілкування.

Рівень сформованості фонетичних навичок усного англомовного мовлення студентів під час озвучення відеоматеріалу визначається низкою критеріїв: правильність звукового й інтонаційного оформлення усного висловлення, а також різноманітність використаних інтонаційних моделей, темп і гучність мовлення.

Крок 8. Створення фонограми – прочитування виконавцями скрипту або його відтворення з пам'яті синхронно з мовленнєвою поведінкою персонажів. Фонограма фільму складається з трьох компонентів: мовного, музичного (за потреби) і шумового (стукіт коліс, відлуння, грім тощо). Під час створення фонограми або озвучення ролей персонажів виконавці діють відповідно до готового звукового супроводу, намагаючись імітувати оригінальну модель мовленнєвої поведінки (тон, тембр, висота гучності, логічні наголоси тощо) з допустимою інтонаційною варіативністю. Складність такого процесу пов'язана з можливими технологічними труднощами: оригінальна музика і мова акторів при великій кількості крупних планів, на яких особливо помітна розсинхронізація звуку

з зображенням. Учасники промовляють текст, спостерігаючи за зображенням на екрані. Збіг артикуляції уможлиблюється завдяки багаторазовому повторенню одного й того самого фрагмента тексту. У процесі подальшого озвучення створюється якісна фонограма з виразною дикцією та іншими відтвореними акустичними умовами – з закадровою мовою та шумами.

Новизна застосування такого прийому роботи полягає в тому, що незважаючи на існування різноманітної кількості прийомів роботи з художніми фільмами, досі не розроблена загальна методика викладання на основі художніх фільмів. Також існує суперечність між великими

навчальними можливостями застосування відеоматеріалів у навчанні та недостатнім використанням технік роботи з ними в викладанні англійської мови. *Практична цінність* здійснення звукового супроводу

художнього фільму полягає в тому, що розроблений комплекс прийомів роботи з автентичним художнім фільмом може бути використаний на заняттях з іноземної мови в вищих навчальних закладах та закладах середньої освіти.

Висновки. Створення звукового супроводу іншомовних художніх фільмів як одна з технік творчого використання відеоматеріалів в навчанні іноземної мови є сучасним інноваційним методом роботи. Використання художнього фільму в процесі навчання іноземної мови слугує ефективним засобом формування фонологічної, міжкультурної компетентностей учнів та студентів. Розуміння соціокультурних і мовних особливостей представників англійськомовної спільноти сприяють ефективному розігруванню ролей персонажів відеофільмів на заняттях творчої майстерні. Виокремлення, отримання й застосування знань з теорії міжкультурної комунікації в

озвучуванні фільму впливають на формування навичок кооперативної взаємодії з представниками інших лінгвокультур під час становлення й розвитку міжкультурної компетентності та визначають прикладний аспект діяльності творчої майстерні. Відеофільми й кінофрагменти створюють умови навчання, максимально наближені до мовного середовища, і відтворюють мовну ситуацію звуковими і зоровими засобами, що дозволяє використовувати їх з метою інтенсифікації навчального процесу й надання йому максимальної комунікативної спрямованості. Використання кінофільмів в профорієнтаційній роботі сприяє індивідуалізації і розвитку мотивованості мовленнєвої діяльності учнів та студентів. *Перспективним* видається створення учасниками власних відеороликів з мовним, музичним та шумовим компонентами фонограм; створення перекладу та наступного озвучення відеофрагменту; використання досвіду профорієнтаційної роботи викладачів і студентів з учнями ЗСО у творчій майстерні може бути рекомендовано для організації креативного використання фільмів вчителями закладів середньої освіти у профорієнтаційній роботі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Верещагин Е. М., Костомаров В. Г. Язык и культура. Три лингвострановедческие концепции: лексического фона, речеповеденческих тактик и сапиентемы. М.: Директ-Медиа, 2014. 509 с.
2. Воротняк Л. І. Моделювання ситуацій міжкультурної комунікації в процесі навчання іноземної мови магістрів у вищих педагогічних навчальних закладах // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. 2010. Вип. 3. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadps_2010_3_4.
3. Дубинина Т.Г. Использование видео на уроках иностранного языка как средство формирования коммуникативной компетенции учащихся.

[Електронний ресурс]: матеріали конф. КГАУ, 2009. Режим доступу:
www.kgau.ru/img/konferenc/2009/105.doc.

4. Жамит М. Использование художественного фильма в обучении английскому языку. Режим доступа:
<https://www.academia.edu/8469158/%D0%98%D1%81%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D1%8C%D0%B7%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D0%B5%D1%85%D1%83%D0%B4%D0%BE%D0%B6%D0%B5>.
5. Левицький А. Е., Борисенко Н. Д., Савчук І. І. Теорія міжкультурної комунікації. К.: Логос, 2011. 128 с.
6. Манакін В. М. Мова і міжкультурна комунікація. К. : ВЦ Академія, 2012. 288 с.
7. Самойленко С.А., Беспалова Н.В., Липська І.І. Фільми як засіб підвищення мотивації студентів до вивчення іноземних мов // Молодий вчений. № 2 (17). 2015. С. 102-105.
8. Фрайфельд Е.Б. Художественный фильм как средство профессионально-личностного развития студентов при изучении иностранного языка в высшей школе. Автореферат дисс. канд пед. наук спец. 13. 00.08. Нижний Новгород, 2006. 24 с.
9. Greene H., Crespi Ch. The Value of StudentCreated Videos in the College Classroom – anExploratory Study in Marketing and Accounting// International Journal of Arts & Sciences. 2012.№5 (1). P. 273-283.
10. Kearney M., Schuck S. Students in the Director’sSeat: Teaching and Learning with Student-gener-ated Video. Report. // Open Publications of UTSScholars. 2004. P. 108-110.
11. Savchuk I. I. Phonology Through the Prism of Cognitive and Communicative Linguistics // Матеріали онлайн конференції «Актуальні проблеми сучасної лінгвістики та методики викладання мови і літератури». 2020. Режим доступу: <http://nniif.org.ua/File/20siiptt.pdf>.

*кандидат філологічних наук, доцент
кафедри міжкультурної комунікації та
прикладної лінгвістики ННІ іноземної
філології ЖДУ імені Івана Франка*

2.4.4. ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКИХ УМІНЬ СТАРШОКЛАСНИКІВ В УМОВАХ НАУКОВОГО КОНСУЛЬТПУНКТУ: ПІДГОТОВКА ТА ЗАХИСТ УЧНІВСЬКИХ РОБІТ МАН З МОВОЗНАВСТВА

У сьогоднішньому світі цифрових технологій та інформаційного буму життєво важливими для кожної молодої людини є вміння здійснювати пошук актуальної інформації, аналізувати й критично осмислювати дані, а також чітко і логічно викладати свої думки. До того ж важливо мати гнучкий розум, творчо підходити до розв'язання проблем і, найважливіше, постійно вдосконалюватися і поглиблювати свої знання. Ці вміння повинні розвиватися ще у юному віці, а тому залучення до науково-дослідницької роботи у школі є гарною нагодою для учнів проявити себе та набути нових знань і навичок. Під час роботи над науковим дослідженням учні не лише поглиблено занурюються у шкільний предмет, але і навчаються опрацьовувати наукову літературу, набувають навичок критичного відбору, аналізу та систематизації необхідної інформації, публічної презентації та коректної й аргументованої дискусії. Безперечно, отримані знання і навички академічного спілкування стануть корисними у студентському житті і майбутній професійній діяльності.

Проведення наукового дослідження старшокласниками є доволі непростим процесом, організація якого вимагає відповідних академічних знань і вмінь перш за все у вчителя-керівника роботи. У вітчизняному науковому доробку наявна значна кількість праць, присвячених різним аспектам організації, проведення, мотивації наукової діяльності учнів з

різних навчальних дисциплін. Вчителі і методисти діляться науково-педагогічним досвідом на сторінках численних методичних порадників, посібників і статей [1; 2; 3; 7; 8; 9].

З метою надання допомоги вчителям і старшокласникам м. Житомира й області з питань підготовки дослідження для участі у конкурсі-захисті учнівських наукових робіт МАН на кафедрі міжкультурної

комунікації та прикладної лінгвістики ЖДУ імені Івана Франка діє науковий консультпункт. У межах його діяльності науковці кафедри проф. Л.В. Калініна, доц. В.В. Жуковська, доц. Н.С. Щерба, доц. О.В. Гирич, доц. І.І. Савчук надають індивідуальні наукові консультації щодо окреслення напряму дослідження, формулювання теми, підбору наукової літератури, а також виступають рецензентами учнівських робіт. Доц. В.В. Жуковська регулярно проводить майстерні для вчителів і старшокласників «Залучення старшокласників до науково-дослідницької діяльності МАН та участі у предметних олімпіадах» та бере участь у роботі журі міського та обласного етапів МАН. Учніські роботи під науковим консультуванням викладачів кафедри неодноразово ставали призерами різних етапів конкурсу.

Запропонований розділ посібника не є ще одним теоретичним викладом педагогічних передумов розвитку науково-дослідницьких вмінь учнів. Це збірка порад та рекомендацій з ефективно організації наукового пошуку у галузі мовознавства, що були систематизовані автором за результатами зустрічей з вчителями та учнями на наукових консультпунктах кафедри міжкультурної комунікації та прикладної лінгвістики. Отож, розділ має на меті окреслити специфіку етапів роботи над науковим дослідженням: від вибору теми дослідження до захисту роботи. Зауважимо, що основні

вимоги до учнівських робіт розміщені на офіційному сайті Малої академії наук України [10].

Для оптимізації сприйняття інформації розділу виклад матеріалу організовано за такими рубриками:

- Характеристика науково-дослідницької роботи МАН.
- Вибір теми науково-дослідницької роботи.
- Основні принципи формулювання теми науково-дослідницької роботи.
- Матеріал дослідження.
- Складання плану роботи.
- Огляд та підбір літератури з обраної теми.
- Структура наукової роботи.
- Загальні вимоги щодо оформлення наукової роботи.
- Захист науково-дослідницької роботи

Вибір теми науково-дослідницької роботи

Найпершим і найважливішим кроком роботи над науковою розвідкою є вибір напряму і формулювання теми дослідження. До вибору теми керівнику й учневі потрібно поставитися відповідально, адже правильно обрати тему наукової праці – це наполовину забезпечити її успішне виконання. Тему можна обрати із тематики, що визначається обраною секцією відділення МАН або запропонувати самостійно, проте вона повинна відповідати окресленій тематиці МАН. Як же обрати «виграшну» тему? При виборі теми слід врахувати такі критерії:

- *доступність і цікавість для учня-дослідника.* Тема учнівського наукового дослідження повинна відповідати психолого-віковим особливостям учня і задовольняти його зацікавленість у предметі. Одні учні віддають перевагу вивченню граматики, комусь подобається робота зі словником, а хтось любить читати й аналізувати. Якщо учень сам зацікавлений у темі, то він буде мотивованим її виконувати. Можна запропонувати учневі декілька тем на вибір та окреслити план майбутньої

розвідки, акцентувавши, які аспекти будуть досліджені, на якому матеріалі та за допомогою яких методів. Звичайно ж вирішальним аспектом буде обізнаність наукового керівника в запропонованій тематиці. Не потрібно забувати, що вчитель є першим радником і помічником учня, який повинен провести його через усі етапи наукового дослідження. Тому цікава і перспективна, але нова для вчителя тема передбачає попередню підготовку самого керівника.

➤ *перспективність, теоретична та практична цінність.*

Учнівська наукова робота з іноземної філології – це вивчення окремої мовознавчої проблеми, що є частиною конкретної наукової парадигми, а отримані результати є певним внеском у подальші дослідження в галузі. Перспективні наукові розвідки порушують актуальні питання в галузі, а їхні результати мають практичне застосування. До прикладу, результати здійснених досліджень з іноземної філології можуть знайти своє застосування під час аудиторних занять із вивчення комунікативних тем, граматичних модулів, опрацювання вокабуляру, у розробці підсумкових і поточних тестових завдань, а також для самостійної роботи учнів.

➤ *наявність матеріально-технічної бази та джерел інформації.*

Наукова робота з мовознавства передбачає опрацювання якісного лінгвістичного контенту. Попри величезні можливості інтернет пошукових сервісів, не всі ресурси наявні у вільному доступі. Наприклад, велика кількість популярних журналів і газет надають у вільне користування лише архівні номери, а останні випуски можуть бути доступні лише за умови передплати. Така ж ситуація і з більшістю книг сучасних авторів. Звідси, обираючи матеріали для дослідження, необхідно пересвідчитися, чи може учень їх отримати у безпосереднє користування.

Отож, при виборі тематики дослідження перевага надається темі, яка є *актуальною й перспективною* для сьогоденного мовознавства, характеризується певною теоретичною і практичною цінністю, містить

елементи новизни, а при її розробці старшокласник проявить власну творчість та наукову ініціативу.

Основні принципи формулювання теми науково-дослідницької роботи

Тема учнівської науково-дослідницької роботи має бути неширокою, конкретною і стосуватися однієї з важливих проблем сучасної мовознавчої науки. Назва роботи повинна бути лаконічною, по можливості короткою, іноді для більшої конкретизації до назви можна додати невеликий підзаголовок (2-5 слів). Назва не повинна містити складну термінологію.

Наведемо *орієнтовну* тематику учнівських наукових робіт (детальніше див.: [4, с. 58-59]):

- Мовленнєвий жанр загадки: стилістичний аспект (на матеріалі сучасної англійської (німецької, французької) мови).
- Емоційна роль кольорових епітетів у художньому творі (*на прикладі творів ... (автор)*).
- Зіставний аналіз компаративних фразеологізмів антропологічного характеру в англійській (*німецькій, французькій*) та українській мовах.
- Лінгвокультурологічні складові поняття FAMILY в англійській мові.
- Відтворення концепту ЖІНКА в сучасній англійській мові.
- Мовностилістичні характеристики та особливості перекладу сленгу у сучасних англомовних газетних текстах.
- Маніпулятивний вплив екологічної інтернет-реклами: лінгвостилістичний аспект.

Матеріал дослідження

Перспективність теми включає релевантний матеріал дослідження. Сьогоднішні учні звикли працювати з текстами у цифровому форматі, тому дослідження можна побудувати на сучасних джерелах, доступних для вільного користування у мережі інтернет: лексикографічні джерела

(різноманітні словники й глосарії), художні та публіцистичні твори популярних письменників, періодичні газетні й журнальні видання, фільми й серіали, публічні виступи, Інтернет-джерела (новинні сайти, блоги, веб-сайти компаній та установ) і т. ін. Підбираючи матеріал дослідження, необхідно звернути увагу на лінгвістичну однорідність вибірки. Якщо об'єктом аналізу є лінгвістичне явище у певний етап розвитку мови чи індивідуальний стиль письменника певного періоду, то звичайно ж матеріалом аналізу будуть джерела відповідних років. Проте, якщо у роботі вивчаються рекламні тексти чи газетні публікації у сучасній мові, то для вивчення необхідно відбирати джерела за останні роки. Разом з тим, якщо у роботі використовується специфічний матеріал дослідження, краще вказувати часові рамки у темі. Наприклад, ... на матеріалі художніх творів другої половини 20 століття; на прикладі газетних публікацій за 2018-2020 рр. і т. ін.

Складання плану роботи

Наступний крок після обрання та формулювання теми – складання попереднього плану роботи. Для цього потрібно здійснити попередній аналіз літератури з обраної проблематики, щоб мати загальне уявлення про стан розроблення проблеми, основних досягнень та невирішених питань. План буде змінюватися під час написання роботи, але попереднє окреслення теоретичних засад дослідження, аспектів дослідження мовного матеріалу необхідні вже на початку роботи. Власний досвід автора свідчить, що проведення дослідження з попереднім планом скеровує увагу дослідника, показує зв'язок між етапами дослідження, вчить системному викладу матеріалу. На цьому етапі варто обговорити з учнем строки виконання пунктів плану. Адже головне у науковій роботі – це планомірність. Дотримання часових термінів сприятиме вчасному завершенню роботи без поспіху і хвилювань.

При складанні плану варто врахувати, що робота складається зі вступу, 2-3 взаємопов'язаних й логічно побудованих розділів, з висновками до них, і загальних висновків дослідження.

При формулюванні пунктів плану зважте, що

- ✓ теми кожного розділу повинні бути однакові за важливістю, а самі розділи приблизно однакові за довжиною;
- ✓ назви розділів мають відповідати темі дослідження та відбивати логічний хід дослідження;
- ✓ назви й зміст окремих розділів не повинні містити однакову інформацію;
- ✓ жоден із пунктів плану не може повторювати назви наукової роботи [5, с.13].

Огляд та підбір літератури з обраної теми

Робота над дослідженням починається з ознайомлення зі станом розробленості обраної теми. З цією метою підбирається та аналізується релевантна наукова література.

Звичайно, зважаючи на сьогоденні реалії першим ресурсом, де буде здійснюватися інформаційний пошук – це мережа Інтернет. Справді, багато онлайн репозитаріїв надають наукову та академічну літературу. Проте хочеться застерегти дослідників-початківців, які не мають досвіду якісного й ефективного пошуку інформації у мережі, від таких помилок. По перше, зважаючи на величезну кількість різнопланових джерел, яку може надати перший запит по ключових словах, учень може просто розгубитися у потоці інформації. По друге, через неправильний запит можна не знайти необхідну літературу і помилково вважати, що з теми нічого не зроблено і не досліджено. По третє, у мережі наявні недоброякісні наукові праці, тобто розвідки, які розміщені без вказівки на автора, джерела публікації й т. ін. Такі праці можуть містити неперевірені дані, не відповідати вимогам академічної доброчесності, а їх цитування може лише знизити якість виконуваної учнівської науково-дослідницької роботи. Звідси, порада –

почати підбір літератури з перевірених первинних джерел наукової інформації (підручників, посібників, монографій, наукових статей, авторефератів, дисертацій, енциклопедичних видань і т. ін. у науковій бібліотеці. Наприклад, при написанні роботи з іноземної (української) філології чи загального мовознавства краще звернутися за допомогою до кваліфікованих бібліотекарів наукової бібліотеки та відділу літератури з іноземних мов ННІ іноземної філології ЖДУ імені І. Франка, які швидко допоможуть підібрати початковий список літератури з теми. Крім того, бібліотека ЖДУ пропонує низку онлайн сервісів, таких як «Електронний каталог» і «Запитай у бібліотекаря», що уможливить дистанційний підбір необхідних джерел (див.: <http://library.zu.edu.ua/>).

Разом з тим, підібрати посильну і релевантну літературу учневі повинен допомогти вчитель. Якщо це нова мовознавча проблема чи явище, що виходить за межі шкільного курсу, то варто почати з довідникових матеріалів (словників, довідників), щоб зрозуміти сутність явища, а потім поступово розширювати уявлення про нього через спеціалізовані посібники, підручники, наукові статті, монографії, дисертації й т. ін. В цілому, при опрацюванні та систематизації наукових джерел корисними будуть такі поради. Спочатку потрібно ознайомитися з працями, де проблема відбивається в цілому (монографіями, підручниками, теоретичними статтями), а потім звернутися до вужчих досліджень (статей про конкретні лінгвістичні дослідження). Водночас вивчення складних джерел (монографій) слід починати лише після опрацювання простіших (підручників), а аналіз книг передуює огляду статей. Разом з тим, спершу вивчають останні дослідження з обраної проблеми, а потім – більш хронологічно віддалені [5, с. 12].

Під час опрацювання джерел наукової інформації особливу увагу необхідно приділити опису бібліографічних матеріалів. Для кожного опрацьованого джерела необхідно ретельно записувати бібліографічні дані джерела: відомості про автора, повна назва видання, типографська

інформація, рік видання, загальна кількість сторінок. Ця інформація стане у пригоді, коли буде необхідно повторно переглянути певні праці, наприклад, щоб уточнити цитату, а також при оформленні списку використаних джерел [5, с. 12].

Структура наукової роботи.

Вимоги до структури науково-дослідницької роботи учасника МАН та вимоги оформлення зазвичай розміщуються на офіційній сторінці МАН або видаються у вигляді методичних рекомендацій [6; 10]. В загальному учнівська наукова робота складається з таких частин:

1. Вступ.
2. Основна частина (поділяється на кілька розділів з висновками до них).
3. Загальні висновки.
5. Додатки (за необхідністю)
6. Список використаних джерел.

Вступна частина. Завдання Вступу – розкрити сутність і стан наукової проблеми, обґрунтувати необхідність проведення дослідження, окреслити актуальність роботи, визначити її мету та завдання. У вступі коротко подають загальну характеристику учнівської роботи в наведеній нижче послідовності [5, с.15]. Обґрунтування **актуальності** вибраної теми. У висвітлення актуальності необхідно включити сутність проблеми та необхідність її дослідження. Сформулювати **мету** роботи й **завдання**, які необхідно вирішити для досягнення поставленої мети. Визначити **об'єкт** і **предмет** дослідження. Об'єкт наукового дослідження – сукупність зв'язків, відносин та якостей досліджуваного явища або загальна сфера пошуку, що знаходиться в полі зору дослідника. Предмет дослідження – аспект обраної проблематики, що підлягає безпосередньому вивченню у роботі, установлюючи межі наукового пошуку в об'єкті. Тобто, об'єкт і предмет дослідження співвідносяться між собою як загальне і часткове. В об'єкті виділяється та його частина, що є предметом дослідження. Саме на нього

спрямована основна увага дослідника, оскільки предмет дослідження визначає назву теми науково-дослідницької роботи. **Методи дослідження.** Подають перелік використаних методів дослідження для досягнення поставленої в роботі мети. Перераховувати їх треба не відірвано від змісту роботи, а коротко та змістовно визначаючи, що саме досліджувалося тим чи іншим методом. Це дасть змогу пересвідчитися в логічності та доцільності вибору саме цих методів. У вступі також визначають **теоретичну** та **практичну** значущість проведеного дослідження, вказують новизну розвідки [5, с.15].

Основна частина. Перший розділ роботи присвячується теоретичному обґрунтуванню об'єкту і категоріального апарату дослідження через аналіз та систематизацію знань з обраної проблематики. Цей розділ закладає теоретичні підвалини, на яких буде базуватися лінгвістичний аналіз у практичному (експериментальному) розділі. Разом з тим, це не сухий реферативний виклад точок зору мовознавців на певне лінгвістичне явище, а аналіз проблемних моментів із вказівкою власної думки дослідника. Звідси у кінці кожного пункту і підпункту доречно робити короткий висновок, який розкриватиме власне бачення дослідника на питання, що розглядається. У тексті роботи **обов'язково** повинні бути посилання на використані джерела. У кінці пишуться висновки до розділу. Обсяг цього розділу не повинен перевищувати 40 % від загального обсягу роботи.

Розділ 2 містить аналіз конкретного лінгвістичного матеріалу. Доцільно візуалізувати результати аналізу у вигляді таблиць, діаграм, графіків тощо. У кінці розділу наводяться висновки здійсненої інтерпретації фактичного матеріалу дослідження. Обсяг цієї частини роботи повинен становити 50 % загального обсягу роботи.

Висновки. У Загальних висновках презентуються найвагоміші результати та дані здійсненої розвідки. Вони мають відповідати меті та завданням дослідження, містити перспективи подальших досліджень з обраної проблематики.

Список використаних джерел. Список використаних джерел включає всі наукові джерела, з яких дослідник використовував інформацію при написанні роботи, а також літературні джерела, джерела з мережі Інтернет, довідкова література, ілюстративні джерела і т. ін., що застосовувалися як матеріал дослідження. Важливо пам'ятати, що до списку необхідно включати тільки ті джерела, які безпосередньо використані у роботі й на них є необхідні посилання у тексті. Оформлення списку використаних джерел відбувається згідно з чинними вимогами (див.: [10]).

Загальні вимоги щодо оформлення наукової роботи

Наукова робота має вирізнятися не тільки глибиною і повною розкриття теми, належним викладом та відповідною структурою, але й бездоганним оформленням. Для кожного типу наукового дослідження вимоги щодо оформлення тексту, посилань, стилю презентації бібліографічних джерел можуть варіюватися і дещо змінюватися з часом. Для належного технічного оформлення роботи необхідно звернутися до відповідних методичних рекомендацій МАН, в яких надається вичерпна інформація.

Перед поданням дослідження до захисту радимо перевірити його відповідність критеріям, за яким оцінюється робота під час заочного етапу. Така перевірка дасть змогу оцінити ступінь готовності роботи. Отож, потрібно впевнитися, чи виконані такі вимоги:

- аргументованість вибору теми дослідження, чіткість постановки проблеми, мети та завдань дослідження;
- чіткий і логічний виклад думок, критичне осмислення використаних джерел;
- самостійність, оригінальність і доказовість суджень, наявність елементів наукової новизни;
- повнота у розкритті теми, глибина аналізованого матеріалу;
- обґрунтованість одержаних висновків, їхня відповідність поставленим завданням та меті дослідження;

- відповідність вимогам оформлення наукових робіт [11].

Також слід врахувати *типові* помилки, яких припускаються дослідники-початківці при написанні та оформленні наукової роботи:

1) Мета дослідження не пов'язана з проблемою, сформульована абстрактно і не відбиває специфіки об'єкта і предмета дослідження.

2) Аналітичний огляд вітчизняних і закордонних публікацій з теми роботи має форму звичайного переліку прізвищ і не відбиває рівня та аспектів дослідження проблеми.

3) Змістовне наповнення розділів виконаної роботи не відповідає їх назві.

4) Дослідник не виявив самостійності й творчості у дослідженні обраної проблеми.

5) У роботі відсутня експериментальна частина.

6) Експериментальна частина роботи містить лише відібрані лінгвістичні дані без належної їх інтерпретації.

7) Кінцевий результат не відповідає меті дослідження, висновки не відповідають поставленим завданням.

8) У дослідженні взагалі відсутні висновки.

9) У роботі немає посилань на першоджерела або вказані не ті, з яких використано матеріал.

10) Бібліографічний опис джерел у списку використаної літератури наведено довільно, без додержання відповідних вимог.

11) Обсяг та оформлення роботи не відповідають вимогам, вона має орфографічні, пунктуаційні помилки, а також стилістичні недоречності [5, с. 32-33].

Однією із найважливіших вимог до наукового дослідження будь-якого рівня є дотримання вимог академічної доброчесності. Це передбачає коректне використання інформації з опрацьованих джерел, правильне цитування і наявність відповідних покликань у тексті роботи. Щоб унеможливити плагіат, можна попередньо перевірити

дослідження за допомогою антиплагіатних програм у мережі Інтернет (наприклад, <https://www.antiplagiat.ru/>, <https://www.etxt.ru/antiplagiat/>).

Захист науково-дослідницької роботи

Захист роботи передбачає усну доповідь та дискусію у вигляді відповідей на запитання з тематики здійсненого дослідження. Доповідь передбачає тезовий виклад змісту та висновків роботи. Основну увагу слід зосередити не на теоретичних засадах, а на презентації власних здобутків у розкритті теми. Вагомою складовою успішного виступу є супровідна мультимедійна презентація. Слід врахувати, що демонстраційний матеріал повинен ілюструвати й доповнювати, а не дублювати виступ доповідача. Для кращого сприйняття інформації, наданої у презентації, врахуйте такі рекомендації: на слайді не повинно бути багато тексту, лише короткі тези або ілюстративні приклади; не варто дуже захоплюватися анімацією, незвичними шрифтами та яскравими кольорами, адже це академічний виступ; систематизована інформація у вигляді діаграм, таблиць і графіків сприймається краще; отримані результати необхідно аргументувати конкретними даними та прикладами.

Також слід пам'ятати про етикет виступу. Виступ потрібно почати з привітання членів комісії та учасників, доповідь краще презентувати, а не читати, чітко і гарно поставленим голосом, у кінці доречно подякувати за увагу. Науковий етикет також передбачає ведення дискусії з тематики доповіді, звідси доповідач коректно і відповідно до проведеного дослідження повинен надати відповідь на поставлені запитання. Доброзичливість, чемність і тактовність позитивно впливають на емоційне враження від виступу.

Для перевірки відповідності підготовленої доповіді та презентації для захисту варто врахувати критерії, що висуваються до захисту науково-дослідницької роботи МАН [11]:

- аргументованість вибору теми дослідження;

- критичний аналіз досліджуваної проблеми з виявленням особистого внеску дослідника у розв'язання порушеної проблеми;
- чіткість і логічна послідовність і грамотність викладення матеріалу;
- кваліфіковане ведення дискусії (вичерпність відповідей і змістовність поставлених запитань);
- культура мовлення, вільне володіння матеріалом;
- наявність і доцільність додаткового матеріалу, що унаочнює основні результати дослідження (мультимедійна презентація, схеми, таблиці, малюнки, роздатковий матеріал).

Отож, у підсумку зазначимо, що підготовка якісної й перспективної науково-дослідницької роботи вимагає відповідної кваліфікації від вчителя, керівника роботи, та розумової концентрації й високої мотивації від юного дослідника. Разом з тим, отримані переваги значно перевищують затрачені зусилля, оскільки досвід проведення наукового дослідження та участі у процедурі захисту (незалежно від офіційної оцінки! учень, який здійснив науковий пошук і представив своє дослідження – вже переможець!) підвищують впевненість учня у власних силах, розширюють його інтелектуальні горизонти, розвивають інтерактивні здібності та надалі сприятимуть становленню творчої, здатної до самовдосконалення і постійного розвитку особистості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Антонова О.Є. Залучення старшокласників до науково-дослідної діяльності МАН як засіб розвитку їх дослідницьких здібностей // Інновації в освіті: інтеграція науки і практики : зб. наук-метод. праць / за заг. ред. О.А. Дубасенюк. Житомир: ФОП Левковець, 2014. С. 56-75.
2. Бекрешева Л.О. Сучасні підходи до визначення поняття «науково-дослідницька робота школяра» // Вісник ЛДУ БЖД. 2011. №5. С.25-30.

3. Богдан С. Наукова робота МАН: десять порад юному мовознавцю – К.: ТОВ «СІТПРІНТ», 2013. 274 с.

4. Жуковська В.В. Методичні рекомендації до написання, оформлення і захисту дипломних робіт з лінгвістичних дисциплін (для студентів Навчально-наукового інституту іноземної філології освітньо-кваліфікаційних рівнів «бакалавр», «спеціаліст» та «магістр»). Житомир : Вид-во Житомирського державного університету імені Івана Франка, 2011. 76 с. URL: <https://bit.ly/3gpNvcg> (дата звернення 26.08.2020)

5. Жуковська В.В. Методичні рекомендації до написання, оформлення і захисту курсових робіт з лінгвістичних дисциплін (для студентів Навчально-наукового інституту іноземної філології освітньо-кваліфікаційних рівнів «бакалавр», «спеціаліст» та «магістр»). Житомир : Вид-во Житомирського державного університету імені Івана Франка, 2010. 48 с. URL: <https://bit.ly/34BsxFg> (дата звернення 26.08.2020)

6. Ковбасенко Л.І., Лихота С.О., Шевченко І.М. Концептуальні засади діяльності та розвитку Малої академії наук України / за заг. ред. О.В. Лісового. К.: ТОВ «Праймдрук», 2012. 84 с.

7. Масинець А.О. Організація науково-дослідницької діяльності учнів у процесі підготовки до конкурсу-захисту МАН // Таврійський вісник освіти. 2014. № 2(46). С. 246-250.

8. Мельничин А., Біляковська О. Науково-дослідницька робота як чинник розвитку творчих здібностей учнів // Психолого-педагогічні проблеми сільської школи. 2017. Вип. 57. С. 203-210.

9. Міронець Л.П., Торняк В.М. Методика залучення учнівської молоді до виконання науково-дослідницьких робіт МАН // Актуальні питання прородничо-математичної освіти. 2019. Вип. 1(13). С. 127-131.

10.10. Основні вимоги до учнівських робіт. URL:

11. http://man.gov.ua/ua/activities/competition_protection/next-year/basic_requirements_for_student_work_2020 (дата звернення 26.08.2020)

*Щерба Н. С.,
кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри міжкультурної комунікації та
прикладної лінгвістики ННІ іноземної
філології ЖДУ імені Івана Франка*

2.4.5. ІГРОВИЙ ЛІТНІЙ МОВНИЙ ТАБІР В РЕАЛЬНОМУ АБО ДИСТАНЦІЙНОМУ РЕЖИМІ У ПРОФЕСІЙНОМУ САМОВИЗНАЧЕННІ УЧНІВ

1. Що таке літній мовний табір?

Головним пріоритетом середньої іншомовної освіти є забезпечення якості навчання іноземних мов. У цьому контексті важлива роль відводиться й позакласній роботі. Однією з її нестандартних форм є створення літніх мовних таборів, покликаних спонукати школярів розвивати наявні в них іншомовні комунікативні компетентності під час літніх канікул. Необхідність поєднання навчальної роботи та відпочинку визначає специфіку навчальних технологій, що можуть використовуватись. З одного боку, вони мають забезпечити учням автоматизацію мовних навичок і вдосконалення комунікативних умінь у чотирьох видах мовленнєвої діяльності, сприяти розвитку їх мислення, уваги, уяви і пам'яті, а також розширювати їх культурний світогляд. Проте з іншого боку, літні мовні табори не можуть бути продовженням навчального року – вони мають представити дітям можливості для всебічної самореалізації, наприклад, в ігрових і концертних програмах, спортивних змаганнях, театральних виставах, дизайнерських проєктах тощо. Відвідуючи табір, діти повинні відпочити від школи та відновити здоров'я. Все це вимагає альтернативного стилю навчання.

Як зазначено в Методичних рекомендаціях щодо організації літніх мовних таборів на базі загальноосвітніх навчальних закладів¹, основними *принципами* діяльності літнього мовного табору є:

- принцип зв'язку навчання з життям;
- принцип комунікативної активності учнів;
- принцип зв'язку позакласної роботи з уроками іноземної мови.

На думку авторів Методичних рекомендацій, *основна мета* мовних таборів – це викликати в учнів інтерес до іноземної мови та заохотити їх до самостійного навчання вдома¹.

Тому *завданнями* таборів є:

- підвищити в учнів бажання до вивчення іноземних мов;
- удосконалити їх рівень володіння іноземною мовою;
- розширити світогляд школярів, ознайомити їх з культурами та звичаями інших країн;
- забезпечити особистісний розвиток дітей і, зокрема, навички практичної роботи, що можуть бути використані поза класом;
- створити умови для їх відпочинку та покращення стану здоров'я.

Вказані завдання можуть бути реалізовані за допомогою різноманітних *тематичних напрямів*, як, наприклад: здоровий спосіб життя; талановита молодь в Україні та за кордоном; свята та традиції країн, мова яких вивчається; театральна студія тощо. Ці та інші напрями можуть розкриватися засобами таких технологій, як:

1. Використання віршованого матеріалу
2. Використання музики та пісенного матеріалу
3. Використання ігрової діяльності
4. Використання проектних технологій
5. Використання зображувальної наочності
6. Використання спортивних технологій
7. Використання колажування

¹ Трифан М., Куварзіна М. Методичні рекомендації щодо організації літніх мовних таборів на базі загальноосвітніх навчальних закладів. – Київ: Вид-во "Ранок", 2016. – 128 с.

8. Використання драми та казок
9. Використання вікторин, загадок, кросвордів
10. Використання джазових ритмів

2. Як проводиться табір у традиційному форматі?

У Методичних рекомендаціях щодо організації літніх мовних таборів на базі загальноосвітніх навчальних закладів пропонується проводити табори трьох типів:

- *I тип – літній мовний табір із частковою зайнятістю учнів.*

Цей тип мовного табору створюється окремо від пришкільного оздоровчого. Він має особливу програму з іноземної мови, що виконується дітьми всього табору. Орієнтовний час роботи мовного табору — з 9.00 до 13.00.

- *II тип — літній мовний табір із повною зайнятістю учнів.*

Він також створюється окремо від пришкільного оздоровчого табору, має свою програму та розпорядок дня. Але діти працюють в ньому з 9.00 до 16.00. У плані роботи такого мовного табору враховується особистий вільний час для учасників, сніданок та обід, які забезпечує навчальний заклад, де організовано табір.

- *III тип – одна чи декілька груп з іноземної мови на базі пришкільного оздоровчого табору.*

У даному випадку діти проводять час у таборі за окремо складеною волонтерами та вчителями програмою щодо опанування іноземної мови, але розпорядок дня таких груп підпорядковується розпорядку пришкільного табору².

Програма літнього мовного табору здебільшого залежить від віку дітей, матеріально-технічної бази школи та методичної підготовки вчителів іноземної мови, а також певним чином – від кількості дітей у таборі. Вона

² Трифан М., Куварзіна М. Методичні рекомендації щодо організації літніх мовних таборів на базі загальноосвітніх навчальних закладів. – Київ: Вид-во "Ранок", 2016. – С. 6-7.

може включати театральні постановки, проєктування, спортивні змагання, екскурсії, мистецькі студії, вікторини тощо.

3. В чому полягає відмінність віртуального формату?

Проведення віртуального літнього мовного табору може бути викликано низкою причин, серед яких: несприятлива епідеміологічна ситуація в регіоні, необхідність залучення до табору дітей з інвалідністю окремих категорій, а також дітей, що не мають можливості відвідувати табір за місцем проживання з інших причин. Попри очевидні переваги, віртуальний формат дещо збіднює палітру навчальних можливостей, що можуть бути включені до програми табору. Тому використання традиційного формату видається доцільнішим, якщо для цього є всі належні умови.

Водночас, якщо обирається використання віртуального формату, найбільші можливості представляє використання *синхронних віртуальних навчальних середовищ* (наприклад, Skype і Zoom). Це дозволяє вчителю та учням здійснювати навчальне спілкування в реальному часі. Різновидами такого спілкування є:

- *відеоконференція* (комплекс обладнання та програмного забезпечення, що створює аудіо та візуальний контакт зі співрозмовником, який знаходиться віддалено)³;
- *аудіоконференція* (електронна конференція, в якій учасники, що перебувають у різних місцях, використовують телефони чи спеціальне устаткування для аудіоконференцій, з метою спілкування в реальному часі)⁴;
- *чат* (інтерактивна служба, призначена для спілкування людей через Інтернет, та текстова конференція в реальному часі)⁵;

³ Відеоконференц-зв'язок // Сайт: Літер [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://leater.com/ua/services/videokonferents-zv-yazok.html>

⁴ Аудіоконференція. Словник // Сайт: Дистанційні курси підвищення кваліфікації КНЗ "Черкаський ОПОПП ЧОР" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://adc.ippro.com.ua/moodle/pluginfile.php/5428/block_html/content/%D0%A1%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf

⁵ Кудрявцева С.П., Колос В.В. Міжнародна інформація: навчальний посібник. – К.: Видавничий Дім "Слово", 2005. - 400с

- *сумісне використання додатків* (технічні можливості для одночасного користування на занятті певним програмним забезпеченням. У контексті літнього мовного табору такі програми можуть бути призначені для унаочнення вчителем навчального матеріалу чи демонстрації учнями навчальних результатів (наприклад, Power Point Presentation, відео- чи аудіо-файли, Canva, Photoshop, CorelDraw тощо), організації тренування та контролю за результатами навчання (LearningApps, PlayPosit, Memrise, EnglishDom, Vocabulary.com тощо);

- *віртуальний клас* (комплекс програмних продуктів, що реалізують відразу декілька елементів синхронного спілкування, які дозволяють наблизити спілкування через локальні або глобальні мережі до спілкування віч-на-віч)⁶.

Розглянемо переваги та недоліки організації літнього мовного табору засобами Skype.

Переваги:

1. Програма має значний перелік безкоштовних функцій та просту реєстрацію.

2. В ній можна створювати необмежену кількість групових та індивідуальних бесід на потрібну кількість учасників.

3. Програма працює на ПК та на телефоні.

4. Учні можуть приєднатись до бесіди у 2 кроки: завантаження та реєстрація в Skype, приєднання до потрібної бесіди за посиланням.

5. Учитель може одночасно відкрити та контролювати 2 бесіди (наприклад, якщо в них працюють студенти-волонтери). Є функції відключення аудіо- та відео, блокування користувача.

6. Середовище підтримує відео- та аудіо-конференції.

7. Паралельно з конференцією та окремо від неї доступне використання чатів. У них учитель та учні можуть відправляти текстові,

⁶ Віртуальний клас // Сайт: Fizmat Wiki [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://wiki.fizmat.tnpu.edu.ua/index.php/%D0%92%D1%96%D1%80%D1%82%D1%83%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D1%81

графічні, відео- чи аудіофайли, які учні мають відкрити на занятті на своїх пристроях.

8. Учитель та учні можуть проводити демонстрацію екрану для показу презентацій, ілюстрацій, списків лексики, текстів діалогів тощо.

9. При необхідності вчитель та учень можуть обмінюватись індивідуальними повідомленнями.

10. І вчитель, і учні можуть робити знімки з екрану та відео-записи занять, що доступні для подальшого перегляду всім його учасникам. Є можливість проводити опитування.

Недоліки та обмеження:

1. В учителя та учнів можуть виникнути технічні проблеми під час проведення заняття.

2. На занятті практично недоступні технології, що передбачають рухливі (наприклад, спортивні командні) ігри та заняття. Виключення становлять ігри, що включають повне чи вибіркоче повторення рухів за вчителем чи учнем (наприклад, "Simon says") та виконання команд за принципом повної фізичної реакції (наприклад, ранкова руханка).

3. Ускладнюється робота учнів у парах і малих групах. Учителю досить складно організувати спільне виконання та презентацію групових проєктів, колажів, хорове виконання пісень. Подекуди це пов'язано з технічними причинами. Тому доцільніше зосередитись на індивідуальних завданнях. Для демонстрації результатів роботи учням доцільно використовувати демонстрацію екрану чи загальний чат.

4. Ускладнюється використання драматизації (розігрування діалогів / полілогів, драматизація художніх творів тощо), підготовка костюмованих спектаклів чи декорацій.

5. Ускладнюється запровадження проєктних завдань і мистецьких майстерень, що вимагають використання певних спеціальних матеріалів. Замість них доцільно використовувати нескладні онлайн-додатки та конструктори (наприклад, Canva).

6. Звужуються можливості вчителя для допомоги окремим учням та контролю їх результатів. Педагогу складно виявити ступінь виконання завдання та потребу в допомозі, а учні не завжди готові запитати вчителя в загальному чи індивідуальному чаті. Контролювати результати виконання завдань можна, використовуючи інтерактивні віртуальні навчальні середовища (наприклад, LearningApps).

7. У режимі демонстрації екрану суттєво спотворюється звук відео. Замість цього доцільно висилати посилання на відео в загальний чат для індивідуального перегляду учнями.

Функціонал, запропонований безкоштовною версією Zoom, в основному відповідає можливостям Skype.

4. Приклади планів онлайн-занять, розроблених і проведених студентами 3 курсу ЖДУ імені Івана Франка у ході виробничої практики

1. CREATING A MENU

(автор – Осадчук В.)

Мета: розвиток проєктивних та усномовленнєвих умінь учнів.

Обладнання: Skype, онлайн презентація в PowerPoint, веб-додаток Canva.

Вікова група: 7-9 класи.

План уроку:

1. Вчитель вітається і знайомиться з учнями.
2. Він називає тему уроку ("Creating a Menu").
3. Учні пропонується презентація (див., наприклад, Рис. 1), де наявні 3 фото ресторанів і їх описи. Діти читають текст і вибирають ресторани, власниками яких вони хотіли б бути. Вчитель контролює розуміння прочитаного.

Рис. 1. Презентація фото ресторанів

4. Учні аргументують свій вибір.

5. Їм пропонується завдання для проєкту: Imagine that you own your restaurant. Now you have to create its menu.

6. Вчитель демонструє учням слайди, що презентують лексику для створення меню за рубриками (див., наприклад, Рис. 2).

Рис. 2. Презентація лексичних одиниць для створення меню

7. Учні читають лексичні одиниці та обирають ті з них, що внесуть у меню свого ресторану.

8. Вчитель пояснює учням специфіку роботи з веб-додатком Canva.
9. Учні створюють меню за допомогою вказаного додатку.
10. Готові меню відправляються учнями в загальний чат і презентуються за допомогою демонстрації екрану.

2. ACTIVE LEISURE

(автор – Димарь М.)

Мета: розвиток усномовленнєвих умінь учнів.

Обладнання: відеоматеріали про екстремальні види спорту (<https://www.youtube.com/watch?v=U5NcYL3MnCw>), фото з екстремальними видами спорту; вокабуляр, що стосується спорту.

Вікова група: 7-9 класи.

План уроку:

1. Вчитель вітається, знайомиться з учнями та називає тему уроку ("Active Leisure").
2. Він задає учням запитання, щоб виявити, які традиційні та екстремальні види спорту вони пам'ятають.
3. Учитель пропонує учням переглянути відео (посилання на яке відправляється в загальний чат) і після цього повторити по ланцюжку якомога більше назв екстремальних видів спорту, що згадуються в ньому.
4. Учні пропонуються фото, де зображені екстремальні види спорту (див., наприклад, Рис. 3). Вони мають їх назвати і після цього перевіряють свої відповіді за ключами.

Рис. 3. Презентація лексики за темою "Екстремальні види спорту"

5. Учням пропонується переглянути ілюстрації ще раз і назвати географічні умови та обладнання, необхідні для занять екстремальними видами спорту. Для цього вони можуть використовувати запропоновані списки лексики (що відправляються в загальний чат).

Kinds of extreme sports: Abseiling, jet-skiing, kayaking, mountain biking, orienteering, quad-biking, paintballing, rock climbing, kitesurfing.

Equipment: Boots, helmet, dinghy, paddles, rope, safety harness, rucksack, map, bulletproof vest, rifle, disguising costume, sneakers, jet-ski, quad-bike, kayaking boat, swimsuit, surfboard, kite.

Scenery: forest, cliff, stream, valley, narrow, shallow, steep, island.

6. Учитель пропонує учням дати відповіді на запитання:

- How do you think the people in the pictures feel?
- What kind of personality do you need to be to do these sports?
- Which sport would you like to try and why?

7. Учитель пропонує учням скласти розповідь на тему: "Me as an Extreme Sportsman", в якій учні за планом розповідають про те, яким видом спорту вони б займались, у який регіон світу би їздили та яке обладнання б

обирали. При цьому вони можуть використовувати наступний список дієслів:

To go, to play, to use, to wear, to bring, to tie up, to sit into, to row, to jump.

8. Учні усно презентують свої розповіді у відеоконференції.

3. HEALTHY FOODS

(автор – Кондратенко Я.)

Мета: розвиток писемномовленнєвих умінь учнів.

Обладнання: списки лексики до теми "Healthy Foods", вправи та фото.

Вікова група: 7-9 класи.

План уроку:

1. Вчитель вітається, знайомиться з учнями.
2. Він питає їх про улюблені страви, чи є серед них нездорова їжа, чи дотримуються учні здорового способу життя. Учні мають вгадати тему уроку.
3. Вчитель пропонує їм прочитати наступний вірш і розшифрувати підкреслені слова. (Вірш подається черед демонстрацію екрану вчителя).

I love food

1) I love food, I love food	Let us not waste this treasure
It makes me feel really good	Let's be <u>nkflthau</u> for this <u>eaueplsr</u>
<u>muYum</u> and <u>untuoistr</u> food	3) I want the whole world to know
Keeps me in a superb mood	How it makes me go, grow and glow
2) Food is a <u>ftgi</u> from above	Just eat <u>edayhlth</u> and nutritious food
A sign of His assuring love	And it would do you good

4. Учні виконують вправу на поєднання слів і синонімів до них:

1. Yummy	A) Grateful
2. Nutritious	B) Present
3. Gift	C) Wholesome

4. Pleasure	D) Delicious
5. Thankful	E) Nourishing
6. Healthy	F) Treat

5. Далі їм пропонуються розглянути ілюстрації та скласти з ними речення, використовуючи лексику з попередньої вправи (див. Рис. 4). Перемагає той, чиє речення виявляється останнім.

Рис. 4. Ілюстрації до теми "Здорова їжа"

6. Учитель пропонує учням індивідуально написати тексти на тему "If I Were a Healthy Eater", використовуючи запропоновані списки слів.

A cabbage, a cake, Coca Cola, mushrooms, Fanta, a carrot, an apple, a melon, buckwheat, zucchini, rice, a hamburger, cheese, fish, a hot-dog, milk, cottage cheese, sweets, pork, tomatoes, pizza, bananas, mayonnaise, nuts, eggs, chips, mustard, bell peppers, sausages, alcoholic beverages, bread, turkey, chewing-gums, granola, French fries, semolina, honey, ketchup, sugar, chicken, chilly, olives.

Е. g.: If I were a healthy eater, I would eat nourishing food: rice, tomatoes and chicken. / I would avoid eating mayonnaise...

7. Учні читають свої твори у групі та одержують коментарі від учителя та інших учнів.

5. Висновки

Як доводять розглянуті вище аргументи та приклади онлайн-занять, розроблені студентами, обидва формати проведення літніх мовних таборів мають свої переваги. Хоча традиційний полегшує роботу вчителю та

дозволяє йому ширше використовувати технології, форми та методи роботи, віртуальний формат є цілком самодостатнім варіантом позакласної роботи учнів на літніх канікулах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Трифан М., Куварзіна М. Методичні рекомендації щодо організації літніх мовних таборів на базі загальноосвітніх навчальних закладів. – Київ: Вид-во "Ранок", 2016. – 128 с.

2. Відеоконференц-зв'язок // Сайт: Літер [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://leater.com/ua/services/videokonferents-zv-yazok.html>

3. Аудіоконференція. Словник // Сайт: Дистанційні курси підвищення кваліфікації КНЗ "Черкаський ОПОПП ЧОР" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://adc.ippro.com.ua/moodle/pluginfile.php/5428/block_html/content/%D0%A1%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf

4. Кудрявцева С.П., Колос В.В. Міжнародна інформація: навчальний посібник. – К.: Видавничий Дім "Слово", 2005. - 400с

5. Віртуальний клас // Сайт: Fizmat Wiki [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://wiki.fizmat.tnpu.edu.ua/index.php/%D0%92%D1%96%D1%80%D1%82%D1%83%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D1%81